

הלכות שבת פרק כ"ו (תורגם אוטומטית)

Hebrew

תורגם אוטומטית

סיכום השיעור

סיכום שיעור – הלכות שבת, פרק כ"ו (רמב"ם)

הפרק הוא הפרק האחרון בדיני טלטול (מוקצה). הוא עובר על סוגים שונים של כלים, דברים ומצבים, וקובע את מעמדם לגבי טלטול בשבת.

הלכה א: כלי האורג וחבליו

רמב"ם: כל כלי האורג וחבליו – מותר לטלטלן. אבל הכובד העליון והכובד התחתון אסור לטלטלן לפי שהן נתונים ומחוברים לקרקע. וכן עמודים של אורג אסור לטלטלן שמא יתקענה בגומא שלהן.

פשט: כלי האורג (הנול) – חוטים, חבלים, קנים – מותר לטלטלם כי הם כלי שמלאכתו לאיסור (אורג הוא אב מלאכה), וכלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו לצורך גופו ולצורך מקומו. אבל החלקים הכבדים (כובד העליון וכובד התחתון) והעמודים אסורים.

חידושים:

1. שני טעמים שונים לאיסור בחלקים הכבדים לעומת עמודים: הכובד העליון והתחתון אסורים לא משום שהם תקועים בקרקע ממש, אלא משום שהם מחוברים כל כך חזק למכונה שהם "יוצאים מתורת כלי" – יש להם דין של "דבר שאינו ניטל", משהו שנשאר תמיד במקומו כחלק מהמערכת. אפילו כשהם לא תקועים ממש בקרקע, מכיוון שהסדר הוא שהם בדרך כלל "משוקעים בקרקע", אסור לטלטלם לעולם. זה שונה מחשש פשוט של גומא.

2. עמודים – איסור מעשי: העמודים של הנול היו יכולים להיחשב כלי (הם ניטלים), אבל האיסור הוא שמא יתקענה בגומא שלהן – חשש שיחזירם לגומא שלהם. זו גזירה ישירה של "שמא ישווה גומות".

3. הבדל בין "ניטל" ל"שמא יתקע": הכובד מבוסס על העיקרון שאינו נחשב כלי (בטל מתורת כלי), כי הוא חלק מהקרקע/מכונה. העמודים לעומת זאת הם כלי, אלא שיש גזירה מעשית.

הלכה בנוגע מכבדות של תמרה

רמב"ם: מכבדות של תמרה וכיוצא בהן שמכבדין בהן את הקרקע הרי הן ככלי שמלאכתו להיתר, שמותר לכבד בו שבת.

פשט: מטאטאים של ענפי תמר הם כלי שמלאכתו להיתר, כי מותר לטאטא רצפת אבנים בשבת (כפי שהרמב"ם אמר בפרק כ"א בנוגע למלאכת חורש).

חידושים:

1. כלי שמלאכתו להיתר אפילו כשאצלך זה אסור: אפילו אם הרצפה שלך עשויה עפר (שאסור לטאטא בגלל שווי גומות), המטאטא עדיין נחשב כלי שמלאכתו להיתר, כי קיימות מספיק רצפות כשרות שמותר להשתמש בו. מעמד הכלי נקבע לפי השימוש הכללי, לא לפי המצב הספציפי של הבעלים.

2. כלי שהשימוש בו אסור אצל חלק מהאנשים, אינו נעשה כלי שמלאכתו לאיסור – זהו יסוד כללי.

הלכה בנוגע לבנים שנשארו מן הבנין

רמב"ם: לבנים שנשארו מן הבנין הרי הן ככלי שמלאכתו להיתר, שהרי ראויין לישוב עליהן, שהרי שפין אותן ומתקנין אותן. ואם צבר אותן –

הרי הקצה אותן ואסור לטלטלן.

פשט: לבנים שנותרו מבניין הן כלי שמלאכתו להיתר כי אפשר לשבת עליהן (הן כבר מלוטשות ומוכנות). אבל אם ערם אותן לבניין עתידי, הן מוקצה.

חידושים:

1. לבנים שונות מעצים גסים: בכרעים של דקל (עצים גסים) צריך לעשות עוד משהו (לתקן, להסיר רסיסים, לייחד לישיבה) כדי שייחשבו כלי. אבל לבנים הן אוטומטית מיוחדות לישיבה כי היצרן/הפועל כבר ליטש אותן (שפין אותן ומתקנין אותן). האדם אינו צריך להוסיף דבר.

2. "הקצה" – מושג חדש: כאן רואים לראשונה את המושג "הקצה" – לא מוקצה משום שאינו ראוי בין השמשות, אלא מוקצה כי האדם החליט באופן אקטיבי שאינו רוצה להשתמש בו כספסל. על ידי הערימה (צבר אותן) הוא מראה שהקצה אותן משימוש ישיבה, והן נעשות "מוכנות לבנין" – בטלות מתורת כלי. זה לא כלי שמלאכתו לאיסור, אלא סוג של מוקצה מחמת גופו דרך הקצאת האדם.

הלכה בנוגע חרס קטנה

רמב"ם: חרס קטנה מטלטלין אותה אפילו ברשות הרבים, הואיל וראויה בחצר לכסות בה כלי.

פשט: חרס קטנה מותר לטלטלה אפילו ברשות הרבים, כי היא ראויה לשמש כמכסה לכלי.

חידושים:

1. "אפילו ברשות הרבים": לא מדובר על נשיאה ד' אמות ברה"ר (שהוא איסור דאורייתא), אלא על טלטול בתוך ד' אמות. החידוש הוא: בחצר שיש בה כלים, חרס קטנה אוטומטית שימושית כמכסה. אבל אפילו ברשות הרבים, שלא מזיזים סתם כלים, היה אפשר לחשוב שאינה כלי – בא הרמב"ם ואומר: הואיל והיא ראויה (בחצר), היא תמיד כלי, בכל מקום.

2. קשר למגופת חבית שנפחתה: הרמב"ם למד קודם שמכסה חבית שנשבר – מותר להמשיך להשתמש בחתיכות הגדולות ובשברים. זהו אותו יסוד.

הלכה בנוגע כלי שנתרועע

רמב"ם: כלי שנתרועע – לא יטול הימנו חרס לחסות בו את האור, מפני שהוא עושה כלי בשבת.

פשט: כלי חרס שנעשה רעוע/רופף – אסור לתלוש ממנו חתיכה לשימוש (למשל לכסות נר), כי בכך עושה כלי חדש בשבת.

חידושים:

1. האיסור אינו "תולש" אלא "מתקן כלי": אין צורך לשבור ממש – הכלי כבר נתרועע (רעוע). האיסור אינו על השבירה, אלא על עשיית כלי חדש – חתיכת החרס שהוא מוציא נעשית כלי (מכסה), וזהו תיקון כלי בשבת.

2. הבדל בין חתיכת חרס שמונחת לבד לעומת עדיין בכלי: חתיכת חרס המונחת לבד היא כלי (כמו למעלה – חרס קטנה). אבל כל עוד היא עדיין חלק מהכלי השבור, היא עדיין לא כלי – ועל ידי הוצאתה עושה אותה לכלי.

הלכה בנוגע אבנים מקורזלות לבית הכסא

רמב"ם: מותר להכניס לבית הכסא שלוש אבנים מקורזלות לקנח בהם. וכמה שיעורן? כדי שלא יגע.

פשט: מותר להכניס שלוש אבנים חלקות לבית הכסא להתנקות בהן (להתנגב). השיעור הוא כזה שאפשר להחזיק בידיים.

חידושים:

1. **מדוע רק שלוש?** יש דיון ארוך. צד אחד סובר שאבנים הן בעצם מוקצה מחמת גופו (לא כלי), וההיתר הוא רק משום כבוד הבריות. מכיוון שההיתר מוגבל, חכמים התירו רק את המינימום שאדם צריך – שלוש אבנים.

2. **הצד השני** טוען ששלוש אינו מינימום אלא מקסימום – חכמים הבינו ששלוש הוא מספיק ויותר, ומי שצריך יותר יש לו בעיה רפואית. חכמים היו מומחים בשיעורים כאלה.

3. **הצד הראשון עונה:** אפילו אם שלוש מספיק, יסוד ההלכה הוא שזהו היתר משום כבוד הבריות, וההיתר מוגבל. אם משהו צריך באמת יותר, אולי כבוד הבריות עצמו היה מתיר יותר.

הלכה בנוגע דבר שהוא קרוב להתפרך

רמב"ם: דבר שהוא קרוב להתפרך – אסור לטלטלו לקנח בו.

פשט: אבן שתתפורר אינה ראויה לקינוח, ולכן אסור לטלטלה.

חידושים: אפילו אם האדם טוען שיש לו עצה שלא תתפורר – שיעור ראוי לקינוח הוא שיעור אובייקטיבי, לא סובייקטיבי.

הלכה בנוגע אבנים שנשתקעו בטיט

רמב"ם: ירדו עליהם גשמים ונשתקעו בטיט – אם רישומן ניכר, מותר לטלטלן.

פשט: אם הוכנו אבנים וירד עליהן גשם והן שקעו בבזבז – אם עדיין רואים את סימנן (רישומן ניכר), מותר לטלטלן. אם לא, אסור.

חידושים: הוצאת אבנים מבזבז יש בה בעיה (אולי סותר או בעיה דומה). אבנים צריכות להיות מיוחדות למטרה זו. רק כשמוצאים אבן שכבר מיוחדת לכך מותר ליטלה. חכמים התירו לנושא זה רק אם רישומן ניכר.

הלכה בנוגע אבן שיש עליה טינוף

רמב"ם: אבן שיש עליה טינוף שבאו לקנח בו – מותר לטלטלו ואפילו היא גדולה.

פשט: אבן שכבר מלוכלכת (רואים שכבר נעשה בה שימוש לבית הכסא) – מותר לטלטלה אפילו אם היא גדולה, כי היא כבר מיוחדת למטרה זו.

חידושים: שיעור שלוש אבנים קטנות הוא רק כל זמן שאינה מיוחדת. אבל אבן שכבר הוכחה כמיוחדת (דרך הטינוף עליה), היא כבר כלי לענין טלטול, ומותר אפילו גדולה.

הלכה בנוגע צרור לעומת חרס

רמב"ם: הולך ובידו צרור וחרס – לכתחילה מקנח בצרור.

פשט: כשיש אבן (צרור) וחתיכת חרס, יש להשתמש לכתחילה בצרור, כי חרס עלול לחתוך (סכנה).

חידושים:

- צרור הוא מוקצה מחמת גופו (לא כלי), וחרס הוא חתיכת כלי. לכן יש להשתמש לכתחילה בצרור, כי חרס מסוכן (עלול לחתוך).

- אבל אם החרס כבר עובד (הוסרה החדות), עדיף להשתמש בחרס מאשר בצרור, כי חרס הוא כלי וצרור הוא רק היתר משום כבוד הבריות.

הלכה בנוגע עשבים רכים וקשים

רמב"ם: עשבים רכים – מקנח בהם; עשבים קשים – מקנח בצרור.

פשט: עשבים רכים מותר להשתמש בהם (הם גם מאכל בהמה, לכן כלי/שימוש). עשבים קשים – לא, כי יש סכנה (כמו חרס), לכן עדיף צרור.

חידושים: נשאלת השאלה האם הטעם בעשבים קשים הוא סכנה (כמו חרס) או משום שהם אינם ראויים למאכל בהמה (ולכן לא כלי). לכאורה צריך להיות גם סכנה.

[דיגרסיה: טישו ודבר שהאור שולטת בו] הגמרא אומרת שדבר שהאור שולטת בו (דבר יבש שיכול להישרף) אסור לקנח בו, כי יש סכנה (עלול לקרוע). לפי זה גם נייר טואלט היה אסור. המנהג הוא להשתמש בטישו. על פי הלכה יש שאלה, אבל המנהג שונה.

הלכה בנוגע שיורי מחצלת שבלו

רמב"ם: שיורי מחצלת שבלו – מותר לטלטלן, שמכסין בהן את המטונף. אבל שיורי בגדים שאין בהם שלש על שלש – אסור לטלטלן, שאין ראויין לא לעניים ולא לעשירים.

פשט: שיורי מחצלת בלויה יש להם עדיין שימוש (לכסות מטונף), אבל חתיכות בגדים קטנות (קטנות משלש על שלש אצבעות) אין להן שום שימוש.

חידושים:

- הדין מושווה להלכות טומאה: בגד קטן משלש על שלש אינו מקבל טומאה, כי אינו ראוי לא לעניים ולא לעשירים – כולם זורקים אותו. אותו יסוד מיושם בטלטול.

- יכולה להיות קטגוריה ביניים – משהו שרק עשירים זורקים אבל עניים משתמשים – שיש לו עדיין דין כלי. אבל כשהוא פחות משלש על שלש, הוא כל כך קטן שאף אחד לא משתמש בו.

- "שלש" כאן פירושו שלוש אצבעות, לא שלושה טפחים.

- במחצלות השיירים נשארים שימושיים (לכיסוי), אבל בבגדים מתחת לשיעור אין שום שימוש.

הלכה בנוגע שברי תנור

רמב"ם: שברי תנור מותר לטלטלן כי תנור נחשב כלי.

חידושים:

- תנור מעניין כי הגמרא מתייחסת לתנור כמחובר לקרקע, אבל לענין טלטול רואים אותו ככלי.

- בכלים שמלאכתן להיתר, גם השברים נשארים ראויים לשימוש.

- **שאלה:** באילו דברים, אם חתיכה נופלת, אסור להשתמש? תשובה: משהו שהיה כלי ונשבר בשבת – צריך הועדה (ייעוד/הכנה) לפני שבת.

- **כירה שנשברה רגל** – אסור לטלטל, לא משום שהיא מוקצה, אלא משום שמא יתקע – חוששים שיתקן את הרגל, שהוא תולדה של בונה.

הלכה בנוגע סולם של עליה / סולם של שובך

רמב"ם: סולם של עליה אסור לטלטלו, שאין עליו תורת כלי. אבל סולם של שובך מותר לטלטלו. אבל לא יעלה כן משובך לשובך... שמא יזדמנו לו גוזלות... ויבוא לצוד. מותר רק בדרך הטיה אבל לא בהלוך.

פשט: סולם לגג (עליה) אינו כלי – הוא מונח תמיד במקום אחד, לא מזיזים אותו. אבל סולם לשובכים (בתי יונים) עשוי להזזה, לכן יש לו תורת כלי.

חידושים:

פשט: דלת שיש לה (או הייתה לה) ציר, אבל הונחה במקום מוקצה – אסורה בטלטול כי הוקצתה.

חידושים:

- מה פירוש "מקום מוקצה" כאן? לא מוקצה מחמת איסור טלטול, אלא מוקצה מדעתך – מקום שלא משתמשים בו בקביעות (כמו איפשהו בחצר). המושג "מוקצה" במשמעותו המקורית – הונח בצד, הופרד.

- מוקצה הוא מעשה של האדם, לא של התורה – מוסבר במפורש שמוקצה פירושו תמיד "הונח בצד" על ידי האדם – "הקצה אותן מלטלטלן". זהו מעשה שהאדם עושה, לא דין שהתורה קובעת.

- הערה כללית: כל ההלכות בפרק זה סובבות סביב מה נקרא כלי ומה לא נקרא כלי – אל

ה בעצם הלכות כלים בהקשר של הלכות טלטול/מוקצה של שבת.

הלכה בנוגע חרקים, מחצלת הנגררת

רמב"ם: חרקים (חתיכות עץ/קוצים דוקרניות) שמשתמשים בהם לסתום פרצה, ומחצלת הנגררת שגוררים לסגור חלון – בזמן שהן קשורות ותלויות בכותל, סותמין בהן. ואם לאו, אין סותמין בהן.

פשט: כשהדברים קשורים ותלויים ליד הקיר/דלת, מותר להשתמש בהם לסתימה, כי הקשירה מראה שהם מיוחדים למטרה זו. אם לא – אסור.

חידושים:

- כשהם לא מונחים במקום מוקצה (אלא ליד הפתח), היה מותר כי רואים שהם מיוחדים לפתח.

- קשירה כסימן – הקשור ותלוי אינו הכרח תפקודי אלא סימן/ראיה שזה מיוחד למטרת הסתימה.

הלכה בנוגע דלת שהיא לוח אחד

רמב"ם: דלת שהיא חתיכת עץ אחת (לוח אחד), שמסירים ומחזירים. אם לא היה לו למטה כן כמו אסקופה – אינו נועלין בו. אם יש לו למטה חתיכה רחבה יותר (כמו אסקופה/מעמד) – מותר.

פשט: ה"אסקופה" היא חתיכת עץ רחבה יותר בתחתית הדלת שעוזרת לה לעמוד. זה מראה שהיא כלי – דלת גמורה, לא סתם חתיכת עץ.

חידושים:

- אסקופה על הדלת עצמה – ה"כן כמו אסקופה" היא על לוח הדלת עצמו (למטה הוא רחב יותר), לא על הפתח. זה עושה אותה לכלי.

- בלי זה – כאילו בונה – בלי האסקופה זה כמו "כאילו בונה" (בונה), כי לא ניכר ככלי.

הלכה בנוגע נגר שיש בראשו גלוסטרא

רמב"ם: נגר (חתיכת מתכת/עץ שמשתמשים בה במקום מנעול) – אם יש בראשו גלוסטרא (חתיכה גדולה יותר למעלה, כפתור), הוא מוכן ככלי ומותר להשתמש. אם לא – אסור, כי הוא מוקצה מחמת גופו.

פשט: הגלוסטרא (כפתור למעלה) מראה שזה לא סתם חתיכת עץ אלא כלי העשוי למטרה זו.

חידושים:

- נגר בלי גלוסטרא – אם היה קשור ותלוי בדלת – אם לנגר אין גלוסטרא אבל הוא קשור ותלוי בדלת, מותר גם כן להשתמש. אבל הרמב"ם לא אומר את המילה "כלי" בזה – הוא אומר רק שמותר להשתמש. פירושו: הוא לא מקבל "תורת כלי" (אי אפשר להשתמש בו לדברים אחרים), אלא מותר ספציפית לדלת שהוא תלוי בה.

- מדוע סולם של עליה אינו כלי? לא משום שהוא ממש מחובר לקרקע (הוא לא מחובר), אלא משום שהוא עשוי לשכב במקום אחד – הוא לעולם לא מוזז, לא בשבת ולא בחול. הוא "כמו מחובר לקרקע" באופיו.

- סולם של שובך – מותר לטלטלו כי הוא עשוי להזזה משובך לשובך, לכן יש לו תורת כלי.

- האיסור בשוככים: אפילו לדבר המותר (כמו להאכיל ציפורים) אסור ללכת עם הסולם משובך לשובך, כי שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול ויבוא לצוד – חוששים שיבוא לידי ציד.

- מה פירוש "בדרך הטיה ולא בהלוך"? יש מחלוקת בהבנה. הפשט הוא: בחול הולכים עם הסולם באופן שיטתי משובך לשובך – זה אסור בשבת. אבל טלטול בשינוי מותר.

הלכה בנוגע קנה שמוסקין בו הזיתים

רמב"ם: קנה שמוסקין בו הזיתים – אם יש עליו תורת כלי, הרי הוא ככלי שמלאכתו לאיסור ומותר להשתמש בו לצורך גופו ומקומו.

פשט: מקל שמשתמשים בו להוריד זיתים – כשיש לו תורת כלי, הוא כלי שמלאכתו לאיסור (כי לא מורידים זיתים בשבת).

חידושים:

- קנה שלא משתמשים בו לזיתים הוא סתם חתיכת עץ – לא כלי, אסור בטלטול.

- קנה שמשתמשים בו לזיתים נעשה כלי – אבל הרמב"ם לא מסביר מה בדיוק עושה אותו ל"תורת כלי": האם מספיק שהשתמשו בו פעם אחת, או שצריך להשתמש בו מספיק פעמים, או שצריך לעשות בו מעשה.

הלכה בנוגע קנה שהתקינו בעל הבית ליסב פתח מנעול בו

רמב"ם: קנה שהתקינו בעל הבית ליסב פתח מנעול בו – אם יש עליו תורת כלי, הרי הוא ככלי שמלאכתו לאיסור.

פשט: מקל שבעל הבית הכין להשתמש בו במקום מנעול (להכניס בבריה לסגור דלת) – רק כשיש לו תורת כלי.

חידושים:

- מה פירוש "אם יש עליו תורת כלי"? המגיד משנה מביא מחלוקת:

- תוספות: פירושו שצריך להיות ראוי לשימוש אחר – צריך שאפשר להשתמש בו לעוד משהו.

- שיטה אחרת: צריך לעשות מעשה בקנה (שריטה, צביעה, ייפוי) – רק שימוש כמנעול לא עושה אותו לכלי.

- שאלה: האם הנפקא מינה היא האם מותר פותח ונועל (לפתוח/לסגור) בו, או האם מותר להשתמש בו לדברים אחרים (לצורך גופו ומקומו)? פותח ונועל לכאורה היה מותר אפילו כלצורך גופו, והשאלה היא על שימושים אחרים.

- דיגרסיה: טלטול לעומת שימוש בדלתות] – דלת/חלון על צירו – פתיחה/סגירה אינה טלטול. אבל כשהוא נופל מהציר, אז זו כבר שאלת טלטול. הקנה מונח לכאורה ליד הדלת (לא בדלת), לכן זו שאלת טלטול.

- עיקר החידוש: אפילו משתמשים בקנה למשהו (כמו מנעול), צריך עדיין משהו נוסף שיעשה אותו לכלי. רק ייעוד (הקצאה למלאכה) לבדו אינו מספיק.

הלכה בנוגע דלת שיש לה ציר / דלת שאין לה ציר

רמב"ם: דלת שיש לה ציר, אפילו שאין לה עתה ציר, אבל שכינה ליתא במקום מוקצה – הרי הקצה אותן מלטלטלן.

רמב"ם: מכבש של בעלי בתים – מתירים (יותר לפתוח כדי להוציא כלים). אבל של כובס – הרי הוא מוקצה מחמת חסרון כיס.

פשט: פרס ביתי (לגיהוץ/החלקת בגדים) יותר לפתוח בשבת כדי להוציא את הכלים. אבל פרס מקצועי של כובס (מכבס) הוא מוקצה מחמת חסרון כיס – אסור בכלל לפתוח אותו.

חידושים:

- **מדוע אסור להניח (להוריד) את המכבש? כי זה תיקון כלי – הוא מחליק/מגהץ את הבגד, שזה מתקן דרבנן. זה מתאים למה שלמדנו קודם שאסור אפילו לקפל בגדים.**

- **ההיתר של "מתירים" פירושו:** אפילו הכלים מונחים בפרס, הם לא מוקצה – אין דבר כזה שכלי נעשה מוקצה רק משום שהוא מונח בפרס.

- **של כובס** הוא מוקצה מחמת חסרון כיס כי: (א) זו מכונה יקרה, (ב) הוא חס עליה, (ג) הוא משתמש בה רק לדבר האסור (מלאכתו), לא לשום מטרה אחרת. לכן אסור בכלל לפתוח אותו, אפילו לא כדי לשחרר כלים ממנו.

הלכה בנוגע גיזי צמר

רמב"ם: גיזי צמר העומד לתלות בהם – מקפיד עליהם. לפיכך אם ייחדן – מותר.

פשט: חתיכות צמר שמחזיקים לעסק (לעשות בגדים) – מקפידים עליהם, הם מוקצה מחמת חסרון כיס. אבל אם ייחד אותם לשימוש אחר, מותר.

הלכה בנוגע עורות

רמב"ם: השולחים עורות – ברשותו של בעל הבית מותר, ברשותו של אומן – מקפיד עליהם.

חידושים:

- כנראה מדובר על חתיכות עור קטנות, לא חתיכות גדולות של עור. כי עור הוא דבר חזק שאפשר להשתמש בו בכל מקרה – הוא לא כל כך רגיש. אבל חתיכות קטנות הן עדינות וצריך לשמור עליהן.

הלכה בנוגע גרף של רעי

רמב"ם: כל דבר מטונף כגון רעי וקיא וצואה וכיוצא בהן – אם היה בחצר שיש בה בני אדם, מותר להוציא לאשפה או לבית הכסא, והוא הנקרא גרף של רעי. ואם היה בחצר אחרת – כופין עליהם כלי כדי שלא יצאו קטנים וילכלכו בהם.

פשט: דבר מגעיל בחצר שאנשים נמצאים בה – מותר להוציא לאשפה או לבית הכסא (זה נקרא "גרף של רעי"). בחצר שאין נמצאים בה – אסור להוציא, אלא מכסים עליו בכלי.

חידושים:

- קיא = הקאה; צואה = מה שיוצא (אולי מבהמה).

- עצת הרמב"ם "כופין עליהם כלי" היא האלטרנטיבה כשאי אפשר להשתמש בהיתר של גרף של רעי.

הלכה בנוגע רעי על פני הקרקע

רמב"ם: רעי על פני הקרקע – דורס עולות ויורדות (דורכים עליו תוך כדי הליכה).

חידושים:

- אסור לעמוד ולדרוך עליו במכוון (כי נראה כאילו הוא עוסק בשווי גומות – מיישר גומות בקרקע). אבל תוך כדי הליכה מותר לדרוך עליו, אפילו בכונה מסוימת.

- הענין אינו מוקצה, אלא שווי גומות.

- **אגודו עמו לעומת אגודו קבוע בדלת –** כשהחוט בא עם הנגר כשמוציאים אותו – מותר. אבל כשהחוט נשאר בדלת והנגר יוצא לגמרי (נשמט) – אסור, שאין עליו תורת כלי, והרי הוא כעפר הארץ. הנגר בלי חיבורו לדלת הוא כמו עפר – בכלל לא כלי.

- **נפקא מינה מעשית:** חתיכת עץ שתוקעים בדלת כמנעול – צריך לשקול אם זה מותר. צריך להיות או גלוסטרא (ניכר שזה כלי), או קשור ותלוי. היום לא מתגלגלות סתם חתיכות עץ, אז אולי כשהחתיכת עץ מונחת ספציפית ליד דלת ניכר שהיא מיוחדת לכך – אבל צריך עדיין לשקול.

הלכה בנוגע מנורה של חוליות

רמב"ם: מנורה של חוליות, בין גדולה בין קטנה – אין מטלטלין אותה, שמא יחזירנה בשבת (שמא יבנה).

פשט: מנורה המורכבת מחוליות נפרדות (חתיכות) – אסור לטלטלה, כי חוששים שיחזיר אותה יחד בשבת, שזה בונה.

חידושים:

- **לא רק כלי שמלאכתו לאיסור –** לפי ההלכה הרגילה כלי שמלאכתו לאיסור היה מותר לצורך גופו ומקומו. כאן יש גזירה מיוחדת משום בונה – שמא יחזירנה – שעושה אותה אסורה אפילו לצורך גופו ומקומו.

- במנורה אמיתית של חוליות אין הבדל בין גדולה לקטנה – כל הגדלים אסורים.

הלכה בנוגע מנורה שנראית כבת חוליות

רמב"ם: היו בה חקוקין ונראית כבת חוליות (יש בה חריצים ונראית כחוליות אבל היא באמת חתיכה אחת): אם גדולה ונטילתה קשה – אסור לטלטלה. אם קטנה – מותר.

פשט: כשאינה באמת חוליות נופל החשש של בונה. אבל מנורה גדולה מאוד (שאי אפשר לקחת בשתי ידיים) היא מוקצה מחמת כובדו.

חידושים:

- **שתי בעיות נפרדות –** במנורה של חוליות הבעיה היא שמא יבנה. במנורה שאינה חוליות אבל גדולה – הבעיה היא מוקצה מחמת כובדו (דבר שאי אפשר לקחת בשתי ידיים לעולם לא משתמשים בו ככלי).

- במנורה שרק נראית כשל חוליות: מנורה גדולה מותר, כי כולם יחשבו שהיא באמת של חוליות (בעל הבית לא חושש); מנורה קטנה אסור, כי נראה שבעל הבית מקפיד עליה.

הלכה בנוגע מנעל שעל גבי אימון

רמב"ם: מנעל שעל גבי אימון – שולטלו בשבת.

פשט: אימון הוא כלי (תבנית סנדלר) שעליו מעצבים נעליים. מותר להוריד את הנעליים מהאימון בשבת.

חידושים:

- **האימון הוא כלי שמלאכתו לאיסור –** משתמשים בו למלאכות כמו מעבד (עיבוד עור), אחת מ"ט מלאכות. כשמורידים את הנעליים, מזיזים מעט את האימון.

- היתר הרמב"ם הוא לא רק משום שהוא אינו מתכוין (הוא לא נוגע באימון ישירות), אלא משום שהאימון הוא כלי שמלאכתו לאיסור – שמותר לטלטלו לצורך גופו או לצורך מקומו. לכן מותר לגעת באימון כדי להוציא את הנעליים.

הלכה בנוגע מכבש – פרס של בעלי בתים לעומת של כובס

עצם מלאכת הסחיטה בשבת – אסור.

הלכה בנוגע אוצר של תבואה

רמב"ם: אפילו אוצר של תבואה, תבואה העומדת לסחורה – אוכל להסתפק ממנו בשבת.

פשט: אפילו תבואה המונחת באחסון למכירה – מותר לאכול ממנה בשבת.

הכלל הגדול: שאין שם אוכל שמוקצה בשבת כלל

רמב"ם: שאין שם אוכל שמוקצה בשבת כלל, אלא הכל מוכן הוא.

חידושים:

- זהו היסוד העקרוני של הרמב"ם: באוכלין לא אומרים מוקצה. כל אוכל רואים כראוי לאכילה – לא אומרים "אינו ראוי" או "הוא לא תכנן לאכול אותו בשבת".

- אוכל אדם יכול תמיד לאכול – הוא תמיד מוכן, אין מוקצה באוכלין.

הלכה בנוגע גרוגרות וצימוקים שבמוקצה – היוצא מן הכלל

רמב"ם: חוץ מגרוגרות וצימוקים שבמוקצה, שבזמן שמייבשין אותן הואיל והם מסריחות בינתים ואינן ראויין לאכילה.

פשט: כשמייבשים פירות (תאנים וצימוקים) לסחורה, בינתיים הם מסריחים וממש לא ראויים לאכילה. זה המקרה היחיד שאוכל הוא מוקצה בשבת.

חידושים:

- ההבדל הוא: חתיכת אוכל שלא רוצים לאכול אבל אפשר – אינה מוקצה; רק משהו שממש לא ראוי לאכילה. בגרוגרות וצימוקים – הוא הניח אותם בצד (מוקצה = הונח בצד) וחזק בדעתו שהוא לא מתכנן לאכול אותם, וגם הם ממש לא מאכל אכילה.

- **הבדל בין שבת ליום טוב:** יום טוב כן אסור אוכל שהוא מוקצה (יותר מחמיר). בשבת אין דבר כזה אוכל מוקצה, חוץ מהיוצא מן הכלל האחד הזה.

- **ביצה שנוולדה בשבת:** ביצה שיצאה בשבת היא גם בעיה, אבל זה לא נקרא מוקצה אלא נולד, שזו קטגוריה נפרדת.

הלכה בנוגע חומץ שנתגלה ואבטיח שנשברה

רמב"ם: חומץ שנתגלה... אבטיח שנשבר... נוטלו ומניחו במקום המוצנע.

פשט: חומץ שהיה פתוח (דין גילוי – חשש שנחש הכניס ארס) ואבטיח שנשבר (יש גם דין גילוי כי הוא 90% מים) – למרות שאינו ראוי לאכילה משום סכנה, מותר לטלטלו ולהניחו.

חידושים:

- **מדוע אינו מוקצה למרות שאינו ראוי לאכילה?** שני מהלכים: (א) כי הכלל שמאכל תמיד מוכן – זה לא כמו גרוגרות וצימוקים שממש לא ראויים, כאן זה רק איסור סכנה אבל זה נשאר מאכל; (ב) אולי כי סכנה מותר להניח אפילו במוקצה. השיחה נוטה לומר שזה לא כי סכנה מתירה, אלא כי זה נשאר מאכל.

- **קשר לכלי שאינו מומחה:** מושווה לכלי שאינו מומחה – אסור לצאת בו (אסור בהוצאה), אבל לא אסור בטלטול כי אפשר עדיין להשתמש בו לדברים אחרים. אותו יסוד: רק משום שדבר לא יכול לשמש למטרתו העיקרית לא אומר שהוא נעשה אסור בטלטול.

הלכה בנוגע מותר השמן שבכר

הלכה בנוגע קנוניא

רמב"ם: מטלטלין את הקנוניא אף על פי שיש בה שברי עצים, מפני שהיא כגרף של רעי.

פשט: קנוניא (כלי לאפר ליד התנור) מותר לטלטלה אפילו יש בה שברי עצים (שהם עצמם מוקצה), כי כל הקנוניא נחשבת כגרף של רעי.

חידושים:

- שברי עצים עצמם הם מוקצה (לא ראויים לכלום). אבל מכיוון שחלק מהכלי (האפר) הוא גרף של רעי, מותר לטלטל את כל הכלי ביחד.

- **נפקא מינה מעשית:** הוצאת אשפה מהבית – באשפה יש תערובת: דברים שהם כלים (מותר), דברים שהם אשפה/גרף של רעי (מותר מדין גרף של רעי), ודברים אחרים.

הלכה: אין עושין גרף של רעי לכתחילה

רמב"ם: אין עושין גרף של רעי לכתחילה בשבת.

חידושים:

- **מה פירוש "אין עושין"?** אסור לייחד כלי בשבת שיהיה גרף של רעי. למשל: אסור להניח כלי מתחת למקום הטינוף כדי שייפול לתוכו, כי אז עושים לכתחילה גרף של רעי.

- אבל מה שנעשה מאליו – מותר להוציא.

- היתר גרף של רעי הוא רק **בדיעבד** – לאחר שכבר קיים. אסור לכתחילה ליצור את המצב.

- **"גרף" פירושו הכלי עצמו** – המגרפה (יעה).

[דיגרסיה: אשפה בשבת – דיון רחב]

- **הוצאת אשפה בוודאי מותרת** – זה גרף של רעי שמפריע.

- **הכנסה** – זו השאלה של "עושה גרף של רעי לכתחילה." כשמכניסים לכלוך לשקית אשפה נקייה, עושים לכתחילה גרף של רעי.

- **אבל** – בבית רגיל באשפה תמיד יש גם דברים מותרים (אוכל שראוי למאכל אדם/בהמה). אפשר לומר שזה עושה את זה מותר לנשיאה?

- **קושיא על זה:** זה "קלקולא דתקנתא" – זורקים דברים טובים לאשפה כדי שיהיה מותר לשאת?

- **הצעת תירוץ:** ברגע שמכניסים אוכל לאשפה, הוא נעשה בחינת "רעי" – הוא לא עוד דבר טוב.

- **קושיא על התירוץ:** זה לא מספק – זה לא יותר גרוע מבשר תפל או בשר חי שראוי ל"סרוויור". מכיוון שהכניסו אותו לאשפה, זה לא משנה את המציאות – זה עדיין דבר שמותר בטלטול.

- **מסקנה מעשית:** שאדם ישאיר לכלוך על השולחן – בוודאי לא יכול להיות. חייב להיות איזה אופן שזה מותר. אבל כשהאשפה כבר מונחת בחוץ (לא במקום שמפריע), אסור סתם להזיז – אין בזה צורך. ארגון אשפה – זה למוצאי שבת.

הלכה י"ד: שמן היוצא מתחת הקורה

רמב"ם: שמן היוצא מתחת הקורה בשבת, ודבש היוצא מכוורתו, וכבי תמרים, ושקדים המוכנים לסחורה – מותר לאכלם בשבת.

פשט: שמן שזורם מבית הבד (מכבש שמן) בשבת, דבש מכוורתו, מיץ תמרים, שקדים שהונחו לסחורה – מותר לאכול בשבת.

חידושים:

- **"שמן היוצא" לא פירושו "שמן הנסחט"** – מדובר רק כשהסחיטה כבר התחילה **ערב שבת מבעוד יום**, והשמן זורם בשבת מעצמו. אם עושים את

הלכה ט"ז: דברים הראויים למאכל בהמה
רמב"ם: כל שראוי למאכל בהמה חיה ועוף המצויין... מטלטלין אותו בשבת.

פשט: כל מה שמתאים כאוכל לבהמות, חיות או עופות שמצויים (לא רק היפותטי), מותר לטלטלו בשבת, כי אינו מוקצה מחמת גופו.

חידושים:

- "מצויין" לא פירושו "שכיח": "מצויין" פירושו שחייבת להיות מציאות מעשית של בעל חי כזה שאוכל את זה, לא רק תיאוריה.

דוגמאות:

- תורמוס יבש – מותר לטלטלו, "שהוא מאכל לעזים" (עזים אוכלות אותו). אבל לח (רטוב) – לא, כי אפילו עזים לא אוכלות אותו חי.

- חוצב (מקלות סוכר) – "שהוא מאכל לצבאים" (צבאים אוכלים אותו).

- חרדל (זרעי חרדל) – "שהוא מאכל ליונים" (יונים אוכלות אותו).

- עצמות – "שהן מאכל לכלבים" (כלבים אוכלים אותן).

קליפין וגרעינים

רמב"ם: כל הקליפין והגרעינים הראויים למאכל בהמה – מטלטלין. ושאינן ראויין – יאכל את האוכל ויזרקם לאחוריו.

פשט: קליפות וגרעינים שראויים לבהמה מותר לטלטלם. מה שאינו ראוי – יאכל את האוכל ויזרוק לאחוריו.

חידושים:

- נשאלת השאלה מה פירוש "יזרקם לאחוריו" – האם פירושו שיש להחזיק פחות (לזרוק מיד), או שאסור להניח על צלחת אלא דווקא מאחוריו, או שזה רק "דיבור בהווה".

- להלכה, כשאוכלים ונוצר לכלוך (קליפות, עצמות), אסור לטלטל ישירות את הכלוך. הגמרא אומרת שמנערים. עם מפת פלסטיק אפשר להוריד אותה עם המפה.

הלכה בנוגע בשר תפוח, בשר חי, דג מלוח ותפל

רמב"ם: מטלטלין בשר תפוח שהוא מאכל לחיה. ומטלטלין בשר חי בין תפל בין מלוח שהוא ראוי לאדם. וכן דג מלוח... אבל התפל אסור לטלטלו שאינו ראוי לאדם.

פשט: בשר תפוח (נפוח, קלקל) – מותר לטלטלו כי חיות אוכלות אותו. בשר חי (מלוח או לא) – מותר לטלטלו כי אנשים אוכלים אותו (קרפצ'ו). דג מלוח – מותר. אבל דג שעדיין לא מלוח – אסור, כי אינו ראוי לאף אחד.

חידושים: "תפוח" לא פירושו חי (כי "חי" כבר פירושו חי), אלא "מנופח" – נפוח, קלקל.

הלכה בנוגע שברי זכוכית, חבילות זמורות, לוף

הרמב"ם מזכיר: שברי זכוכית – אפילו אם נעמיות (יענים) אוכלות זכוכית, אינו ראוי לטלטלו. חבילות זמורות – אפילו אם פילים אוכלים אותם. לוף – אפילו אם עורבים אוכלים אותו.

חידושים:

- [דיגרסיה: יענים אוכלים זכוכית/אבנים] – יענים אוכלים אבנים ודברים חדים כדי לעזור בעיכול. הבטן שלהם לא "מעכלת" את האוכל עצמו, הם צריכים דברים חדים. מסופר על דיפלומט שאמר שכשמדברים עם עמים אחרים, צריך קודם לוודא שהשני "לא אוכל זכוכית" – כלומר, הוא אדם, לא "נעמי".

- "מצוי" לא פירושו שבעל החי צריך להיות מצוי אצלך או בעירך. פירושו שיש בעלי חיים שהם בכלל יותר נפוצים בעולם. יענים, פילים, עורבים – הם בעלי חיים נדירים/לא-מצויים (בהקשר הזה). אבל אדם שיש

רמב"ם: מותר השמן שבנר שבקערה שהדליקו בו – אסור להסתפק ממנו במוצאי שבת, הואיל שהוקצה מחמת איסור.

פשט: השמן שנותר מנר שבער בשבת – אפילו לאחר שכבה – אסור להשתמש בו במוצאי שבת, כי הוא מוקצה מחמת איסור (בשעה שבער נמנעו ממנו בגלל כיבוי, וזה עושה אותו מוקצה לכל השבת).

הלכה ט"ו: אוצר של תבואה / כדי יין – פינוי לצורך מצוה

רמב"ם: אוצר של תבואה, של כדי יין – אף על פי שמותר להסתפק ממנו, אסור להתחיל בו לפנותו אלא לדבר מצוה, כגון להכנסת אורחים או לקבוע בו בית המדרש. ובקצה מפנין אותו – לא יעשוהו באפן שיעשה אחד או שנים את הכל, אלא כל אחד ואחד מפנה ארבע או חמש קופות עד שיגמרו. ולא יגמור את כל האוצר שמא יבוא להשוואת גומות. ולא יחבט בקרקעיתו של אוצר.

פשט: אוצר (מחסן גדול) של תבואה או יין המונה לסחורה – בשבת הוא לא מוקצה (כי בשבת אין מוקצה באוכלין), מותר לקחת ממנו. אבל להתחיל לפנות את כל האוצר מותר רק לדבר מצוה (הכנסת אורחים, בית מדרש). וגם אז – לא אחד או שניים יעשו הכל, אלא כל אחד מוציא 4-5 קופות. לא לפנות הכל כי שמא יבוא להשוואת גומות. ולא לדפוק/לחפור את רצפת האוצר.

חידושים:

1. **הבדל שבת/יום טוב באוצר:** ביום טוב אוצר כזה היה מוקצה כי ביום טוב כל מה שהאדם לא מוכן להשתמש בו א

וטומטית נעשה מוקצה. בשבת הדין שונה – מעיקר הדין מותר להשתמש בו, רק איסור הטירחה מגביל את הפינוי.

2. **הסיבה העיקרית להגבלת פינוי האוצר אינה טירחה, אלא חשש השוואת גומות** (ישור גומות בקרקע). זה מוכח מכך שהרמב"ם אומר "שמא יבוא להשוואת גומות" כטעם.

3. **הבדל לשון יחיד/רבים:** הרמב"ם משתמש בשתי לשונות שונות: "לא יגמור את כל האוצר" – לשון יחיד, אדם אחד לא יסיים את כל האוצר. "עד שיגמרו" – לשון רבים, כמה אנשים כל אחד יקח קצת עד שיסיימו. כשאדם אחד מוציא את כל האוצר, הוא ירצה לעשות "עבודה מושלמת" – הוא יישיר את הרצפה (השוואת גומות). אבל כשכמה אנשים עושים זאת ביחד, החשש קטן יותר. זה מיוחס לפירוש המשניות של הרמב"ם.

4. **"ולא יחבט בקרקעיתו של אוצר" – "כמו שביארנו":** הרמב"ם מקשר במפורש להלכה הקודמת של "לא לפנות את הסקילה" אוצר יש לו בדרך כלל רצפה חולית/רכה, ושם יש חשש השוואת גומות (בניגוד לבית רגיל שמותר לטאטא).

5. **שני היתרים חדשים:** (א) היתר של חלוקה – כל אדם לוקח רק 4-5 קופות. (ב) היתר של "עושה שביל ברגליו" – מותר לעשות דרך ברגליים בדרך נכנס ויוצא, אבל לא ממש לטאטא את הרצפה.

6. **שייכות למוקצה:** הפרק הוא הלכות מוקצה, והגמרא אומרת ש"מפנים ד' וה' קופות" הוא "לאפוקי רבי שמעון" (שסובר שמוקצה אסור בשבת). הרמב"ם, שסובר שמוקצה לא אסור בשבת (לסתם בני אדם), צריך סיבה אחרת להגבלה – וזה השוואת גומות. האיסור הוא על גרירת הקופסאות שמביאה להשוואת גומות, לא על מוקצה עצמו.

7. **האם ד'-ה' קופות דווקא?** נדון: אם זה אוצר ענק עם רק שלושה אנשים, כל אחד יצטרך להוציא מאה קופסאות. המסקנה נוטה שזה לפי הצורך – מפנים מקום לכמה שצריך (לאורחים או תלמידים), לא סתם לפנות.

8. **החשש של "השוואת גומות":** נראה שמותר להוציא את כל הקופסאות, רק אסור לטאטא את הרצפה.

- ההיתר של "מאכל בהמה" אינו היתר גורף על כל סוג. צריך באמת להיות ראוי למאכל בהמה. אפילו אם הסוג (עלים) הוא בכלל מאכל בהמה, אם הדבר הספציפי נעשה מלוכלך/מאוס ושום בהמה לא תאכל אותו – הוא מוקצה.

הלכה בנוגע טיפול במת בשבת

רמב"ם: סכין אותו ומדיחין אותו, ובלבד שלא יזיז בו אבר.

פשוט: מותר לסוך מת בשמן ולרחוץ אותו, אבל אסור להזיז אבר – כי הזזת אבר היא סוג של טלטול, אפילו בלי הרמה.

חידושים:

- **גדר טלטול:** טלטול אינו רק הרמה ונשיאה – אפילו רק הזזה קלה של אבר היא גם אסורה. אסור להרים או להוריד את הידיים בשעת סיכה.

הרמב"ם ממשיך: אם המת מונח על כר (כרית) והוא מתחמם, מותר להוריד את הכר מתחתיו – כדי שיעמוד לו לחול (שיחזיק מעמד עד אחרי שבת).

חידושים:

- השולחן ערוך (סעיף קטן מ"ט) מביא את הטעם: למת אין את המנגנון שמקרר אדם חי, ולכן הוא מתחמם ומתחיל להסריח. על הרצפה הקרה הוא יחזיק מעמד טוב יותר.

- **שאלה:** מה החידוש? הרי למדנו קודם שטלטול מן הצד (דבר אחר) מותר אפילו אצל מת! תשובה: החידוש הוא שאפילו אצל מת, שמחמרים בו, טלטול דבר אחר (הורדת הכר) מותר כשיש צורך.

היתרים נוספים אצל מת:

- **מניחין לו על כריסו כדי שלא תפוח** – מניחים משהו קר על בטנו כדי שלא יתנפח.

- **פוקקין את נקביו שלא יכנס בהם רוח** – סותמים את פתחי המת כדי שאוויר לא ייכנס.

- **קושרים את לחייו** – קושרים את פניו (פיו) כדי שלא ייראה מעוות. הטעם: "לא שיעלה" – שלא יבהיל אנשים, שזה ענין של "ונשמרתם".

- **שאלה לגבי עפעף:** יש שיטה שבשבת, מכיוון שאסור להזיז אבר, אסור גם לעצום את עיני המת.

הלכה בנוגע מת המוטל בחמה – כיכר או תינוק

רמב"ם: מת המוטל בחמה – מניחין עליו כיכר או תינוק ומטלטלין אותו. אם פרצה שריפה בחצר שהמת מונח בה – גם מניחין עליו כיכר או תינוק. אם אין כיכר ולא תינוק – מצילים אותו מן הדליקה מכל מקום. ולא טלטל בכיכר או תינוק אלא למת בלבד, לפי שאדם בהול על מתו.

פשוט: מת המונח בשמש ויסריח – מותר לטלטלו על ידי הנחת לחם או תינוק (טלטול על ידי דבר אחר). בשריפה – לכתחילה יש לעשות זאת עם כיכר/תינוק, אבל אם אין – מותר להצילו סתם.

חידושים:

1. **היסוד של "אדם בהול על מתו":** ההיתר של הצלת מת משריפה בלי כיכר/תינוק אינו מבוסס על כבוד המת עצמו. טעם הרמב"ם הוא: אם לא יתנו לו להציל, הוא יהיה כל כך נבהל שיבוא לידי חילול שבת באיסורי דאורייתא. כבוד המת עצמו אינו סיבה מספקת להתיר טלטול מוקצה.

2. **נפקא מינה:** אם אין אדם שנבהל (למשל, למת אין קרובים שם), לא היו מתירים טלטול המת בלי כיכר/תינוק.

3. **הבדל בין מת מוטל בחמה לדליקה:** במת מוטל בחמה – אם אין כיכר/תינוק, הרמב"ם לא אומר שמותר לטלטלו סתם. כי בחמה זה לא

לו פיל, לכאורה כן יוכל לטלטל חבילות זמורות, כי אצלו זה ראוי למאכל בהמה.

הלכה בנוגע חבילי קש, עצים, זרדים

רמב"ם: חבילי קש ועצים זרדים – אם הכינה למאכל בהמה מותר לטלטלן, אבל אם לאו אין מטלטלין אותן.

פשוט: אגודות קש, עצים, זרדים – אם הכין אותם למאכל בהמה, מותר לטלטלם. אם לא – הם מוקצה (כי הם להסקה – להסקה – או ללכום, מוקצה מחמת גופו).

הלכה בנוגע חבילי סאה, אזוביא, קורנית

רמב"ם: חבילי סאה ואזוביא וקורנית – הכניסן לעצים אין מסתפק בהן בשבת... אבל למאכל בהמה מותר להסתפק בהן. וכן בעמיטא וכן בפיגם וכן בשאר מיני תבלינים.

פשוט: עלים שיכולים לשמש או למאכל בהמה או להסקה – תלוי בתכלית שלשמה האדם הכין אותם. אם לעצים (הסקה) – אסור. אם למאכל בהמה – מותר. כך גם בסוגים מסוימים של תבלינים.

חידוש: בדברים מסוימים הדין אינו תלוי (כמו שברי זכויות – תמיד אסור), ובאחרים הוא תלוי בכוונת/הכנת האדם.

הלכה בנוגע טיפול במאכל בהמה – אין גורפין מלפני הפטם

רמב"ם: אין גורפין מאכל מלפני הפטם, בין באבוס של כלי בין באבוס של קרקע, ואין מסלקין לצדדין – גזירה שמא ישוה גומות.

פשוט: אסור לטאטא את האוכל מלפני בהמה שמפטמים (פטם), בין מאבוס-כלי בין מאבוס המחובר לקרקע. גם אסור להזיז תבן/קש לצדדים כדי שלא יתלכך מגללים. הטעם הוא גזירה שמא ישוה גומות.

הלכה בנוגע לקיחת מאכל מבהמה אחת לאחרת

רמב"ם: נותנין מלפני החמור ולפני השור, אבל אין נותנין מלפני השור ולפני החמור, שאין מאכילין לפני השור מיטנף ברירו.

פשוט: מותר לקחת אוכל מלפני חמור ולתת לשור, אבל לא להיפך – לא משור לחמור.

חידושים:

- הזו"ל ידעו בדיוק את טבע בעלי החיים: השור אוכל באופן שהכל מתלכך ברקו (מיטנף ברירו), ובהמות אחרות (כמו חמור) לא יאכלו אוכל מלוכלך כזה. החמור "עדין" באכילתו, השור לא.

- **שאלת מוקצה:** האוכל מלפני השור אינו מוקצה כי השור עצמו יכול עדיין לאכול אותו – הוא נשאר בגדר מאכל בהמה. אבל אסור לקחת אותו לחמור כי זו **טריחא יתירה** – זה לא מועיל לשום בהמה אחרת.

- [דיגרסיה:] הפסוק בפרשת בלק "כלחוך השור את ירק השדה" – השור מלקק הכל ולא משאיר לאף אחד.

הלכה בנוגע עלים שריחן רע

רמב"ם: עלים שריחן רע ומאוס ואין בהמה אוכלתן, אסור לטלטלן. ולפיכך תלי של דגים [אסור] ושל בשר מותר.

פשוט: עלים שמסריחים ושום בהמה לא אוכלת אותם – הם מוקצה מחמת גופו. "תלי" (מתלה/יתד) שמשתמשים בו לדגים – נעשה מסריח ואסור לטלטלו. אבל תלי של בשר – מותר, כי בשר לא כל כך מאוס.

חידושים:

תעשה שבתורה. ואם בני אדם יכולים ללכת למקום אחר – יוצאין הם, ואם לאו – מוציאין אותו ומניחין אותו במקומו.

פשט: כשמת מתחיל להסריח בבית, זה בזיון גם למת גם לחיים. מותר להוציאו לכרמלית (שהוא רק איסור דרבנן), כי כבוד הבריות דוחה לאו דרבנן. אבל אם החיים יכולים ללכת בעצמם, הם הולכים, ומשאירים את המת במקומו.

חידושים:

1. **"נמצא מתבזה בין החיים והחיים מתבזים ממנו" – כבוד של מי?** "מתבזה בין החיים" רלוונטי רק כש"החיים מתבזים ממנו" – אם אף אחד לא נמצא שם, אין בעיית בזיון. הבזיון הוא שמישהו עובר וסותם את האף – זה בושה לכבוד המת.

2. **היסוד של כבוד הבריות דוחה לא תעשה שבתורה – שיטת הרמב"ם:** הרמב"ם סובר במפורש שעבירה על דרבנן היא עבירה על לא תסור דאורייתא. לכן, כבוד הבריות דוחה את הדרבנן. זו רבותא: אם דרבנן הוא גם "לא תעשה שבתורה" (דרך לא תסור), איך כבוד הבריות יכול לדחות אותו? בוודאי יש הבדל בין דרבנן (כגון כרמלית) לבין דאורייתא ממש, אפילו כששניהם יש להם "לא תעשה" מאחוריהם.

3. **האם כבוד הבריות היא "מצווה" או משהו אחר?** כבוד הבריות חשוב כל כך שהוא דוחה לאו – זה "דבר חשוב ביותר". זה לא סתם דבר חופשי, זה הגבלה על כמה אפשר לדרוש מאדם. מת מצווה וכל הדינים הדומים – זה הכל כבוד הבריות.

4. **האם יש ענין מיוחד של כבוד המת מצד עצמו?** לשון הרמב"ם "ואם בני אדם יכולים ללכת למקום אחר – יוצאין הם" מראה בבירור שכל הענין כאן הוא כבוד האנשים מסביב, לא כבוד המת עצמו. כי אם זה היה ענין כבוד המת, לא היו יכולים להשאיר את המת מסריח רק משום שהאנשים יכולים ללכת. באופן כללי יש מצווה של קבורה – אבל זו מצווה אחרת, לא הענין שהרמב"ם מדבר כאן.

5. **הערה מעשית:** היום בעיית ההסרחה לא כל כך רלוונטית, כי יש מזגן, שמים קרר, ודאים שיהיה קריר, אפשר להביא גוי – יש עצות אחרות. הענין ברמב"ם מדבר על מצב שכבר אין שום עצה אחרת.

בכך מסתיים פרק כ"ו – הפרק האחרון של הלכות טלטול/מוקצה – עם היסוד של "גדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה".

time-sensitive – אפשר לחכות עד שימצאו כיכר/תינוק. אבל בשריפה זה time of the essence – האש לא מחכה, לכן ההיתר רחב יותר.

הלכה בנוגע מת המוטל בחמה – עשיית אוהל

רמב"ם: היה מת מוטל בחמה ואין לו מקום לטלטלו, או שאין רוצה להזיזו ממקומו – באים שני בני אדם ויושבים משני צדדיו. חמה להם מלמטה – זה מביא מטתו ויושב עליו, וזה מביא מטתו ויושב עליו. חמה להם מלמעלה – מביא מחצלת ופורש על גביו, וזה מביא מחצלת ופורש על גביו. וזה זוקף מטתו ונשמט, וזה זוקף מטתו ונשמט – ונמצאת מחיצה עשויה מאליה, שהרי מחצלה זו ומחצלה זו גגיהם סמוכין זה לזה.

פשט: עצה חכמה איך לעשות צל למת בלי לעשות ישירות אוהל למת. שני אנשים יושבים משני צדדים, כל אחד מביא מיטה (לעצמו), כל אחד פורש מחצלת (לעצמו), אחר כך הם מקימים את מיטותיהם והולכים – והמחצלות נופלות יחד ועושות מחיצה/אוהל מעל המת "מאליה".

חידושים:

1. **"שאיין רוצה להזיזו" – יכולות להיות סיבות מעשיות – אולי הזזת המת תגרום לו להסריח יותר, או סיבות אחרות.**

2. **המנגנון של "נמצאת מחיצה עשויה מאליה":** כל שלב הוא היתר בפני עצמו: (א) הוא מביא מיטה – לעצמו לשבת; (ב) הוא פורש מחצלת – לעצמו לצל; (ג) הוא מקים את המיטה – הוא הולך. התוצאה – ששתי המחצלות נשענות זו על זו ועושות אוהל – באה "מאליה", לא דרך פעולה ישירה למת.

3. **"גגיהם סמוכין זה לזה" – שיעור טפח:** שיעור אוהל צריך להיות טפח רוחב למעלה. אם שתי המחצלות עושות רק משולש חד בלי רוחב למעלה – זה לא אוהל. לכן צריכים "גגות" להיות סמוכים – שיהיה קצת רוחב למעלה.

4. **מהי מחצלת?** מחצלת קשה קלועה (לא סחורה רכה) – משהו שיכול להישאר זקוף.

הלכה כ"ו: מת שהסריח בבית – כבוד הבריות

רמב"ם: מת שהסריח בבית – נמצא מתבזה בין החיים והחיים מתבזים ממנו – מותר להוציאו לכרמלית... גדול כבוד הבריות שדוחה לא

תמלול מלא

הלכות שבת פרק כ"ו – פרטים בדיני טלטול

הקדמה לפרק

כן, אנחנו לומדים הלכות שבת ברמב"ם, הפרק העשרים ושישה. ברוך השם אנחנו כבר קרובים מאוד לסוף הלכות שבת, וזה יהיה הפרק האחרון שמדבר בדיני טלטול. יש שלושה פרקים שמדברים על טלטול, העולם קורא לזה מוקצה, אילו כלים מותר או אסור לטלטל. וכאן יהיו פרטים שונים בדיני טלטול.

אומר הרמב"ם כך, **כל כלי האורג**, אפשר לומר בעיקר רשימה של סוגי כלים שמותר או אסור לטלטל מסיבות שונות. בעצם כל מה שאסור לטלטל מפני שהוא כלי שמלאכתו לאיסור, אבל יש גם את אלו שאסור לטלטל מפני שיכול לגרום לאיסור, אפשר לעבור על משהו כשמזיזים אותו. נכון, וגם הרבה מאוד היתרים שמותרים.

את התורה צריך ללמוד כדי לדעת מה מותר, לא כדי לדעת מה אסור. מה שאסור נשארים ישנים, לא עושים כלום. אמת.

הלכה א: כלי האורג וחבליו

כן, אומר הרמב"ם כך, **כל כלי האורג וחבליו**, הכלים שהאורג, האדם שאורג, משתמש בהם, אריגה היא אב מלאכה. הכלים שמשמשים בהם לאריגה, החבלים, הקנים, כל הכלים מותר לטלטל, מותר לטלטלם. למה? כי זה כלי שמלאכתו לאיסור, ולמדנו שכלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטל לצורך גופו, לצורך מקומו. אסור רק להשתמש בו לצורך הכלי, אבל לצורך האדם מותר.

הכובד העליון והכובד התחתון

זה הכלים, הכלים הקלים, הכלים כמו החבלים והקנים. אבל **הכובד העליון והכובד התחתון**, לאורג יש מכוונה גדולה שיש בה כדי שתחליץ את הבגד כשמסיימים להשתמש בו. את הדברים האלה אסור לטלטל, למה? כי את זה אי אפשר לטלטל, אסור לטלטל, ולשון הרמב"ם, **לפי שהן נתונים ומחויבים לקרקע**, הם תקועים בקרקע.

ממילא זה לא נחשב ככלי, זה נחשב כמו כל דבר שמחובר לקרקע שכבר למדנו, כמו המכסה של חבית שטבול בקרקע, כבר ראינו שמהו שתקוע בקרקע אסור להשתמש בו. אבל הוא אומר שלא מדברים כשזה ממש תקוע בקרקע, כי כשזה תקוע בקרקע אסור לגעת בו מחשש גומא, שכשהוא מוציא

להפך, יש עוד דרך איך זה נאסר. **ואם צבר אותן**, אם ערם את הלבנים כי הוא רוצה להניח אותן לבניין מאוחר יותר או לחנות או מה, **הרי הקצה**, הוא בכך הקצה אותן, הוא בכך הראה שהוא לא רוצה להשתמש בהן עכשיו. כספסל. נראה שלבנים שנשארות זה אוטומטית ספסל, אבל אם אמר בכירור אני לא רוצה את זה לספסל, הוא הקצה אותן, אז מה אסור לטלטל.

חידוש: המושג של הקצה

זה דבר מעניין, כי כאן אנחנו רואים בפעם הראשונה הקצה, שזה לא אומר מוקצה כי זה לא היה ראוי בין השמשות. אלא הקצה פירושו שהוא קבע שזה כן כלי שמלאכתו לאיסור, או שהוא קבע שזה כן אבנים שהולכים להשתמש בהן לבניין הבא. ראוי לבנין. זה לא נעשה מלאכתו לאיסור, זה נקרא הקצה, זה בטל מתורת כלי ונעשה תורת... מוכן לבנין.

הלכה ד: חרס קטנה

חרס קטנה, וקודם למדנו על כלי שנשבר, ואת החתיכות ממנו איך אפשר עכשיו להשתמש. אבל כאן מדברים כשלא בהכרח זה היה... נשבר כלי. יש לו חתיכה קטנה של חרס מכלי לא גמור או מה. לא, קודם למדנו שזה צריך להיות מלאכה ראשונה, אבל עכשיו מדברים על חתיכת חרס. חתיכת חרס תמיד נחשבת כלי. למה? **מטלטלין אותה אפילו ברשות הרבים**. מה זה אומר אפילו ברשות הרבים? כי בכל מקרה זה... לא מדברים שאסור לשאת בארבע אמות, אבל ברשות הרבים, בארבע אמות. כן, למה? **הואיל וראוי בחצר**... הוא אומר כך, חרס קטנה משתמשים בה תמיד כמכסה על כלי.

הוא אומר, לא רק בחצר שיש שם כלים וממילא החרס אוטומטית מהר מאוד מוצאים איך זה משמש ככלי, אלא אפילו ברשות הרבים שלא מזיזים סתם כלים, היית אומר שזה לא נחשב כלי. לא, זה נחשב כלי, כי הואיל וזה ראוי כשמוצאים כלי קטן זה ראוי למכסה, זה תמיד נחשב מכסה.

מגופת חבית שנפחתה

כבר למדנו **את מגופת חבית שנפחתה**, המכסה של חבית שנשבר, **גובה ושבריה מטלטלין אותה**, מותר להמשיך להשתמש בחתיכה הגדולה של המכסה או בחתיכות ממנו, כי כנראה זה אותו דבר כמו החרס הקטן, שראוי להמשיך להשתמש בו כמכסה לכלי.

ואם, אבל מתי אומרים להשיענו? או שזה יצא לשמה, **נתפסה אבן**, הראה שהוא לא רואה את זה ככלי, **אסור לטלטלה**.

הלכה ה: כלי שנתרועע

כלי שנתרועע, כלי שנעשה רופף, כלי חרס שנעשה רך, הוא רוצה לקחת חתיכה מהכלי חרס להשתמש למשהו אחר, אסור לו לעשות זאת. **לא יטול הימנו חרס**, הוא לא יקרע מזה חתיכת חרס להשתמש לדבר אחר, **לחסות בו את האור**, כי הוא עושה כלי בשבת כשהוא עושה את זה.

חידוש: למה זה נחשב עשיית כלי?

מה זה שכשהוא עושה את זה הוא עושה כלי? זה כלי שבור לגמרי, או שזה משהו חלש, ועכשיו מה שעושים בדרך כלל עם כלי כזה זה לשבור אותו ולעשות מזה חתיכות כלים לשימושים שונים, אבל בשבת אסור לעשות, אז הוא לא מתקן כלי. אולי אתמול זה נראה תיקון, אבל היום זה לא כך.

אוקיי, עכשיו אפשר ללמוד עוד דבר, האם מותר את האבנים שמשמשות מהחתיכות, חתיכת חרס מותר לעשות למכסה, כי חתיכת חרס בעצמה כבר נחשבת מכסה. אבל כל עוד זה עדיין כלי שלם וזה מחזיק עכשיו באמצע להישבר, אז אסור לעשות אותו למכסה, כי בכך אתה עושה אותו לכלי.

אה, עושים, שוברים עכשיו את החרס, לפני כן זה לא היה חתיכות. לא, זו לא השאלה של שבירה, זה כבר נתרועע. לא צריך ממש לשבור, זה לא איסור תולש, כי הוא צריך להוציא משהו. זה לא איסור תולש, זה איסור עשיית כלים. זה הוא אומר, כי זה איסור עשיית כלים, כי זה עדיין לא היה.

חתיכת חרס, אפילו זו עדיין חתיכת חרס שבורה, רואים אותה ככלי, אבל רואים אותה ככלי שמונח עדיין בכלי שנתרועע. בגלל זה, כי זה נעשה כלי, אסור לעשות את הכלי. אבל מתי אפשר לחשוב שמרגע שכלי ראוי, כבר כל החתיכות נחשבות ככלים. זה ההלכה לא אומרת כך.

אותו עושה גומא או משהו. אלא אפילו עכשיו זה לא מונח בגומא, כי הסדר הוא שזה בדרך כלל תקוע בקרקע, אסור להשתמש בו לעולם, אפילו כשזה לא תקוע.

תקוע לא בהכרח תקוע בקרקע. תקוע פירושו שזה מחובר מאוד חזק למכונה, אז זה לא נעשה כלי, זה מתבטל מתורת כלי, זה לא דבר, זה נתל. לא רק בשבת זה נתל, נתל פירושו שזה לא דבר הניטל, זה דבר שנשאר שם כחלק מהמערכת.

עמודים של אורג

עוד, **וכן עמודים של אורג**. העמודים, נראה שלאורג יש איזו מכונה קטנה, ועליה יש עמודים. לא, כתוב אה, סליחה, העמודים הם מה שתולים עליהם. יש שני עמודים, ועליהם תולים את הסחורה. והעמודים זה נכון נכון, זה גם **אסור לטלטלן שמא יתקענה בגומא שלהן**, כי אם הוא הולך להזיז אותם, יש חשש שהוא יחזיר אותם לגומא, או שהוא יחזיר אותם לגומא. אז זה יותר כמו ישירות כמו הלכות שמא ישווה גומות.

אז הקורה העליונה והקורה התחתונה אסור אפילו כשזה לא תקוע, כי זה כבד מאוד, כבד מאוד, ממילא זה לא נחשב שום הקלה. העמודים היה יכול להיחשב הקלה, אבל יש איסור מעשי של שמא יתקענה בגומא שלהן.

שאר כלי אורג – שאר הכלים של האורג מותרים, כי זה נחשב כלי שמלאכתו לאיסור, שמתרים לצורך גופן ומקומן, לכל מה שמותר.

הלכה ב: מכבדות של תמרה

מכבדות של תמרה – המטאטאים שעושים, לוקחים לולב מעץ של תמר, תמרה, **וכיוצא בהן, שמכבדין בהן את הקרקע** – שמטאטאים בהם את הרצפה, **הרי הן ככלי שמלאכתו להיתר** – זה כמו כלי שמלאכתו להיתר, **שמותר לכבד בו בשבת** – בשבת מותר לטאטא, כמו שהרמב"ם אמר בפרק כ"א, כשהרמב"ם דיבר על מלאכת חורש, הרמב"ם אמר שעל רצפה של חול אסור לטאטא מחשש שוויית גומות, אבל רצפה שמרוצפת באבנים מותר. אז מדברים כאן לכאורה, מטאטא משתמשים במקום שמותר, ומקום שמותר זה כלי שמלאכתו להיתר.

חידוש: כלי שמלאכתו להיתר אפילו כשאצלך זה אסור

תחילה צריך לומר שאפילו מקום שהוא רק עפר, אפילו שם אסור לעשות, אבל המטאטא עדיין נחשב כלי שמלאכתו להיתר, כי יש מספיק רצפות כשרות. אפילו אין לך, אצלך ברצפה אי אפשר לטאטא, אבל הכלי נקרא כלי שמלאכתו להיתר. כך צריך להבין. כן, זה הגיוני. כלי שהשימוש שלו איסור, לא נעשה כלי שמלאכתו לאיסור. נכון.

הלכה ג: לבנים שנשארו מן הבנין

אה טוב. **לבנים שנשארו מן הבנין**. קודם דיברנו על מה מותר לשבת עליו, למדנו כרעים של דקל ודברים אחרים שצריך לתקן אותם לפני כן. אבל זה כשבאופן טבעי זה לא נעשה כלי שמלאכתו להיתר. אבל לבנים שנשארות מבניין, תמיד הסדר הוא שעושים מזה ספסל.

זה נכנס לכלי שמלאכתו להיתר בגלל הנושא של, איך קוראים לזה, מוקצה מחמת גופו. נכון, לא בגלל כלי שמלאכתו לאיסור של בנייה או משהו כזה. כאן מדברים שלפני כן זה היה לכאורה מלאכתו לאיסור, בגלל לבנות, שזה נעשה מחובר לקרקע, שזה לא נחשב כלי. אבל הסדר הוא שכשלבנים נשארות, הוא כבר הולך לומר, הלבנים שנשארות מבניין, זה כמו כלי שמלאכתו להיתר, למה? **שהרי ראויין לישב עליהן**. הן ראויות לשבת עליהן. **שהרי שפין אותן ומתקנין אותן**. הלבנים תמיד עושים אותן שיהיו קופסאות יפות, מצחצחים אותן.

ממילא זה כבר עומד, האדם לא צריך להוסיף כלום אחר כך, כי החנות שעושה את הלבנים או הפועלים שהכינו אותן כבר עשו את העבודה. שונה מכמו ששוחחנו, איזה עץ גולמי, צריך עוד לעשות משהו שלא יהיו לו רסיסים, אני לא יודע מה, זה צריך להיות מיוחד לשיבה. אבל זה אוטומטית מיוחד לשיבה, לא צריך לעשות כלום.

ואם צבר אותן – הקצה

הלכה ו: אבנים מקורזלות לבית הכסא

עוד, מותר להכניס לבית הכסא שלש אבנים מקורזלות לקנח בהן, וכך גם אצלם. צריך להודות לקב"ה שהיום יש אמצעים טובים יותר, אבל היו משתמשים באבנים מקורזלות להתנגב. מותר לעשות זאת, כי בדרך כלל כלי הוא מוקצה מחמת גופו, אבל... אני מתכוון אבן היא מוקצה מחמת גופו, אבל אבן שמשתמשים בה בבית הכסא היא כלי. אלו אבנים מקורזלות שכבר מוכנות במיוחד, זה סוג של אבן, אבל רק שלוש, כי מותר רק להביא כמה שצריך להשתמש בשבת.

דיני טלטול אבנים לבית הכסא וכלים שונים**אבנים מקורזלות לבית הכסא****דובר 1:**

זה כבר לא ראוי. לא צריך ממש לשבור. זה לא איסור תולש, כי הוא צריך להוציא משהו מאיפה שזה מונח. זה לא איסור תולש, כי זה לא איסור תולש.

כך המהר"ם קיזור אומר, כי זה עדיין לא היה. במקום אפילו אתה סתם שברת חתיכת חרס, כבר רואים אותה ככלי, אבל להפך, בגלל זה, כי זה נעשה כלי, אסור לעשות את הכלי. כי למה אתה יכול לחשוב שמרגע שכלי ראוי כבר כל החתיכות נחשבות ככלים. אבל ההלכה לא אומרת כך.

עוד, מותר להכניס לבית הכסא שלש אבנים מקורזלות לקנח בהם. אנחנו צריכים להודות לקב"ה שהיום יש עצות טובות יותר, אבל היו משתמשים באבנים מקורזלות להתנגב. מותר לעשות זאת, כי בדרך כלל כלי הוא מוקצה מחמת גופו, אבל אבן שמשתמשים בה בבית הכסא היא כלי. אלו אבנים מקורזלות שכבר מחולקות, מוכנות. זה סוג של אבן. אבל רק שלוש, כי מותר רק להביא כמה שצריך להשתמש בשבת.

וכמה שיעור? כמה גדולות יהיו האבנים? **כדי שלא יגע.** אני לא מבין בדיוק מה כתוב כאן. הוא לא יכול לקחת שלוש אבנים גדולות מאוד. הוא יכול רק לקחת משהו שאפשר להשתמש בו. שהוא תופס מה שהוא יכול להחזיק בידים, מה שמעשי.

דיון: למה רק שלוש אבנים?

דובר 2:

למה רק שלוש? מה אם הוא הולך ארבע פעמים לשירותים?

דובר 1:

כל פעם מותר לו להביא שלוש. זאת אומרת, למרות שאולי לא צריך יותר משלוש אבנים. זו הלכה מוזרה. מה מוזר? כך כמה משתמשים, כמה זה שימוש. אתה הולך לחלק לי כמה טישו אני יכול להשתמש? ברצינות? כן, זו הלכה מהתורה. אני לא מבין בדיוק מה ההלכה. אתה מדויק כי אתה חולק על התורה. כי התורה סוברת שלכל דבר יש שיעור נכון, ואתה סובר כמה שאני רוצה. אתה לא הולך לחלק לי כמה טישו אתה יכול להשתמש.

יש לך מחלוקת יסודות עם התורה הקדושה. התורה הקדושה, אני מתכוון ההלכה, הדרך שבה ההלכה עובדת תמיד, הם אומרים שיותר מזה לא צריך. אם אתה משוגע שצריך לך כן, זו הבעיה שלך. זו לא הדרך שבה ההלכה עובדת. ההלכה אומרת תמיד כמה צריך, ואם מישוהו רוצה יותר, הוא מטורף. לא צריך... המילה היא משהו לא... אני מתכוון הפשט... אבל יש פשט טוב יותר. תמהתי. והפשט הטוב יותר הוא כך: לא אומרים שכי משתמשים בבית הכסא זה נחשב כלי. זה לא כלי, זה מוקצה מחמת גופו, אלא משום כבוד הבריות התירו. ומשום כבוד הבריות התירו רק מינימום. אתה לא יכול לקחת יותר ממה שאתה צריך. אבל הם התירו רק את המינימום. אם היינו אומרים שכל מה שהולכים להשתמש בבית הכסא נחשב כלי, אתה יכול להתחיל עם עשרים, שלושים כלים, כי הדבר החשוב ביותר הוא בית הכסא. המילה לא כך. המילה היא, הם התירו לקחת אבנים לבית הכסא, אבל הם התירו רק שלוש, כי זה המינימום שאדם צריך להיות...

דובר 2:

זה לא המינימום, זה המקסימום.

דובר 1:

זה המינימום שאדם צריך שהחכמים התירו.

דובר 2:

לא, לא. זה מספיק ועוד. החכמים לא רעים, הם לא עושים מינימום. זה מספיק ועוד. כמה שצריך. לעולם לא צריך יותר משלוש. זו המציאות. החכמים בדקו את זה. ואם מישוהו חושב שהוא צריך יותר משלוש, משהו לא בסדר במערכת שלו. הוא צריך רפואה שלמה.

דובר 1:

נו, נו, כבודך אומר כך, אבל אני חושב אחרת. אני אומר שהחכמים התירו רק שיעור שהוא חשוב מאוד, כי הם התירו משום כבוד הבריות. אדרבה, אם יש אדם שצריך יותר, אולי התירו לו משום כבוד הבריות.

דובר 2:

הוא לא צריך יותר. זה שלוש. הוא ילך לרופא. נגמר.

דובר 1:

אבל אם הוא צריך, מתחילה שאלה של פיקוח נפש, הוא ילך לרופא.

דובר 2:

בוודאי.

דובר 1:

כן, שלח לרופא כל אחד שלא משתמש בכמות המדויקת של טישו שמדדת. זה לא הגיוני. אתה מצחיק.

דובר 2:

אבל רגע, ששש, בוא נסיים. **אבל אדמה שהיא קרובה לברך**, אבל חול, אבל חתיכת אדמה. אדם רוצה להתנגב עם חתיכת אדמה. אה, אתה רוצה לדבר על הטישו. כי אתה סובר שראוי לחכמים לדעת כמה טישו צריך בבית הכסא. והחכמים היו אנשים גדולים ממך, והם סברו שכל דבר הם יודעים.

דובר 1:

ואתה עושה יותר כבוד לחכמים ממני? בוודאי, בוודאי, כי אתה...

דובר 2:

אני מתכוון שלא היה לך היסטוריה. זה קצת קשה להבין, ואני מנסה לעשות את המציאות. שכשהתירו משום כבוד הבריות, התירו רק את המינימום.

דובר 1:

לא, זה מה שקשה להבין. זה המקסימום. החכמים מבינים כמה צריך.

דובר 2:**המשך הלכות שבת - דיני טלטול אבנים, שיורי כלים וסולם**

לא, החכמים היו מומחים בכמה כל בני האדם בעולם צריכים להחזיק אבנים בבית הכסא. הם ביקרו מיליוני בתי כסאות, היו להם מחקרים על איך עושים את זה.

דובר 1:

כן, כן, אני מתכוון ברצינות, כי כל הזמן הם ממשיכים לומר דברים כאלה. החכמים שיערו בארבעה דברים כמה צריך להיות, כמה צריך לאכול, כמה צריך לשתות, כמה אבנים צריך. זה לא מתאים לך? אני בודק את זה, אני לא רוצה שיכתבו לי כמה אבנים אני צריך להשתמש בבית הכסא.

דובר 2:

אבל יש לי פשט טוב יותר. החכמים התירו משום כבוד הבריות, והם לא התירו יותר ממה שהם סברו שחסר.

דובר 1:

זה נכון, אבל זו לא הבעיה שלך, זה נושא אחר לגמרי.

דובר 2:

לכיסוי. כלומר כשאתה מוצא סוג אבן שהיא סוג אבן שאפשר להשתמש בה לכך, אתה יכול לקחת אותה. יכול להיות שיש קצת עשיית גומא בטיט. לא, איזו בעיה כזו. אבל זה גם לכאורה היתר. יכול להיות שסתם כך לא התירו. החכמים, לעניין זה, התירו אם רישומן ניכר.

אבן שיש עליה טינוף

אבן שיש עליה טינוף, שבאו לקנה בו, מותר לטלטלו ואפילו היא גדולה. כלומר, מה שאמרנו קודם את השיעור שדווקא כך קטן ודווקא כך הרבה, זה כל זמן שאינו מיוחד. אבל זה צריך את היתר. אם רואים כבר שהוא מלוכלך, יודעים כבר שהוא מיוחד לכך, ממילא מותר אפילו יותר. כי גם כנראה כי החכמים, כי יש גזירת הכתוב, אבן שיש עליו טינוף, החכמים רצו שדווקא את זה יקחו.

צרור וחרס – מה להשתמש לכתחילה

דובר 1:

לגבי הולך על הצרור וחרס, יש לפניו או אבן או חרס. וצרור הוא בדרך כלל אסור בטלטול, מוקצה מחמת גופו. וחרס דיברנו שכל חרס גדול הוא סוג של כלי. אז אז לכתחילה מקנה בצרור, שלא יתנגב לכתחילה בצרור. וזה מתאים מאוד להלכה כמו שאמרתי שיש היתר מהחכמים. להיפך, צרור יותר אסור. אמנם כל זה מקנה בצרור, למה? כי חרס הוא יותר סכנה. חרס יכול להתוך לו את המעיים, אז הצרור יותר מומלץ להשתמש. להיפך, הוא מתכוון לומר, אל תחשוב שאתה צריך להשתמש במשהו שהוא כלי, אתה יכול להשתמש במשהו שיותר בטוח להשתמש מהכלי. מכיוון שחרס הוא גם כלי, אבל אם החרס כבר מעובד, כבר עשו אותו כמו כלי, כבר הורידו ממנו את החדות, אין חשש שיחתוך אותו, אז דווקא ישתמש בחרס ולא בצרור. כי צרור זה העובדה שהתירו משום כבוד הבריות, שאינו כלי, אז ישתמש במשהו שהוא כלי.

עשבים רכים ועשבים קשים

הואיל והפליג על צרור ועשבים, והוא רוצה עכשיו לדעת באיזה להשתמש, אימתי עשבים רכים שהם עשבים רכים זה גם מותר לבהמה, זה מאכל בהמה, אז ישתמש בהם, כי גם מהסיבה לכתחילה לא להשתמש באבנים כמו מלבן, אבל אם זה עשבים קשים יש גם סכנה, נראה, אז מקנה בצרור. גם סכנה? או אז זה לא נקרא מאכל בהמה?

שוב, הצרור, יש לו עשבים, עשבים לחים זה משהו קל יותר, למה? לא, זה שוב סכנה, שלא ישתמש בקשים, כי יש סכנה כמו החרס, או אז זה לא כלי, זה לא ראוי למאכל בהמה. לכאורה צריך להיות גם סכנה.

כאן יש איסור, הגמרא אומרת שאסור להשתמש בדברים יבשים להתנגב, כי זה יכול לקרוע את השיני בקרקשתא, לקרוע משהו, כן.

דיגרסיה: טישו ודבר שהאור שולטת בו

כן, הלאה. שיורי מחצה לא שבלי, זה איסור מפני סכנה, כאילו כל הדבר הוא פשוט איסור מפני סכנה. שיורי מחצה, שאנחנו לא מקפידים להיזהר לא להתנגב, הגמרא אומרת "דבר שהאור שולטת בו", דבר שיכול להישרף, כלומר זה יבש, אסור להתנגב, ואנחנו משתמשים כן בטישו. על פי ההלכה אסור להשתמש בשעות מקרא בזה, אבל המנהג הוא בכל אופן להשתמש ממילא אם כך צריך לשאול לגבי ההלכה אם אפשר להמשיך להשתמש בעשבים ולא בצרור, אבל אוקיי, לא להיום.

שיורי מחצלת שבלו

כן, שיורי מחצה לא שבלי. ממחצלת, חתיכה מדבר תפור. עכשיו חיים סתם מכלים שבורים, שיש להם דיני כלים.

שיורי מחצלת שבלו, מחצלת היא משהו שמותר לטלטל, אבל כשכבר נעשה בלו, כבר נעשה, המחצלת כבר נעשתה בלויה, אפשר להשתמש בחתיכות שלה, הראויים לכלי שמלאכתו להיתר.

הלכות שבת פרק כ"ו: פרטים בדיני טלטול - שיורי כלים, סולם, קנה, ודלת

אין שום בעיה, כי כמה שהתירו, התירו כמה שהם סברו שזה חשוב. הוא שאל את בנו כמה הוא משתמש, הוא אמר שלוש. אוקיי, אז התירו שלוש. אם אחד צריך יותר, אז גם לכאורה, כי העניין הוא כבוד הבריות. הם לא התירו ברוחב כמה צריך, אלא הם אמרו שיעור. לא צריך יותר, שלוש זה כבר יותר מדי.

דובר 1:

טוב מאוד. אבל אתה לא רגיל, אני יודע את זה.

דובר 2:

לא, כי זה דרך המצווה. ארבע היה יותר מדי, שתיים זה מעט מדי. הכל צריך עכשיו להתאים לשיעור הרמב"ם שלך. אבל אני לא מחזיק עכשיו בבעיית השיעורים השחורה. אני רוצה כאן להבין את סוגיית הטישו.

דובר 1:

זה כבר יותר ממה שצריך. אתה בכלל לא מנגב עם אבנים, אתה בכלל לא יודע איך זה עובד. אתה צריך לזכור, you're whole time putting out so assumptions אתה משתמש בטישו שאף אחד לא מבין למה.

דובר 2:

אתה כבר יודע, המשנה ברורה מתרגם שגם היהודים סברו שצריך רק להתיר להשתמש בשני טישו או ארבעה טישו.

דובר 1:

לא, הוא מדבר על דבר שצריך לאסור, זה לא טישו ראוי. אוקיי, אני כבר מדבר על טישו. אבנים זה דבר שלוש זה יותר ממספיק, וממילא יותר מזה לא צריך.

דובר 2:

טוב מאוד, אבל...

דובר 1:

אבל, טוב מאוד.

אדמה שהיא קרובה להתפרך

אלו אבנים שראויות להשתמש בהן בבית הכסא. אבל דבר שהוא קרוב להתפרך, שיתפורר ולא מעשי להתנגב בו, אסור לטלטלו לקנה בו. כלומר אינו ראוי לקינוח. ממילא, האדם לא יכול לטעון, הוא לוקח לבית הכסא ואומר, "אוקיי, אני משתמש בזה, זה לא ראוי לקינוח".

דובר 2:

טוב מאוד, אפילו אם הוא חכם יותר מהחכמים והוא חושב שהוא כן יכול.

דובר 1:

לא, את זה אתה צריך להבין. כל דבר הולך כך, אפשר רק...

דובר 2:

הוא טוען שזה לא קרוב להתפרך, יש לו דרך איך זה לא יתפרר. וזה עוד אמו אמו.

אבנים שירדו עליהם גשמים

דובר 1:

אני אומר, ההיתר לשאת אבנים לבית הכסא הוא אפילו אם זה בא בטרחה, אפילו אם צריך לסחוב אבנים לשם כך, מותר לטלטל אבנים לגג ולקרני.

הוא אומר הלאה, ירדו עליהם גשמים ונשתקעו בטיט, על האבנים שהוכנו, אם רישומן ניכר, אם יש סימן שאלו האבנים שהיו מיועדות לבית הכסא, מותר לטלטלן, כי אלו האבנים שיועדו. רישומן ניכר פירושו שהוא עדיין רואה את האבנים בתוך הבוץ, הביצה. אם לא, אז קודם מתחיל לחפור אבנים. לחפור אבנים אולי אסור בשבת, זו אולי שאלה של סותר או משהו כזה. האבנים כבר אין להן את ההיתר. למה אין להן את ההיתר? למה לא? הן אבנים. בטח יש איזו בעיה בהוצאת אבנים. הן אבנים, צריך להיות מיוחד

שיורי מחצלות ושיורי בגדים

דובר 1: אבל אוקיי, אתה צודק.

כן, **שיורי מחצלות שבלי**. שיורי מחצלות, חתיכה מדבר תפור. עכשיו חיים בכלים, חיים סתם מכלים שבורים, שיש להם דיני כלים. שיורי מחצלות שבלי, מחצלת היא משהו שמותר לטלטל, אבל כשכבר נעשה בלו, כבר נעשה, המחצלת כבר נעשתה בלוייה, אפשר להשתמש בחתיכות שלה. נכנס כלי שמלאכתו להיתר, החתיכות שלה זה כבר לא מחצלת, כי אם משהו חשב שזה נעשה שימוש בגופו, לא, זה כלי שמלאכתו להיתר. אלא **שריא לכסות בו את המטונף**, משתמשים בזה לכסות דברים. זה שיורי מחצלות.

אבל שיורי בגדים שאין בהם שלש על שלש, חתיכות קטנות של בגדים שאין בהם שלש על שלש, **אסור לטלטלן**, אסור לטלטלן כי אין להם שום שימוש, לא משתמשים בהם, **שאיין ראויין לא לעניים ולא לעשירים**. זו הלשון שלי שאומרים לגבי בגד שהוא קטן משלש על שלש אינו מקבל תומאה, כי הוא לא ראוי לא לעניים ולא לעשירים, כולם זורקים אותו.

אם יש דברים שרק העשיר זורק, משהו שרק העשיר זורק, אפילו אצל העשיר זה לא כלי, אבל אצל אנשים רגילים זה כן כלי, אבל משהו שכולם זורקים, כי זה פחות משלש על שלש ולא כלי חשוב, אין לו דין תורת כלי, אסור לטלטלו.

דובר 2: יש אולי רמה שהיא ראויה לעשירים ולא לעניים, שאז אולי יש חילוק, אבל עכשיו מדברים שזה לא מחזיק שלוש אצבעות, שאז זה...

דובר 1: כן, שלש זה כבר שלוש אצבעות, לא שלושה טפחים. כן, אז אי אפשר להשתמש בזה, זה לא מקבל תומאה כי זה כל כך קטן, זה כל כך פחות חשוב.

דובר 2: כן, אבל כאן מדברים על טלטול, לא על תומאה, אצלך זה אותו דבר.

דובר 1: לא, הלשון "שאיין ראויין" היא אולי...

דובר 2: כן, אבל יש בהלכות טלטול חילוק כזה.

דובר 1: כבר, נו מילא, זו המילה.

שברי תנור

שברי תנור, חתיכות שבורות של תנור, **מותר לטלטלן**, כי תנור נקרא כלי. זה מעניין, תנור, כמו שהגמרא אומרת, תנור הוא מחובר לקרקע, אבל תנור אולי רואים אותו ככלי. כי בכל הכלים שמלאכתן להיתר, לשבור את הכלים, החתיכות שלהם זה עדיין ראוי. לא כמו שאני חושב לא מה שאסור, מה שאפילו השיירים גם לא אסורים. אוקיי.

דובר 2: איזה סוג דברים, אם נפלה חתיכה אסור להשתמש?

דובר 1: משהו שהיה כלי, ובשבת זה נשבר, צריך להיות הוכן לציצין מקורי לפני שבת.

דובר 2: כן.

דובר 1: כירה זה כבר לא עם האוכל מיוחדת. ומדברים על תנור, לא על כירה. אני לא יודע אם יש חילוק בין תנור לכירה. אבל תנור שאחת הרגליים - זה עומד על רגליים - אחת הרגליים נשברה, אסור לטלטל. אסור לטלטל אותו מסיבה אחרת. אין לו כלי שמלאכתו לאיסור. יש איסור שמא יתקע, אולי הוא מהר יתקן את הרגל ויחבר אותה, וזה יהיה אחד מבונה.

סולם של עליה ושל שובך

עכשיו בא הדין של סולם. עוד עניינים של טלטול. יש הרבה כלים, הרבה דברים שתלוי אם זה כלי או לא כלי.

אוקיי, זה צריך להיכנס. להבין. כל ההלכות עד עכשיו בפרק הן הלכות מה נקרא כלי, או שיש קביעות, למשל כמו אבני בית הכסא, שמותר בכל אופן. אבל כל ההלכות מה נקרא כלי ומה נקרא לא כלי. זה בעצם הלכות כלים, שהן הלכות טלטול מוקצה של שבת, צריך להשתדל.

סולם של עליה אסור לטלטלו, שאין עליו תורת כלי. סולם שנעשה לעלות למקום גבוה, בשבת לא עולים. הוא אומר שזה נעשה לעלות לגג

לייבש פירות, דברים כאלה, או לתקן משהו. אסור לטלטלו, כי אין עליו תורת כלי. זה לא דבר שמזיזים בשבת. מזיזים אותו כל השבוע גם לא. זה שוכב במקום אחד. זה סוג דבר שאולי עכשיו בדיוק זה לא מחובר ואפשר להזיז אותו בלי סותר, אבל זה סוג דבר...

דובר 2: כן, כן, אתה צודק.

דובר 1: זה דבר ששוכב במקום. אז בעצם זה לא בנין, אבל זה כמו מחובר לקרקע, סוג דבר כזה. זה נעשה להיות, לא נעשה להזיז. זה נעשה לשכב במקום אחד, ובזה עולים על הגג.

אבל **של שובך** זה נעשה להזיז מסולם אחד. שובכים הם מקומות קטנים שעושים לציפורים, בתי ציפורים. וזה נעשה להזיז את הסולם, ללכת מסולם אחד לשני, ובסולם מותר להזיז אותו. **אבל לא יעלה כן משובך לשובך**, בשבת לא עוסקים בשובכים, הוא לא יכול ללכת עם הסולם לבדוק את השובכים. אפילו נאמר שהוא רוצה לעשות דבר המותר, הוא רוצה לתת לאכול לציפורים, **שמא יזדמנו לו גוזלות**, שגם את זה לא יעשה, **שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול ויבוא לצוד**. אם הוא יעשה את זה באופן חול, אנהגו חוששים שהוא יהיה עסוק עם הציפורים, הוא יבוא לציידה.

דיון: מה פירוש "בדרך הטיה ולא בהלוך"?

דובר 1: הוא אומר שמותר לעשות זאת ללכת משובך לשובך, אבל רק **בדרך הטיה**, לא **בהלוך**. זה אומר שלטלטל זה מותר, אבל לשים אותו על השובך ולקחת מהשובכים כמו שהוא עושה בימי החול, את זה הוא לא יכול, כי הוא יבוא לציידה.

דובר 2: זה שוכב עכשיו אצל סולם אחד, אני יכול להטות אותו לסולם אחר, אבל לא להרים ולהזיז? או שאני יכול לקחת אותו רק למקום אחר, לא לסולם בכלל?

דובר 1: היינו נראה משהו מהלשון שמותר לעשות משהו אצל השובך, צריך רק לעשות זאת בשינוי.

דובר 2: לא, אני מתכוון שבאמצע השבוע יש סדר, הוא הולך עם הסולם מסולם אחד לשני והוא עושה את העבודה שלו. בשבת לא לוקחים קער מהשובכים, כשהולכים ובודקים כל סולם, כי אז יבוא לצוד. הוא אומר אבל שיש עצה, מותר, רק הוא יעשה זאת בשינוי, הוא מטה. מטה להטותה ולא יוליכה, אני לא יודע מה הוא מתכוון, הוא דוחף אותו ו... אני לא יודע, אני מתכוון שכך הייתי חושב, אבל אולי אני טועה. לא כתוב כך.

דובר 1: הוא מתרגם משהו שמותר להזיז אותו למקום אחר, אבל לא לסולם אחר. בקיצור, יש איסור חדש שלא מסתובבים אצל שובכים. כן.

קנה שמוסקין בו הזיתים

הלאה, **קנה שמוסקין בו הזיתים**. קנה כבר היה לנו כמה פעמים את הקנה. קנה זה קש. משתמשים בו בהורדת הזיתים. אתה רואה איך שמים אותו על הזיתים ומורידים את הזיתים, או משהו כזה. **אם יש עליו תורת כלי**, אם יש לו תורת כלי, כתוב שאם זה קנה שמשמשים בו לכך, הוא ראוי **ככלי שמלאכתו לאיסור**, ואפשר להשתמש בו רק **לצורך גופו ומקומו**, כי לא מורידים זיתים בשבת. זה הדין. מותר להשתמש בו לצורך גופו ומקומו.

כתוב שקנה שלא משתמשים בו לזיתים, מותר לעשות עם גופו. לא משתמשים בו לכולם, זה לא כלי, זה סתם חתיכת עץ. אם משתמשים בו לזיתים, זה נעשה כלי. הרמב"ם לא מסביר מה זה נעשה תורת כלי. זה דבר מעניין. הוא אומר את זה כמו "אם יש עליו", או שכבר השתמשו בו פעם, או... צריך לדעת, אם השתמשו בו, שזה צריך להיות מספיק בתמיכה, זה צריך לעשות מעשה בזה. הוא לא אומר. אבל הבא הוא כן אומר יותר.

קנה שהתקינו בעל הבית ליסב פתח מנעול בו

"קנה שהתקינו בעל הבית" - קנה זה... כן, אותו דבר. קנה, כן, קנה, עוד קנה. הקש שאפשר להשתמש בו כמו מנעול, להכניס אותו לבריח. "שהתקינו בעל הבית ליסב פתח מנעול בו", להכניס לבריח לסגור את הדלת, "אם יש עליו תורת כלי או לאו" - אם יש עליו תורת כלי. פשט, שבעל הבית שם עליו ליסב פתח מנעול בו, זה עדיין לא עושה אותו לתורת

דובר 1: אז, הדלת היא למקום שאינו מקום לשימוש, כך אני מבין. מקום מוקצה פירושו לא מקום שמשמשים בו כסדר, אז זה לא נמצא לשימוש. המילה מוקצה כאן לא מתכוונת למוקצה מחמת איסור טלטול. מקום שמוקצה מדעתך, שאינך משתמש בו. אבל בשפה של היום, אולי בפסקי תשובות, ברמ"א, אף פעם לא. לא. מוקצה תמיד הוקצה.

הרי הקצה אותן מלטלטלן קודם, הוא הקצה אותם, וממילא זה אסור. מוקצה הוא דבר שאנשים עושים, לא דבר שהתורה עושה.

דלת שאין לה ציר, ואף על פי שאינה עומדת לציר, עכשיו אין לה ציר. שכינה ליסטים במקום מוקצה, הניח אותה לא במקום שהולכים בו, אלא איפשהו כמו ב, איני יודע, בחצר יש לו מקום.

דלת, נגר, ומנורה של חוליות — סימנים המורים על תורת כלי

דלת שהיה לה ציר — דלתות, בריחים, ומחצלות

דובר 1:

לא, מוקצה פירושו תמיד הוקצה. הרי הקצה אותן מלטלטלן קודם, הוא הקצה אותם, וממילא הם אסורים. מוקצה הוא דבר שאדם עושה, לא דבר שהתורה עושה.

דלת שהיה לה ציר, ואף על פי שאין לה ציר, עכשיו אין לה ציר. שהניחה לשם במקום מוקצה, הניח אותה לא ליד דלת, במקום שהולכים בו, אלא איפשהו כמו ב, איני יודע, בחצרות, במקום שעומדת הסחורה. הרי היא כרעש שאין עליה איסור כלל, ועכשיו אין לה ציר. אז עכשיו, איך משתמשים בה עכשיו? עכשיו זו דלת שמרימים אותה ושמים אותה שם שצריך לסתום פתח פתוח... משתמשים בה עכשיו לסתום מקום של דלת. כן? דלת, כן, הדלת שהתנתקה, ועכשיו מרימים אותה ושמים אותה ליד החור הריק של הדלת.

בסדר. אז כך, וכן, הוא הולך לומר מה ההלכה. עד עכשיו הוא סיפר את המעשה. וכן חרקים שסותמין בהם הפרצה, חתיכות עץ ש... קוצים, יודעים שיש לו חתיכות עץ דוקרניות, ויש פרצה ב, נניח, בשער של הגן שלו, שם הוא שם חתיכות דוקרניות כדלת, כחלון, כדלת לסתום את הפרצה, שלא יוכלו להיכנס לשם. וכן מחצלת הנגררת, מחצלת שגוררים על הארץ כדי לסתום מקום פתוח, לסתום חלון או משהו.

אז כך, כל אלה הדברים, בזמן שהן קשורות ותלויות בכותל, כשזה קשור ותלוי על הקיר, סותמין בהן, מותר לסתום, כי בכך שזה קשור ל... ליד הדלת או ליד החלון הפתוח, זה קשור, זה גורם לכך שהקשירה מראה שזו דלת שמשמשים בה. ואם לאו, אם זה לא קשור, אלא סתם אתה הולך עכשיו לגרור חתיכת עץ גדולה לעשות דלת, אין סותמין בהן, אסור לסתום בזה. זה הכל כשזה מונח על הרצפה. אם היה מחובר לארץ, אם זה היה תלוי מחובר לארץ זה כן סימן, זה כן מאוד ברור שזה נעשה ומונח כאן לסתום את החלון או הדלת, אז בכל אופן מותר כן להשתמש בזה לסתום את הדלת.

בסדר.

דובר 2:

נכון?

דובר 1:

כן.

דיון: מה העניין של מקום מוקצה דווקא?

דובר 2:

מה העניין של מקום מוקצה דווקא? פירושו אם לא היה מונח במקום מוקצה היה מותר כי משתמשים בו למקום שאינו מוקצה?

דובר 1:

כן נראה, כן.

בסדר, מעניין. הלאה, דלת, כל הבעיה היא שלא הדלת היא מוקצה, כי יש לך דלת רגילה, שם נכנסים ויוצאים, אפשר לומר שהדלת מוקצה כי היא לא

כלי. אם לא, לא היו יכולים... הוא אבל לא אומר מה. "הרי הוא ככלי שמלאכתו לאיסור". הוא צריך להכין אותו, אני לא יודע, הוא צריך לעשות אותו יפה, או לצבוע, משהו הוא צריך לעשות.

דיון: פותח ונועל בו - טלטול או שימוש?

דובר 2: פשט, לשמור הולכים כי מותר, אפילו כשאסור בטלטול הולכים להתיר לשמור. כי זה למד גם אצל דלת, שדלת אסור לטלטל, זה אומר שאסור לסגור את הדלת.

כאשר עדיין בדלת. אבל קנה שהתקינו משמע לכאורה שלא נעשה בו מעשה. הוא מונח שם.

דובר 2: הוא מונח שם, יפה מאוד. אז אם אסור לטלטל, אסור לנועל. איני יודע אם זה נקרא טלטול. טלטול משמע לכאורה שאסור להזיז, אבל כך לפתוח דלת או... חלון אסור בטלטול, אבל מותר לפתוח את החלון בשבת. חלון אסור בטלטול כשהוא נופל.

דובר 1: נכון, פשוט. אבל על הציר, זה לא נקרא נשיאה, כשפותחים על הציר, במקום זה בגלל... אבל אני מתכוון שהוא מונח שם ליד הדלת, לא שהוא מונח בדלת.

דובר 2: אבל רבי, זו שאלה של המציאות.

מה משמעות "תורת כלי"?

דובר 1: אבל התפארת ישראל הרי, הרמב"ם לא מסביר מה פירוש "אם יש עליו תורת כלי". אני צריך לשאול אותך רגע. העניין הוא, המגיד משנה, יש מחלוקת מה פירוש תורת כלי. המגיד משנה בפרק הקודם לגבי המצנן, צריך לעיין שם. יתכן שהתוספות אומרים שזה אומר שצריך להיות ראוי לשימוש אחר, צריך שאפשר להשתמש בו. כך אני מבין שמביא המגיד משנה בפרק הקודם. צריך שאפשר לעשות בזה משהו אחר. כך מביא המגיד משנה שם. אחרים אומרים שצריך שאפשר לעשות בו מעשה, צריך לעשות בו חריץ בקנה, כלומר, כשמשמשים בו למנועל זה עדיין לא הופך אותו לכלי. זה בוודאי שזה לא מספיק, כי זה פירושו "אין ביטול תורת כלי". הגמרא גם ברורה שיש אולי שיטה שאומרת שזה מספיק, אבל לא.

אבל אני צודק שהשאלה היא לא אם מותר להיות פותח ונועל בו, אלא אם מותר להשתמש בו ככלי שמלאכתו לאיסור לדברים אחרים. כי פותח ונועל בו היה לכאורה כמו לצורך גופו ומקומו שמותר סתם כך.

דובר 2: אה, זה מה שרצית לתקן. כי אם זה גופו לא היו מותרים לעשות כלום. על הדלת, זה לא נקרא טלטול, כך אני מבין. כמו שאני אומר לך, דלת שהייתה...

דובר 1: בסדר, זה במציאות. לא ברור מה הוא מתכוון בכלל ב"שכינה ליתא פותח ונועל בו". אולי הוא מתכוון שזה עם הבריח גם דלת, או כמו שאמרת, עם הסגורה.

דובר 2: לא, פותח ונועל בו יש שתיים... אתה מכניס במקום מנועל.

דובר 1: מה אתה מתכוון במקום מנועל? כמו בריח?

דובר 2: בריח. וו לא מספיק חזק. אתה יכול להכניס כל דבר.

דובר 1: לא, זה מחזיק את השניים, אתה יכול לשים חבל, זה מחזיק את השניים. בחור שבו אפשר להכניס מנועל, מכניסים את הוו. אולי פעם היה דבר כזה. זה עצמו עדיין לא הפך את הדבר לכלי. אפילו משתמשים בו למשהו, צריך עוד משהו שיהפוך אותו לכלי.

לא ברור לי מה הפירוש. אני רואה שלא לכולם ברור מה הוא מתכוון.

דלת שיש לה ציר / שאין לה ציר

בסדר. **דלת שיש לה ציר.** דלת שיש לה ציר, שיש לה... יש לה ציר. ציר. אבל לא ציר מודרני, הוא אומר רק מקל כזה שתוקע למטה, כך אני מבין. **אפילו שאין לה עתה ציר,** אפילו אם עכשיו אין לה ציר, אבל הדלת עדיין נמצאת שם, **שכינה ליתא במקום מוקצה.** שכינה ליתא במקום הוא מוקצה.

דובר 2: לא, שכינה ליתא במקום מוקצה. אם הדלת... אה, הניחו אותה במקום מוקצה? הניחו אותה ליד... ליד הדלתות, דלת.

קשורה? היא הרי עשויה לכך.

דלת שהיא לוח אחד — דלת מלוח אחד

דובר 1:

דלת שהיא לוח אחד, דלת שאינה מורכבת מהרבה חתיכות עץ מסומרות יחד, אלא היא לוח אחד, חתיכת עץ גדולה, **ששומטה ונועלה בו**, מוציאים אותה מהמקום הריק של חלל הפתח ושמים אותה בחזרה לחלל הפתח.

אז, **אם לא היה לו למטה כן כמו אסקופה**, אם אין לה למטה משהו חתיכת עץ נוספת שעליה היא מונחת שהדלת תהיה מונחת בנוחות, כמו אסקופה, כמו שאסקופה היא משקוף הדלת, הדבר שמונח למטה מהדלת שעליו עולים, **שהמחזיק עליו שיקלו מלינועול אינו נועלין בו**. אני מתכוון למטה, שהדלת תעמוד יש לה מלמטה כמו מעמד, שכשמניחים אותה לא תיפול. מלמטה היא עבה ואחר כך היא צרה יותר, וזה מראה, החתיכה הזו מראה שזו דלת, לא דלת, זה הופך אותה לכלי שמשמשים בו לסתום דלתות.

דיון: איפה מונחת האסקופה?

דובר 2:

אז האסקופה היא על הדלת או על הדלת, על הפתח?

דובר 1:

לא, כן כמו אסקופה. יש לה למטה, הדלת היא חתיכת עץ, אבל למטה יש לה רחבה יותר שתהיה מונחת טוב.

דובר 2:

אני מבין מה אתה מתכוון, אני שואל אותך, זה מונח על הדלת, על הלוח?

דובר 1:

למטה מהדלת יש לוח רחב יותר. זה לוח צר ולמטה יש לוח רחב יותר. כדי שיחזיק חזק. אם אין לה דבר כזה אסור לנעול. אם יש לה דבר כזה אפשר, מותר, כי זה מראה שזה כלי. אבל אם אין לה את הדבר הזה זה לא כלי ואסור לנעול.

נגר שיש בראשו גלוסטרא — בריח עם ראש

דובר 1:

וכן נגר שיש בראשו גלוסטרא, נגר הוא חתיכת ברזל, נניח חתיכת מתכת שרוצים להשתמש בה לעשות במקום מנעול, כמו שמנעול הוא חתיכת ברזל שגורמת לכך ששתי החתיכות של הדלת והקיר יחזיקו, כן, שלא יוכלו לפתוח, סוג כזה של דבר. אז אם יש לו בראשו גלוסטרא, שלמעלה יש לו חתיכה גדולה יותר, אין לנו תמונה כאן, אבל למעלה, גלוסטרא פירושו פשוט למעלה זה עבה, למעלה יש כדור, שזה גורם לכך שלא ייפול... כמו... בקיצור, אתה צריך להיות מסוגל להסביר, כן, אז כך, חתיכת עץ כזו משמשים לסתום את הדלת, שזה מיוחד על שלושה כלי מוכן לעולה, והיינו קורין גשאר גויס, לא סתם חתיכת עץ, נניח הוא לוקח חתיכת עץ והוא שם אותה כדי לסתום את הדלת. אם למעלה לעץ יש חתיכה עבה כזו, כי אתה יודע שזה לא סתם חתיכת עץ, אלא זה עשוי בנוחות שיוכלו לסתום את הדלת, אז מותר לנעול בשבת. אבל אם אין לו את הגלוסטרא, פירושו סתם כמו שאתה לוקח חתיכת עץ, וזה אסור לעשות, כי זה לא עשוי ככלי, כי זה היה מוקצה מחמת גופו.

דיון: מעשה מעשי עם נגר

דובר 2:

אז יש לי חתיכה כזו ליד דלת האחורית שלי, ליד הדלת הרחבה, יודע מה זה אומר? חתיכת עץ כזו ששמים, תוקעים, כך לא יכולים לפתוח, כן, זה כמו מנעול. צריך לעשות משהו עם זה ביום טוב.

דובר 1:

תראה, תראה, אני אגיד לך את העצה. מה קורה עם נגר שאין בראשו גלוסטרא, ואיך אפשר להשתמש בו? **אם היה קשור ותלוי בדלת**, אם זה קשור ותלוי בדלת, אז הלאה יודעים שזה עשוי לדלת, ומותר לנעול. זה קצת

מעניין הלשון, הוא לא אומר כאן את המילה כלי, הוא אומר שאפילו זה לא נעשה כלי מותר לנעול, כי זה תלוי. מה המילה? מה מיועד לדבר? פירושו אבל להוציא משם ולהשתמש לדברים אחרים. זה לא נעשה עכשיו כלי שנקרא כבר כלי, זה לא קיבל תורת כלי. דברים שיש להם תורת כלי מותר להשתמש בהם גם לדברים אחרים. הוא אומר רק מותר לנעול, מותר להשתמש בזה כאן על הדלת.

וכן אם היה דקר ואגודו עמו. נניח זה קשור, אבל כשקושרים אותו זה בא איתו.

דובר 2:

אהה.

דובר 1:

אז מותר להשתמש בו. **אבל אם היה אגודו קבוע בדלת, והיה הנגר נשט כמבוי קורה**, אז, האיגוד, כשמכניסים את הקורה נותנים לה קשר עם משהו איגוד. אם האיגוד הוא בדלת, אבל הנגר יוצא לגמרי, **מניחו בזויות וחוזר ונועלו בו בשעה שירצה, הרי זה אסור לנעול בו, שאין עליו תורת כלי, והרי הוא אגד, והרי הוא כעפר הארץ**. כשיש איתו את האיגוד, החבל שמחבר אותו לדלת, וזה מראה שזה חלק מהדלת, אז מותר לקחת אותו. אבל אם אין לו את החתיכה, אסור.

דיון: איך מוצאים היתר היום?

דובר 2:

מעניין. צריך למצוא איזה היתר אחר. אולי אם צובעים אותו. אני מתכוון, מה זו הגלוסטרא? זה דבר שניכר, נכון? זה העיקר. זה לא דבר שפונקציונלי דווקא. כתוב מאוד ספציפית איזה סוג של ניכר. לא כתוב סתם ניכר. היה מנהג, כמו שהרמב"ם מביא, לעשות גלוסטרא על דבר שעשוי לכך, או לקשור. זה הכל תלוי במנהג, לא?

דובר 1:

כתוב כך, זה הכל מאוד ספציפי, אבל מאוד ספציפי בתוך הקשר. יש שלושה סוגים של נגרים שמשמשים לסתום דלתות. את זה מותר, את זה אסור. אבל אתה אומר שמישהו רוצה לקחת את הדבר ולהשתמש בו כעץ, זה לא נגר וזה לא גלוסטרא. צריך למצוא בשפה של היום.

אבל כן, סתמים דלת עם חתיכת עץ. אבל סתם להוציא חתיכת עץ שמצאת עכשיו בוודאי אסור. אם זה מיוחד לכך, צריך לדעת אם זה נכון. פירושו כמו קבוע ותלוי. כתוב הרי קשור ותלוי. זה לא מספיק. צריך להיות משהו קבוע. או שיש גלוסטרא. אם יש גלוסטרא, זה מוכר. זה, רואים שזה בדיוק, נניח, זה בדיוק חתוך, מידה מדויקת לדלת שלי. אתה יכול לומר שבזמנים של היום, שלא מתגלגלים עצים, סתם כך, מונח שם עץ ממש ליד זה, וכל המציאות היא שבכל מקום מתגלגלים חתיכות חרס וחתיכות עץ. שאדם אין לו סתם חתיכת עץ כזו ליד זה, אלא בשביל זה, אולי צריך להיות מטה. צריך לדעת... כן.

בסדר.

מנורה של חוליות — מנורה מחתיכות מורכבות

דובר 1:

עוד דבר. **מנורה של חוליות**. מנורה שמורכבת מחתיכות. כן, מה זו מנורה של חוליות הקדושה שעל זה? אה, לא, ההיא היא טנא של החנווני. כן, צריך להיות סוג כזה של דבר, משהו שמורכב מחתיכות. חוליות הן החוליות שבשדרה. כן, השדרה גם מורכבת עם הטריק של חתיכות, מעצמות נוספות שהקב"ה הרכיב לשדרה ארוכה אחת. כן.

אז **בין גדולה בין קטנה, אין מטלטלין אותה**. למה? **שמא יחזירנה בשבת**. היא הרי מורכבת מחתיכות, ולהרכיב את החתיכות בשבת זה בונה, בונה דאורייתא או בונה דרבנן? כן, כן, למדנו על זה. זה נקרא בונה. אז אסור להשתמש בה אפילו לא לבנות, אסור להשתמש בה, לא לטלטל אותה לדברים אחרים. הגמרא אומרת הרי כלי שמלאכתו לאיסור, אולי היינו

למה לא יהיה מותר? כי... זה באמת מותר. למה לא יהיה מותר?

דובר 2: הוא מתכוון כאן לפעם הראשונה שהנעל נגמר עכשיו?

דובר 1: לא, מדברים עכשיו מהלכות טלטול לכאורה. כבר ראינו בהקדמה של הרמב"ם בפרק כ"ג שאחת מהסיבות לאיסור טלטול היא שכלי שמלאכתו לאיסור, זה קשור לעשיית איסור.

זה לא כל כך פשוט שעושים בהלכות טלטול כל מיני דברים שכבר בונה וכדומה, נכון?

דובר 2: נכון.

הביאור: כלי שמלאכתו לאיסור

דובר 1: יכול להיות שהדבר הוא כך, האימום הוא כלי שמלאכתו לאיסור, כן, זה כלי שמשתמשים בו לעשות נעליים, זה משהו שעושים איתו אחת מל"ט מלאכות של עיבוד העור או משהו כזה.

אז כשהוא מוריד את הנעל, הוא מזיז קצת את האימום. אבל הואיל והוא אינו מתכוין, הוא לא נוגע, הוא מתעסק בעיקר בנעלו, מותר לו לשלוף אותו עמו, מותר לו להוריד אותו אפילו יש עליו, הוא עושה איתו משהו...

אבל לשלוף עמו זה דבר שני. להוריד, לא להרים את האימום וכבר לומר. אם אפשר להוריד מהאימום בלי לעשות טלטולים נוספים על האימום מותר.

אבל הוא אומר בכלל אחרת, הוא אומר שהאימום נקרא כלי שמלאכתו לאיסור, וממילא מותר. לא שזה כמו מוקצה מחמת גופו או מחמת חסרון כיס, אלא שהוא מונח שם תמיד, וממילא מותר רק כי אתה לא נוגע באימום, אתה נוגע רק בנעל.

הוא אומר שממילא מותר לגעת באימום להוציא את הנעל.

מכבש של בעלי בתים

מכבש — מכבש של בעלי בתים, מכבש שאנשים יש להם בבית ליישר בגדים, לגהץ בגדים.

מתירים — מותר לפתוח את המכבש כדי להוציא. כלומר, מניחים למשל שני עצים, מניחים אחד על השני, ומהדקים אותם עם משהו, מותר לפתוח את מה שמחזיק אותם ביחד, כדי שיוכלו להוציא את הכלי.

אבל אסור לעשות להיפך, אסור להניח את המכבש, כי זה תיקון כלי, כן, זה גיהוץ הכלים. אסור להיות עסוק בשבת בלשפר את הכלים. אין בזה דאורייתא, אבל זה משהו רבני של תיקון כלים.

דובר 2: אולי הוא מתקן את המכבש?

דובר 1: לא, מתקן את הכלים, בזה שהוא מניח אותם במכבש. הוא מְגַהֵץ עכשיו כלי, הוא מיישר כלי.

דובר 2: לפי הלימוד הקודם שלי אסור אפילו לקפל.

דובר 1: נכון, אז אולי מדברים שאין שם כלים בתוכו אולי?

דובר 2: אולי מדברים שאין שם כלים?

דובר 1: לא, לא, הוא אומר "מתירים". ההיתר הוא המתירים, שאתה יכול להוציא כלי, אפילו הוא מונח, כי אין דבר כזה שהוא מוקצה כי הוא מונח עכשיו במכבש.

מכבש של כובס

וזה מדובר במכבש של בעלי בתים, מכבש חלש. אבל של כובס — מכבש גדול מאוד שממתיך למכבסים, הרי הוא מוקצה מחמת חסרון כיס, כי את זה הוא לא משתמש, הוא משתמש בו רק, הוא חס עליו, הוא רואה שזה מכונה יקרה, משתמש בו רק לדבר האסור, הוא לא משתמש בו למשהו אחר, ואז אסור בכלל לפתוח אותו, גם לא לשחרר כלים ממנו.

גיזי צמר

כן גיזי צמר — חתיכות צמר, העומד לתלות בהם, להשים מקפיד עליהם — הוא מקפיד לשמור אותם לכשיצטרך להשתמש בהם לבגד.

לפיכך, אם יחדד — אם הוא כן יחדד אותם, שהוא לא ישתמש בהם יותר בעסק שלו, אלא הם מיועדים למה שמשתמשים בהם עכשיו, ומשמע תורים.

צריכים להשתמש לצורך גופו ומקומו, אבל יש גזירה חדשה, לא משום הלכות טלטול רגילות, אלא כמו שלמדנו קודם משום בונה, יש כאן שמא יחזירנה בשבת.

מנורה שנראית כבת חוליות — מנורה שנראית כמו חוליות

דובר 1:

היו בה חקוקין, אם במנורה של חוליות יש, שהמנורה היא מנורה גדולה, **היו בה חקוקין** שיש חריצים, ונראית כבת חוליות, כלומר היא לא באמת מורכבת מחוליות, אלא היא נראית כמו חוליות, **אם גדולה ונטילתה קשה, אסור לטלטלה**, כי היא גדולה מדי. פירושו לא כלי, כי זה משהו שכשזה מאוד גדול לא יכולים להשתמש בזה ככלי. כמו שלמדנו קודם על זה מחמת כובדו על כלי עץ, לא משתמשים בזה. **ואם היא קטנה מזו**, אם היא קטנה מניטלת בשתי ידיים, כי אז לא משתמשים בה אף פעם ככלי, משתמשים בה רק כמנורה. כמו שלמדנו קודם בכלים של עץ, מחמת כובדו לא משתמשים בזה אף פעם.

דיון: שתי בעיות נפרדות

דובר 2:

כל הבעיה של מנורה של חוליות היא הרי שמא יבוא לבנות, נכון?

דובר 1:

לא, אבל עכשיו הוא אומר דבר חדש. אפילו כשאין את החשש של שמא יבוא לבנות, יש דבר חדש, שמנורה שהיא או שהיא מורכבת מהרבה חתיכות או שהיא מאוד גדולה...

דובר 2:

לא, אם היא לא עשויה מחוליות, אלא היא חקוקה.

דובר 1:

קודם... שוב. מנורה של חוליות אין חילוק אם היא קטנה או גדולה, כי אתה יכול להחזיק אותה באמת. אולם אם היא לא באמת של חוליות, אלא נראה כאילו יש לה חוליות, כי לא רצו... למה לא משתמשים במנורות גדולות? מנורה חדשה הרי לא היינו צריכים להגיע לכל עניין החוליות קודם. מנורה חדשה כזו, מנורה גדולה אסור להשתמש בה. לא, הוא מסביר משהו שכשיש...

הלכות שבת: טלטול כלים ומוקצה - פרטים נוספים

הלכה יא: מנורה של חוליות (המשך)

דובר 1: לא, היא לא מורכבת מחתיכות, אבל יש לה חקוקין.

קודם... שוב. מנורה של חוליות אין חילוק אם היא קטנה או גדולה, כי יתכן שהיא באמת ניתנת להחזקה.

פרטים בדיני טלטול: מוקצה באוכלין, גרף של רעי, ופינוי אוצר

אם היא לא באמת של חוליות, אלא נראית כשל חוליות, דמוי חוליות כלי, אז יש חילוק בין גדול לקטן. למה? לא משתמשים במנורות גדולות.

הלכה חדשה, אז לא היינו צריכים להגיע לכל עניין החוליות קודם. זו הלכה חדשה שמנורה גדולה אסור.

דובר 2: לא, הוא מסביר משהו שכאשר יש לה הדקים, זה נראה כאילו בעל הבית חושש, אבל אם היא גדולה, אף אחד לא יחשוב אחרת, כולם יחשבו שזו מנורה של חוליות. אם היא קטנה, למה? אני לא יודע.

צריך לדעת את המציאות של המנורה. מנורה של חוליות, היא מונחת בבית לא ככלי אלא כ... אני לא יודע. אוקיי.

הלכה יב: מנעל שעל גבי אימום

דובר 1: מנעל שעל גבי אימום. אימום הוא כלי שעליו מניחים את הנעליים, מניחים עליו את העור ועליו מתקנים את הנעליים או משהו כזה.

שולטלו בשבת — מותר לשלוף את הנעליים, להוריד את הנעליים מהאימום בשבת.

והשולחים עורות

והשולחים עורות — שהופשטו, שעתידיים לעשות מהם בגדים, כן, מותר לנגען ימים, אם הם ברשותו של בעל הבית, ברשותו של אומן, כשמישהו מקפיד עליהם.

מדברים כאן כנראה על חתיכות קטנות מהעור, לא העור שישתמשו בו. כי העור לא כל כך רגיש. אני חושב שהגזירה היא בגלל שזה דבר עדין, שצריך לשמור עליו. עור הוא עור. לכל היותר ישתמשו בו, יוכלו בכל מקרה להשתמש בו אחר כך לעשות איתו... זה לא... עור הוא כנראה דבר חזק יותר, אז זה הגיוני, לא?

דובר 2: כן. אוקיי.

הלכה יג: גרף של רעי

דובר 1: אה, נלך עכשיו לגלות את הדבר שכבר ראינו קודם, מה נקרא גרף של רעי. כן?

דובר 2: כן.

דובר 1: אומר הוא, **כל דבר מטונף** — דבר שהוא מטונף, כגון **רעי, וקיא, וצואה**, מה שהדברים האלה מתכוונים, **וכיוצא בהן**, זה כך.

קיא מתכוון גם לצואה, לא? צואה של בהמה היא טריפה? אני מתכוון אולי צואה של בהמה. קיא מתכוון שמקיאם, צואה היא מה שיוצא.

אז כך, **אם היה בהצר שיש בה** — אם האדם שיושב בחצר, והדבר המטונף מפריע להם, התרנו **להוציא לאשפה או לבית הכסא**. היתר מיוחד, מותר להוציא כמו שצריך להוציא.

והוא לא אומר רק להוציא שלא יהיה קרוב אליהם, אלא נושאים אותו, מותר לשאת עד האשפה או עד בית הכסא, **וזהו הנקרא גרף של רעי**.

ואם היה בהצר אחרת — שלא מסתובבים בה, שלא... לא התרנו לשאת אותו. אלא מה? **כופין עליהם כלי כדי שלא יצאו קטנים ויכלכלו בהם**.

מה הוא נותן לי כאן עצות, אין לי כוח לעצות. הוא כבר אמר קודם שמותר לכפות כלי.

דובר 2: אמת. אולי הוא מתכוון לומר, כמו שהוא מביא, שיש היתר לשלוף את הכלי. אבל בעצם, הרמב"ם היה משמע קודם שאסור סתם לזוז כלי שלא לצורך כלל, אפילו... אבל למעשה את הכלי מותר. השאלה היא, אמת, כבר למדנו קודם שמותר.

רעי על פני הקרקע

דובר 1: **רעי הקרקע שנפל על פני הקרקע** — אז **דורס עולות ויורדות**. פסקו לו שהוא לא יכול לעמוד ולהראות שהוא עוסק בהריגה, אבל בהליכה מותר לו לדרוס.

מה העניין? כי זה מוקצה? ההריגה היא מוקצה? או שזה אולי עניין של שווה גומות?

אה, אני חושב שהם כבר למדו אפילו על זה, שווה גומות איפשהו. אם הוא הולך לדחוף אבנים, זה נראה כאילו הוא מיישר גומות, אבל כשהוא הולך, אפילו הוא דורך יותר מאשר סתם הוא הולך, הוא עושה זאת יותר בכוונה, אבל זה מותר.

קנוניא — כלי עם אפר

מטלטלין את הקנוניא — קנוניא היא כלי שעליו מחזיקים אפר, זה הכלי שמונח ליד התנור, ליד התנור.

מותר לטלטל **שיש בו אפר** — צריכים את האפר ממנו, והאפר מותר להשתמש, כמו שקודם למדנו אפר שייחדו לבית.

אף על פי שיש בה שברי עצים — יש שם גם שברי עצים, כי זה כלי שמשתמשים בו ליד התנור. שברי עצים כן, אינם ראויים לכלום, הם מוקצה מחמת גופן.

מותר אבל להשתמש בקנוניא, **מפני שהיא כגרף של רעי**. כל הקנוניא נחשבת כגרף של רעי. הוא רוצה להוציא את האפר. אז אפילו שברי העצים

אסורים בטלטול לכך, ואינם גרף של רעי, אבל כיון שיש חלק ממנה שהוא גרף של רעי, מותר.

דיון: אשפה וגרף של רעי

דובר 2: אז טוב מאוד. אז להוציא אשפה מהבית הוא לכאורה גם, יש באשפה דברים שמתרים, שהם כלי, יש דברים שהם אשפה, שהם גרף של רעי, ויש דברים שבכלל מותרים, שצריכים להיות גרף של רעי שמותר.

דובר 1: אבל, **אין עושין גרף של רעי לכתחילה בשבת** — לא עושים בשבת מקום שיהיה שם גרף של רעי. נכון.

דובר 2: אז איך מותר לשים דברים באשפה? זה כבר היה. נכון. אה, כי זה נעשה מאילו.

מה זה אין עושין? אסור להוסיף, ואסור לעשות... אני לא יודע. צריך ללכת לבית הכסא לכתחילה. איך זה נעשה כלי?

אני חושב ש... אין עושין מתכוון כמו לייחד, כמו... כלומר, במילים אחרות, ההיתר הוא רק אחרי שיש גרף של רעי אתה יכול להוציא אותו. כמו שלמדנו קודם, שלמשל להניח כלי תחת מקום הטינוף לא עושים, כי אז זה נעשה גרף של רעי, ולא עושים לכתחילה, נכון?

אני שומע שאין עושין גרף של רעי אסור לייחד כלי שיהיה גרף של רעי. אסור להכניס לכלי מחילה.

דובר 1: נכון, להכניס לכלי. מותר להשתמש באבסקוס, אסור עכשיו לקחת כלי ולייחד לאבסקוס.

אוקיי. אבל למעשה, מהאי לאו אישתרוב סהו, איז מצוין אוסר. אז גרף מתכוון לכלי. גרף זה תרגום המגרפה שהוא אמר עד עכשיו.

אוקיי.

הלכה יד: שמן היוצא מתחת הקורה

דובר 1: י"ד?

דובר 2: כן.

דובר 1: **שמן היוצא מתחת הקורה**. אוקיי, עכשיו נלמד עוד הלכות על דברים שיוצאים מן המוקצה, מן המוכן, מן המוכן. עכשיו אפשר ללמוד על המוקצה בפועל. מוקצה בפועל, כן.

אדם יש לו בית בד, ויוצא בשבת שמן מבית הבד, שעכשיו למדנו בשביעית דקיילא, כן, מותר להניח פירות על בית בד ערב שבת שיוזב בשבת.

אז השמן שיצא מבית הבד בשבת, הוא **בתמרים שקדים המוכנים לסחורה** — בשני הדברים מותר לאכול בשבת.

אגב, כשבא שבת היה, זה היה, זה החזיק באמצע להיסחט, או שהיה מוכן לסחורה, אבל מותר לאכול. זה אומר, לאכול מותר בשבת, אבל אי אפשר לטלטל. בשבת מותר לאכול, אבל מה מותר לטלטל?

מותר אפילו לאכול את התמרים או השקדים שהונחו, היה לכאורה מוקצה, הוא לא תכנן לאכול בשבת, הוא שינה את דעתו, הוא הולך הביתה, מותר לו. לא אומרים שזה היה מוקצה.

ביאור: שמן היוצא אינו שמן הנסחט

הוא מוסיף שבשביעית דקיילא שעכשיו למדנו, זה רק אם הזיתים כבר נסחטו לגמרי, אבל אם עושים את עצם מלאכת הסחיטה בשבת, זה אסור. כמו שלמדנו בשביעית דקיילא.

אז מה שכתוב כאן "שמן היוצא" מתכוון שכבר התחיל ערב שבת מבעוד יום, שמן היוצא, לא שמן הנסחט. לא עכשיו נסחט.

אוצר של תבואה

אפילו אוצר של תבואה — אפילו יש לו אוצר של תבואה, זה אומר תבואה שמונחת לאוצר, מחסן למכירה, אוצר של תבואה, או תבואה שמונחת ערומה לסחורה, **אוכל מסתפקין בו בני אדם בשבת**. מותר בשבת לחשוב אפילו שהוא רוצה לאכול.

הכלל: שאין שם אוכל שמוקצה בשבת כלל

לומר פשוט כזה, שאף על פי שלא יוכלו יותר להשתמש באבטיח לדבר הרגיל, אבטיח עשוי לאכילה, עכשיו אי אפשר להשתמש בו יותר לאכילה. אותו דבר כלי שעשוי לצאת איתו, אתה לא יכול לצאת איתו. אבל בשני המקרים לא אומרים שכיון שאי אפשר לעשות עם זה את הצורך העיקרי שלשמו זה נעשה זה נעשה אסור בטלטול, כי עדיין אפשר לעשות איתו משהו. עדיין יוכלו להשתמש בשברים, או שיכלו לתת לאכול לבהמה, למי שלא אסור לו הנאה, או את האבטיח יכלו עדיין לעשות משהו עם הקליפות שלו. אותו דבר כלי שאין לו מומחה, כך הוא מתרגם.

פרק כו: פרטים בדיני טלטול – המשך

או אולי היית אומר שלא תחשוב שאסור לטלטל דבר שהוא גילוי כי זה כל כך מסוכן? לא, זה לא כל כך מסוכן. לא.

מותר השמן שבנר

מותר השמן שבנר שבקערה שהדליקו בו מוצאי שבת, שאריות מהנר או המקערה שהדליקו באותה שבת, אפילו לאחר שכבה, לא, אסור להסתפק ממנו במוצאי שבת. אין להשתמש בזה. בוודאי, בשעה שבערה היו נזהרים שאסור משום כיבוי. אסור להשתמש בנר, בשמן, בשמן הנותר בשבת, והואיל והוקצה מחמת איסור, נעשה מוקצה מחמת איסור. הרמב"ם כבר מנה מוקצה מחמת איסור, נר, ביום טוב אסור לטלטלו בשבת או לטול ממנו משום כיבוי, נשאר מוקצה מחמת איסור. אני עד כאן היום.

אוצר של תבואה / כדי יין

יא. אוצר של תבואה, אוצר של תבואה של כדי יין, אוצר פירושו מקום שבו מניחים כמויות גדולות של תבואה או יין שאין משתמשים בהם זמן רב, מניחים בצד, בדרך כלל פירושו לסחורה. אבל ביום טוב דבר כזה היה בעיה של מוקצה, כי ביום טוב כל דבר שהאדם אינו מוכן להשתמש בו נעשה מוקצה אוטומטית. אבל בשבת, אינו אסור בטלטול אפילו אינו מוכן לאכילה, כי בשבת אין את המוקצה כמו ביום טוב. אומר הרמב"ם, אף על פי שמותר להסתפק ממנו, אגב, שמותר לעלות עליו, אבל אסור להתחיל בו לפנותו אלא לדבר מצוה. אסור להתחיל את העבודה הגדולה של לפנות את כל האוצר אלא לדבר מצוה. הוא אומר שלמשל דבר המצוה הוא כדי לפנות להכנסת אורחים, או לקבוע בו בית המדרש. כלומר, מביא שניהם, תורה וחסד. שתי מצוות שאפשר לעשות עם דבר כזה. להתחיל את העבודה אסור משום טורח, כמו שהרמב"ם אמר שאין עושים בשבת דברים שהם טורח, אבל מעיקר הדין מותר להשתמש בו.

כיצד מפנים את האוצר

אומר הרמב"ם, "ובקצה מפנין אותו, אפילו דמלתא דמצוה היא, לא יעשוהו באופן שיעשה אחד או שנים את הכל, שמא יטרחו הרבה בשבת, אלא כל אחד ואחד מפנה ארבע או חמש קופות עד שיגמרו". כל אחד לוקח כמה פעמים עד שמסיימים.

זה מעניין, היה לנו אותו דבר גם באש וגם בחבית שנשברה, שכאשר כל אחד עושה קצת עבודה, זה נחשב פחות עבודה מאשר כשאדם אחד עושה. אף על פי שהיינו יכולים לחשוב, עשרה אנשים שיתאמצו אולי יותר גרוע משני אנשים שיתאמצו, אבל שני האנשים עשו ממש עבוד קשה. אז עדיף שכל אחד יעבוד קצת קשה.

שם היה יותר נופל גזירה, אסור לכל אחד יותר מ... אה, שם היה "בל על ממנו", לא יותר מהצורך. שם היה שהאנשים האחרים לא נחשבים לצורך. יכול להיות שגם כאן כאילו כך. מגיע קהל גדול, וכל אחד מכין לעצמו מקום למושב שלו שבו ישב, לא שאחד, הגבאי... אפשר ללמוד, זה אוצר בית המדרש, זה עוזר לכל אחד.

דיון: יישום מעשי

חשבת, אחרי הסעודה יש את עזרת נשים שבה האמא עומדת ומנקה את כל הסעודה. אומר, אף אחד לא נכנס בידיים ריקות, כל אחד לוקח כמה צלחות. זו הדרך הנכונה, כי לעבוד בשבת קשה, אתה לא רוצה שהאמא תעבוד עכשיו. זה צריך להיות חמש, כל אחד צריך לעבוד חמש.

הולך הרמב"ם לומר את הכלל על שתי ההלכות, שאין שם אוכל שמוקצה בשבת כלל, אלא הכל מוכן הוא. אוכל לא אומרים שהוא כן ראוי, הוא לא ראוי, הוא מיועד, הוא לא מיועד. לכאורה, כל אוכל אדם יכול לאכול. כל אוכל רואים אותו כאילו הוא ראוי לאכילה. חוץ, חוץ...

מוקצה באוכלין בשבת

דובר 1:

מותר לאכלם בשבת, מותר בשבת לחשוב שהוא רוצה לאכול. הולך עכשיו הרמב"ם לומר את הכלל על שתי ההלכות, שאין שם אוכל שהוא מוקצה בשבת כלל אלא הכל מוכן הוא. אוכל לא אומרים שהוא כן ראוי, הוא לא ראוי, הוא מונח לסחורה, כל אוכל אדם יכול לאכול, כל אוכל רואים אותו ואומרים שהוא ראוי לאכילה.

היוצא מן הכלל: גרוגרות וצימוקים שבמוקצה

חוץ, חוץ, אומר הרמב"ם, יש דברים שלא, חוץ מגרוגרות וצימוקים שבמוקצה, שבזמן שמייבשין אותן, גרוגרות וצימוקים שהונחו שיתייבשו לסחורה, בזמן שמייבשין אותן אינם ראויים, למה? הואיל והם מסריחות בינתיים, בינתיים שזה נעשה ראוי הם מסריחים, ואינן ראויין לאכילה, אז זה איסור בשבת, לא בגלל שהם מסריחים, אלא בגלל מוקצה, כי הזמן היחיד שזה יהיה מותר הוא כשזה כבר...

לפעמים, הצימוקים הגדולים שהוא רוצה למכור, בינתיים... לא, כתוב שבמוקצה. שבמוקצה מתכוון מונח, מוקצה תרגום מונח. זה מונח, הוא לא מתכנן לאכול אותו עכשיו, הוא מתכנן לייבש אותו. אז היות עד שזה נעשה ראוי זה חזק בראשו, כי זה מסריח... זה מסריח, זה לא ראוי לאכילה. אבל אם הוא... זה מאכל, אם הוא רוצה לאכול את המסריח... מה זה לא ראוי? כל אוכל נקרא מאכל אכילה, אבל משהו שממש לא מאכל אכילה הוא כן אסור.

בדיוק, וזה שבת. יום טוב נראה, יום טוב כן אסור לאכול אוכל שהוא מוקצה, לא כל מה שמוקצה, אבל בשבת אין דבר כזה כמו אוכל שהוא מוקצה, חוץ מהיוצא מן הכלל האחד של צימוקים וגרוגרות, דברים שמייבשים את הפרי. גם ביצה שיצאה בשבת היא אוכל שהוא מוקצה, למדנו את זה קודם לגבי הכלי תחת הביצה. ביצה שיצאה בשבת, זה לא נקרא מוקצה, אלא נולד, נולד הוא מוקצה בשבת. מוקצה תרגום דבר שמונח.

חבית שנתגלתה ואבטיח שנשברה

עוד, חומץ שנתגלה, יש דין גילוי, שמשקה שהיה פתוח יש חשש, בגמרא יש חשש אסור לאכול בגלל שחוששים שנחש הכניס את הארס שלו. אותו דבר אבטיח שנשבר, מלון שנשבר, יש לו גם את דין גילוי, כי אבטיח הוא עשוי גם מפירות, מנוזלים, ולאכילה, אם אתה עולה... אפשר לראות שמהו יש. אבל במשקה, לא, האבטיח נפתח, ואבטיח הוא שם תשעים אחוז ממנו הוא מים, יש לו את אותו דין כמו משקה שצריך גילוי.

אז כך, זה עכשיו לא ראוי לאכילה, כי אסור לאכול אותו משום סכנה. אז השאלה האם זה נקרא עכשיו אסור בטלטול כי זה לא ראוי לאכילה? אז ההלכה שם, אפילו שהוא אינו ראוי לאכילה, נוטלו ומניחו במקום המוצנע מותר ללכת ולהניח. כלומר, לכאורה, למה? כי אותה הלכה שמאכל הוא תמיד מוכן. למה זה נעשה אינו ראוי לאכילה? האם זה אולי כמו צימוקים וגרוגרות? לא. אולי כי זה סכנה מותר? כי זה דבר שנמנעים מלאכול. אני לא מאמין שהדבר כאן הוא בגלל סכנה, כי סכנה כנראה מותר כך, אפילו כשזה היה מוקצה היה מותר להניח בגלל סכנה. נראה שזה לא נעשה ממש אסור בטלטול.

דיון: הפשט ב"כי יוצא בו"

לא ברור. אוקיי. וכי יוצא בו, בוא נראה. מה זה כי יוצא בו? בוא נראה. תרגום כי יוצא בו, דומה לזה. מה דומה? דומה לזה, כמעשה אינו מומחה. אסור לצאת עם זה, אסור לשאת בשבת. זה אסור בהוצאה. כן. כלומר כמו בגד שעושים שלא כמעשה מומחה, מטלטלין אותו. זה לא נעשה אסור בטלטול. עדיין יש היתר, אפשר להשתמש בו לאני לא יודע מה. מה הקשר של כי יוצא בו? אני לא מבין את השאלה שלי. מה זה כי יוצא בו? הוא מנסה

דיון: האם ד'ה' קופות דווקא?

אבל ארבע חמש קופות האם זה דווקא? כלומר, זה תלוי בכמות. לפעמים יכול להיות שכל אחד צריך להוציא שלושים, אם זה אוצר גדול מאוד. לא כתוב כאן שזה קשור לשיעור של אוצר. מעניין שהרמב"ם אמר ארבע חמש. המספר הוא מספר מוזר. זה כאילו הרמב"ם עושה הנחה כמה אנשים יש וכמה אוצר יש.

דובר 2:

אני מתכוון כך, כי אם זה אוצר גדול מאוד, לא יעשו את המעשה. למה? לא, כי זה לפי הגודל. מפנים לפי האורחים. לא פשוט מרוקנים את כל, כי אולי צריך שלושה אנשים למקומו. כל אדם מפנה מקום. הרי מפנים מקום. אני מתכוון שהנקודה לא תהיה שהאוצר יהיה ריק לגמרי. שהחדר יהיה עם מספיק מקום לכמה שצריך. זה מה שאתה מתכוון? מיד ראו שיש שאלה, אסור גם לכבד.

דובר 1:

וכן, אוקיי, ונראה לך, לכבד אסור, אבל מותר להוציא את כל הקופסאות. לא אומרים רק הוצא כמה מקום שאתה צריך. הוא רוצה שיהיה עכשיו בית כנסת יפה, הוא רוצה שיהיה חדר יפה לאורח. הוא מוציא הכל. נראה שמותר גם זה. אבל קצת מעניין לי שהרמ"א מתכוון לומר ארבעה חמשה. הוא מתכוון לומר שלא רק פעם אחת מותר להורות לו להוציא, להיכנס עם ידיים מלאות קופסאות, אלא הוא יכול אפילו ללכת כמה פעמים. הוא לא אומר. ארבעה חמשה פירושו... שוב, אולי לוקח פעם אחת או פעמיים להוציא את הארבעה החמשה... כי זה גם... אני לא יודע כמה גדולות הקופות, כן. קופה היא גודל, יש גודל. קופה של שרצים, קופה של תבואה. מונח שם אוצר, יש קופסאות של מה שלא יהיה. לא, כן, זה מעניין, כי אם זה אוצר ענק ויש לו רק שלושה אנשים, כל אחד יצטרך להוציא מאה קופסאות, ולא כתוב שיהיה אסור. אבל אני לא מאמין שעושים כך. אני מאמין שעושים יותר... איך אומרים... זה לפי הגודל כמה צורך יש. זה בערך הגיוני שכל אחד... כל אחד הרי כל אחד מהאורחים או מהתלמידים שבאים ללמוד בבית הכנסת. אז אני לא רואה כך... מה אתה אומר?

החשש של "השוואת גומות"**דובר 2:**

אז בסעיף קא כן עמד על זה. עמד... כן עמד שאסור לרוקן את כל האוצר. עמד שאם הוא הולך, "לא יגמור את כל האוצר". הוא אומר כך, בשבת כשצריך לדבר מצוה מותר, אבל "לא יגמור את כל האוצר שמא יבוא להשוות גומות". לא לרוקן את הכל. זה מעניין, כי זה נראה כאילו הוא רק לא יכבד, אבל לרוקן את הכל מותר כן. אבל בסעיף קא בהתחלה, מיד כשהוא אומר תשימישין, הדבר הראשון שהוא אומר על תשימישין אומר שלא לרוקן את הכל "שמא יבוא להשוות גומות".

דובר 1:

עכשיו, האם זה לא לצורך מצוה? לא, הוא אומר כן, כן, כן, צורך מצוה. אחרת אסור בכלל להיכנס. הוא אומר, אפילו כשעושים זאת כי רוצים... לדבר מצוה כגון אורחים או בית המדרש, "לא יגמור את כל האוצר שמא יבוא להשוות גומות". אה, זה מעניין. הוא אומר שם גם "לא יגמור את כל העצים" פירושו האדם האחד, יכול להיות ששם הוא גם רומז "לא יגמור", אלא כמה אנשים יעשו זאת ביחד, כי כאן הוא אומר כן "עד שיגמרו".

פרק כו: פרטים בדיני טלטול – המשך הלכה ט"ו והלכה ט"ז**המשך הלכה ט"ו – פינוי האוצר בשבת****דיון: האם האיסור הוא טורח או השוואת גומות?****דובר 1: האם זה לא לצורך מצוה?**

דובר 2: לא, הוא אומר כן, כן, כן, זה כן צורך מצוה. אז הרי בכלל לא שייך.

דובר 1: לא, הוא אומר, אפילו כשעושים זאת כי רוצים לעשות דבר מצוה, כגון אורחים או בית המדרש, "ולא יגמור את כל האוצר שמא יבוא להשוואת גומות".

אה, זה מעניין, שם אומר גם "לא יגמור את כל האוצר" פירושו האדם האחד. שם הוא גם רומז, "לא יגמור", אלא כמה אנשים יעשו זאת ביחד. כי כאן הוא אומר כן "עד שיגמרו". ההיתר של כמה אנשים עמד שם. אבל האיסור עמד בלשון יחיד, האדם האחד לא יסיים את הכל. וכאן אומר, אלא כל אחד יקח קצת "עד שיגמרו". שם אומר, אדם אחד לא יעשה, "לא יגמור", וכאן אומר, אלא כל אחד יעשה קצת "עד שיגמרו".

זה מעניין, כי הוא אומר את אותה הלכה, והוא אומר אותה בשתי לשונות קצת שונות. זו סתירה. כאן עומדת אותה הלכה. הוא אומר הרי שזו סתירה.

דובר 2: לא, כי שם אומר שאדם אחד לא יעשה את הכל בבת אחת.

דובר 1: לא, לא כתוב זה. תעשה לי טובה, אי אפשר לומר את הרעיון כאן. "לא יגמור את כל האוצר" – האדם, האדם האחד, לא יעשה את כל האוצר "שמא יבוא להשוואת גומות".

שמעתי בשיעור, שגם זה ממש... מה זה? אני לא יודע. יוצא גם אחרת, שהסיבה שהוא רוצה שכמה אנשים יעשו זאת ולא אחד, היא לא בגלל טורח, אלא בגלל שיש חשש השוואת גומות. נו, זה ברור, כשאדם אחד נושא את כל האוצר הוא ירצה לעשות זאת בצורה מושלמת, הוא ירצה כשיסיים, שיהיה גם השוואת גומות. משא"כ כמה אנשים, יהיו להם היתרים אחרים.

"ולא יחבט בקרקעיתו של אוצר"

בואו אולי נבהיר את המשך. "ולא יחבט בקרקעיתו של אוצר" – כשמסיימים לרוקן את האוצר, לא יחפור את הרצפה, "כמו שביארנו". הרי למדנו שמותר לחפור. עמד שמחבט הוא קולא שבמלאכות להיתר. אבל אוצר, בדרך כלל יש רצפת עפר, ואם הולכים לחפור שם יש כן חשש השוואת גומות. "כמו שביארנו" פירושו בדיוק מה שכבר אמר, שאסור לפנות את הסקילה. אי אפשר לעשות סתירה. אתה חייב לומר שמה שכתוב "לפנות את הסקילה" פירושו "לא לחבט", או להיפך.

וכאן אומר הרי "עד שיגמרו". הוא מצייר בעצמו "כמו שביארנו". הרי"ו, הרי"ו, שלכבד אוצר כזה הוא השוואת גומות לכאורה.

דובר 2: לא, אני לא מאמין. אלא, אלא מה הוא עושה כן?

דובר 1: אלא, בואו נלך איך אני חושב. אבל מדברים כבר כשאין כבר אוצר. אז עכשיו מדברים כבר על החול. פשט הוא, בבית מותר לכבד, כי הבית קטן. כאן לא יכבד בגלל שזה השוואת גומות, אבל הוא רוצה כן לעשות קצת ישר את החול, מותר לעשות זאת באופן הנכנס ויוצא בו, ועושה בו שביל ברגליו בכניסתו וביציאתו. הוא יכול כן לדרוך איזה דרך ברצפה המלוכלכת או ברצפת החול.

דובר 2: לא, אני לא מסכים. זה חייב להיות שהוא מתכוון לומר שהוא משאיר קצת, ובמה שנשאר הוא עושה שביל עם רגליו, לא מכבד.

דובר 1: אבל אי אפשר לומר שהרמב"ם סותר את עצמו בהלכה אחת. הוא מצייר את עצמו אליה, הוא לא שכת. הוא הסביר לך זאת, ואני גותן לך עכשיו היתר. בואו נאמר ברור, כאן עומדים בוודאי שני היתרים שלא עמדו שם. אמת? שם עמד שאסור לפנות אלא לצורך מצוה, לא עמד ההיתר שכל אחד יקח ארבע-חמש קופסאות. שנית, שם עמד שאסור לסיים, וכאן יש כן היתר איך לסיים. אז שני היתרים נוספו כאן: היתר אחד של חמש קופסאות לכל אדם, היתר שני הוא שמותר כן לכבד כך באגב, בדרך נכנס ויוצא.

פירוש המשניות של הרמב"ם

אז הוא מביא את עצמו בפירוש המשניות. פירוש המשניות אומר הרמב"ם, שאם האדם הולך בעצמו להוציא את כל האוצר, אפילו בשעת המלאכה, אני חושש שכשתזרח השמש יראה שהרצפה לא ישרה, יעשה השוואת גומות. כן, אבל משא"כ כשכמה אנשים ביחד, יש קצת פחות חשש, כי הוא לא ישכת. ועכשיו אומר, אפילו כך צריך אבל כן להתמודד אחר כך, לא לעשות

עדיין זה השוואת גומות, ולהזיז את הקופסאות. זה יכול להיכנס כאן טוב, אפילו בלי החידוש של מוקצה.

דובר 2: אני לא מבין כאן יש מוקצה. אוצר פירושו מוקצה, אבל אנחנו יודעים יפה בשבת, אין את הענין של מוקצה. אלא אנחנו אומרים כאן היתר שיהיה אוצר לטלטל. שאדם אחד לא יכול לטלטל את כל הקופסאות. למה בגלל השוואת גומות. אבל האיסור אינו איסור הוא השוואת גומות, האיסור הוא על לגרור את הקופסאות בשביל זה, זה נופל כאן הכל זה מחולק אני יודע הוא. ואנחנו, איך זה עם לטלטל אוצר? לודן הוא אלי. כלומר, זה בטוח שהפירוק, החלק, נמצא כאן?

הלכות מוקצה: קליפין וגרעינין, בשר תפוח ודג מליח, בעלי חיים שאינם מצויים, גרף של רעי, וחבילי קש ועצים

הלכה יז: קליפין וגרעינין הראויין למאכל בהמה

דובר 1:

וכן כל הקליפין והגרעינין הראויין למאכל בהמה, מותר לטלטלן, ושאינן ראויין, יאכל את האוכל ויזרקם לאחוריו.

וכן כל הקליפין והגרעינין, כל הקליפות והגרעינים, כל הקליפות עם הגרעינים, הראויין למאכל בהמה, מותר לטלטלן, מה שראוי למאכל בהמה. ושאינן ראויין, אלו שאינם ראויים לבהמה, איך עושים עם זה?

יש כאן חלק, הוא מדבר כאן על הקליפין והגרעינין, כלומר את הפרי עצמו הוא רשאי לאכול, ועכשיו פתאום נמצא עם משהו בידו. יאכל את האוכל ויזרקם לאחוריו, הוא זורק את הקליפין והגרעינין לאחוריו.

דיון: מה משמעות "יזרקם לאחוריו"?

דובר 1:

מה הכוונה שיחזיק את זה כמה שפחות? כאילו ברגע שזה נעשה לא ראוי הוא צריך לזרוק את זה? או שמא הכוונה שאסור לשים על צלחת, אלא דווקא לאחוריו? או שהוא מדבר כאן בדיבור בהווה? אתה צריך לזרוק את זה.

דובר 2:

מה הכוונה צלחת? הצלחת תהיה לפניו.

דובר 1:

האם מותר לשים על צלחת לפניו, אבל אסור להוציא את זה כגוף של שופכין או מה? כדי שלא יהיה גרף של שופכין אסור, הוא צריך לזרוק את זה מיד?

לכאורה מה זה האשפה, כך היה פעם בדרך כלל. זה שם שבו לא אוכלים. היום דוחפים את זה מתחת לשטיח.

הלכה למעשה: לכלוך מאכילה

דובר 1:

אסור לטלטלן.

אה, אני צריך לומר מה שלמדנו קודם לגבי הקליפות. יצא להלכה שאם אוכלים, כשאוכלים נוצר לכלוך, או מקליפות של אגוזים, דברים שאוכלים, או סתם לכלוך, אסור לטלטל לכתחילה לכלוך ישירות. זה נפסל. הגמרא בשבת אומרת שמנערים, מנערים את זה. אז היום שיש מפת פלסטיק, אפשר להוריד את זה עם המפה. או שיש לך עצה אחרת, יש במחלוקת האחרונים כמה מותר בזה.

הלכה יז (המשך): בשר תפוח, בשר חי, ודג מליח

דובר 1:

ומטלטלין בשר תפוח, שהוא מאכל לחיה.

תפוח פירושו בשר נתפח.

דובר 2:

לא, תפוח לא יכול להיות נא, כי חי זה נא. מה זה תפוח?

ממש כיבוד, אפילו כשאין את החשש. פשט הוא, כשמספר אנשים עושים זאת ביחד, יש חשש שהוא יעשה ממש השוואת גומות.

דובר 2: אבל לא כתוב כאן החילוק שאתה אומר, וגם לא, לא הסתכלתי בפירוש המשניות, אבל אני לא שומע ממה שאתה מביא לי שאין חשש של השוואת גומות אצל כמה אנשים.

דובר 1: אתה רואה שיש כן, יש רק את היתר. יש שני היתרים שנתחדשו כאן. נכון? היה חידוש לי שההיתר הוא דווקא כשיש כמה אנשים. כאן כתוב בכלל שאסור לבד. כן?

דובר 2: נכון. הבאתי שאולי כשכתוב קודם שאדם אחד מותר לגמרי, זו הסתירה, נכון? קודם משמע שאדם אחד מותר לגמרי, אולי מדובר כשאין אנשים, אז מותר כן אדם אחד לגמרי.

דובר 1: לא, הוא צריך לא יגמור. הוא שואל הרי, אבל הוא מותר את הכל, כמעט כמעט את הכל? כאן לא כתוב שהוא מותר כמעט את הכל לבד. נכון? כאן כתובה חומרא גדולה יותר. כאן לא כתוב שהוא מותר כמעט את הכל לבד, כאן כתוב שהוא צריך לקרוא לאנשים שיעשו זאת.

סיכום: העיקר הוא חשש השוואת גומות

אוקיי, אז בואו נסדר שוב קצת את הראש שלי. אז הענין של איסור אוצר הוא לא טורח, כל העניין הוא הבעיה של השוואת גומות. ובשביל זה היתרו רק לדבר מצוה היתרו, ואפילו אז יש עדיין חשש של השוואת גומות. החשש נעלם עם זה שאומרים שלא יעשו זאת לבד. כן? בואו נאמר כך, שכמה אנשים עושים זאת, אין הענין הטורח, אלא הענין הוא כך אין אדם אחד שהוא יעשה עכשיו עבודה מושלמת והוא יעשה גם השוואת גומות.

אלא אומרים עוד דבר, צריך באמת לזכור שכשמסיימים ומכבדים או מה שלא עושים, כשזה לא השוואת גומות, השוואת גומות פירושו שהוא ישכח וממש יעמוד עם את והוא יחפור. כשהוא עושה כן מה שמותר כן, יהיה גם זהיר, כי קל לעשות השוואת גומות, קל לעשות אפילו כשלא צריך כל כך ממש לעמוד ולחפור. כי הוא עושה קצת יותר מעושה שביל ברגליו במקום שצריך לו, הוא כבר השוואת גומות. אז כשהוא עושה שם שביל, הוא לא השוואת גומות, הוא עושה שיהיה חלק שיוכלו ללכת, הוא לא מתכוון לגומא, הוא לא מתכוון כלום להחליק את הרצפה.

שייכות למוקצה

דובר 2: אני יודע, הוספת כל מעשה שלא כתוב. מה עוד דבר שאני יודע בוודאי הוא שהפרק הוא הלכות מוקצה, וכאן עומד ההיתר של הלכות מוקצה. והגמרא עומדת שמה שכתוב מפנים ארבע וחמש קופות הוא לאפוקי רבי שמעון. רבי שמעון החזיק שיש מוקצה בשבת, וכאן עומד היתר שאין מוקצה, אפילו אוצר מותר לפנות אלא לדבר מצוה. על ההיתר יש את ההגבלה שאנחנו לא יודעים. בוודאי יש ענין של הגבלה של השוואת גומות, אבל נראה גם שיש... עוד הגבלה של דווקא ד' אמות, זה לא קשור לשבירת כלים. זה מאוד קשה בימות השנה. לא ראיתי שכתוב בפירושים, לא, לא הייתי בודק. בואו נמשיך.

דובר 1: לא, זה כתוב שם, א החילוק שאדם אחד יש פחות שבירת כלים.

דובר 2: לא, אני לא יודע. אני מתכוון אולי המחבר מוסיף זאת, המחמיר. מה אם הוא מביא זאת. אבל זה לא קשה, הרמב"ם לא צריך לומר לנו שמוקצה אינו אסור, כי עדיין לא ראינו שמוקצה יהיה אסור בשבת.

דובר 1: אבל בהנחה שהוא עבר עם ההנחה שמוקצה אין בשבת, הוא לא אמר מה שתנאי אמר.

דובר 2: רבינו, הפרק הרי מוקצה, אין ספק שזה עומד כאן, כמו שהגמרא עומדת שזה לאפוקי מי שאומר שיש מוקצה.

דובר 1: כן, אבל אני מבין איך זה נכנס, כי המילה היא לא מוקצה, המילה היא דברים שאסורין בטלטול. כאן אסור טלטול כלי בגלל השוואת גומות, זה לא לטלטל את כל הקופסאות בגלל אולי יגיע להשוואת גומות. אלא איך האופן של טלטול יהיה, במובן התנאי שיש כמה אנשים הוא תנאי בטלטול.

ולא חבילות זמורות. לא ענפים. אפילו שמאכל פילים. אפילו... פילים זה... איך קוראים לזה, פילים אוכלים את זה. ולא את הלוף. לוף פירושו הוא אחד מה... נו, איזה סוג של פרי שיש כמה מינים על אותו עץ, ויש הרבה סוגים, איך קוראים לזה רק? שעליו מברכים. צלף? לא ממשפחת הצלף?

דובר 2:

לא.

דובר 1:

הוא אומר שלוף הוא סוג של בצל.

דובר 2:

אהא, בסדר.

דובר 1:

אפילו שמאכל עורבים.

חידוש: הגדרת "מצוי"

דובר 1:

נמצא אילן ויוצא בו מעט מצויים אצל רוב בני אדם. בעלי החיים הם בעלי חיים נדירים.

זה מאוד מעניין. נראה שמצוי לא אומר שצריך להיות מצוי אצלך, או אפילו בעירך. צריך להיות מצוי בעירך. אלא חיות שיותר נפוצות, ממילא. ואדם שיש לו פיל, לכאורה יוכל. אבל מי שאין לו, צריך להיות מצוי. צריך מי שאין לו, זה נקרא מצוי. צריך לרקוד. אני חושב ש...

דיון ארוך: גרף של רעי לכתחילה — אשפה בשבת

הקדמה: מה שלמדנו קודם

דובר 1:

אה, אני צריך לומר מה שלמדנו קודם לגבי הקליפות. יצא להלכה שאם אוכלים, כשאוכלים נוצר לכלוך, או מקליפות של אגוזים, דברים שאוכלים, או סתם לכלוך, אסור לטלטל לכתחילה לכלוך ישירות. זה נפסל. הגמרא בשבת אומרת שמנערים, מנערים את זה. אז היום שיש מפת פלסטיק, אפשר להוריד את זה עם המפה. או שיש לך עצה אחרת, יש במחלוקת האחרונים כמה מותר בזה.

הגדרת "עושה גרף של רעי לכתחילה"

דובר 1:

על כל פנים, אני רוצה להבין מה פירוש הענין של עושה גרף של רעי לכתחילה? זה יכול להיות הכל. כשלכל אחד יש אשפה והוא מוציא, אף אחד לא עושה בתחילה. יש אשפה שכבר מונחת מוכנה, והולכים להוציא אותה איפשהו בשבת. כלומר, נכון, אין עושה גרף של רעי לכתחילה, שלא תעשה משהו שאתה צריך להוציא. אבל אם יש שקית אשפה שהכל ממנה הולכים להוציא, אף פעם לא עושים לכתחילה.

הבעיה של גרף של רעי לכתחילה היא שיש היתר, בעצם זה דבר שאינו ראוי לטלטל. אם זה דבר שאי אפשר להחזיק אותו כאן, יש היתר. אבל אתה לא יכול ללכת ולעשות דבר שיש לו את ההיתר. זה צריך להיות אותו איסור של לשים דברים באשפה.

חילוק: אשפה היא אחרת

דובר 1:

אבל אני אומר שהחילוק גדול מאוד, כי כאן אתה יוצר משהו שבדרך כלל אסור לטלטל, אתה הולך לטלטל אותו עם ההיתר של גרף של רעי. אבל בכל בית יש אשפה, ובאשפה יש דברים שאסור לטלטל. אסור לטלטל אותם. כשהאשפה ריקה, מותר לטלטל אותה, אין זה גרף של רעי. אתה שם בתוך האשפה, היא נעשית גרף של רעי.

חידוש: הגדרת גרף של רעי

דובר 1:

דובר 1:

מה שכבר נתקלקל?

דובר 2:

כן, בשר תפוח שכבר נתפח, נפוח כי אינו טרי.

דובר 1:

שהוא מאכל לחיה.

ומטלטלין בשר חי, בין תפל בין מלוח, שהוא ראוי לאדם.

אפשר לאכול בשר חי. היום יש לזה שם מפואר, קוראים לזה קרפצ'יו.

וכן דג מלוח, דג מלוח גם מותר כי אנשים אוכלים אותו. אבל התפל, דג שעדיין לא נמלח, אסור לטלטלו, שאינו ראוי לאדם. אינו ראוי לאף אחד.

הלכה יח: בעלי חיים שאינם מצויים

דובר 1:

אבל לא כל כך ברור מה פירוש מצוי, הכוונה שלא ישים אותו במקום שיהיה מצוי.

דובר 2:

אה, שם יש מה לא?

דובר 1:

אבל פעם מחזיקים שברי זכוכית, חתיכות של זכוכית, אפילו שאינו מאכל נעמיות. נעמיות זה יענים, כביכול?

דובר 2:

כן.

דובר 1:

הם אוכלים זכוכית? כך אומרים.

דובר 2:

בסדר.

דובר 1:

לא היה לי יען שמן מעולם בבית, אבל יענים אוכלים זכוכית. הם לא מצויים.

דובר 2:

אה, נכון.

דובר 1:

ולא חבילות זמורות.

דובר 2:

כן, הם אוכלים הכל. הם אוכלים אבנים. זה לא חותך להם את הדרך למטה... מ...

דובר 1:

כן, הבטן שלהם חסרה משהו. בדרך כלל בטן מועדת לכרסם אוכל. הבטן שלהם חסרה את זה, אז הם אוכלים אבנים או דברים חדים כדי שיעזור לעכל את האוכל.

אם זה תופעה, יש אנשים שחסר להם משהו, והם אוכלים לכבוד זה...

דובר 2:

חול. לא זכוכית. זכוכית אף אחד לא אוכל.

דובר 1:

שמעתי פעם על מישהו שעבד ב... מישהו שעבד בעשיית שלום עם עמים אחרים, אמר ש... כשמדברים ביחד, קודם כל מניחים שידועים שהשני לא אוכל זכוכית. הוא אדם. אז רואים הלאה, שהוא לא יען. הוא מורא, הוא לא יען.

בקיצור, המנהג, כל היהודים שאני יודע, חוץ מפגשתי פעם חזון אישניקים שאני לא יודע את ההלכה, כל היהודים שאני יודע עושים אשפה ומוציאים אותה בשבת, ובטוחים שזה מותר בגלל אחת הסיבות. בדיוק מה הסיבה הטכנית אני לא יודע, כי אני מתלבט כאן עם ההגדרות.

אחת היא גרף של רעי לכתחילה בשבת, אני מתכוון, זה הדבר. נכון, בטוח שמותר להוציא כי זה גרף של רעי. זה לא מצווה לשבת בבית מסריח בשבת.

הערה: הזזת אשפה

דובר 2:

חוץ מזה, זה אתה יכול לומר, אני רוצה להגיד לך, אם מזיזים את זה לא ממקום שזה מפריע לאדם, אלא ממקום אחד לשני, אסור באמת. כלומר, אם האשפה מונחת כבר בחוץ, אתה רוצה שתם לסדר שם, שמים את זה בפח. שוב, אתה יכול לשים את זה ישירות. אם אתה יוצא מהסניף ואתה מביא, אתה יכול לשים את זה איפה שאתה רוצה. אבל ברגע שזה כבר הונח, זה כבר לא מקום שמפריע לאנשים, אני מתכוון שזה באמת ההלכה. אתה לא יכול שתם להזיז אשפה, נכון? שתם ככה לא מתעסקים עם דברים שהם איסור בטלטול, אין צורך.

דובר 1:

בכלל, זו הערה טובה, כן, בקיצור, זה מוצאי שבת, לארגן את האשפה. אני מבין את זה ככה. אבל להוציא זה בטוח מותר. השאלה היא רק מהלכתחילה איך מותר לשים.

סיכום: חייב להיות אופן

דובר 1:

אבל אתה צודק בטוח במה שאתה אומר, אדם צריך להשאיר על השולחן את האשפה, בטוח לא יכול להיות. חייב להיות אופן איך זה מותר. רוצה למצוא פגם בצד, צריכים אולי להתבייש, אני לא יודע.

הלכה יט: חבילי קש, עצים, וזרדים

דובר 1:

בסדר, הלאה. הלאה. חבילי קש, אגודות של קש, שחת, עצים, עצים, וזרדים, סוג אחר של חלק מהעץ, גם סוג של קש שתם. זרדים הם הדברים שהסוסים אוכלים, לא?

דובר 2:

אולי, אני לא יודע.

דובר 1:

בסדר. זה לא אותו דבר מה... חבילה זה מורות?

דובר 2:

כן, ענפים, משהו כזה. אני מתכוון שזרדים זה קודם.

דובר 1:

בסדר. אז ככה, אם הכינן למאכל בהמה, מותר לטלטל, כי זה לא מוקצה מחמת גופו. אבל אם לאו, אין מטלטלין אותן, כי למה זה עשוי? העצים עשויים אם לא למאכל בהמה, זה להסקה, זה מוקצה, או לכלום, זה מוקצה מחמת גופו.

חבילי סאה ועזוביא וקורנית, אגודות של עלים שאפשר להשתמש או למאכל בהמה או להסקה, אז ככה, הכניסו לעצים, אין מסתפק בהן בשבת, כי זה כמו מוקצה מחמת גופו, כי זה לא כלי, ומחזיקים את זה רק למשהו שאסור לעשות בשבת. אבל למאכל בהמה, מותר להסתפק בהן, כי זה לא מוקצה. וכן בעמיטא וכן בפייגם וכן בשאר מיני תבלינין, שצריך לראות מה התכלית שלהם, למה האדם הכין את זה. זו רשימה של דברים, כמו קודם, דברים שתלוי מה הכנת, ויש דברים שלא תלויים, ויש דברים שתלויים.

הלכה כ: טיפול במאכל בהמה — אין גורפין מלפני הפטם

דובר 1:

זה הפירוש של גרף של רעי. גרף של רעי לא אומר לעשות, לייחד... זה הפירוש! זה לא הפירוש לייחד גרף, הפירוש הוא להכניס את הרעי. הגרף אינו הבעיה.

אז אני חושב, שקית אשפה היא מאוד אחרת. מה זה כבר גרף של רעי? גרף של רעי היה שאתה לוקח צלחת מסוימת ועליה אתה שם לכלוך. זה האיסור. אבל אשפה הייתה קודם, השקית הייתה נקייה, עכשיו אתה עושה אותה מלוכלכת, היא נעשית מוקצה.

קושיה: אם צריך להוציא

דובר 1:

בסדר, נניח צריך להוציא, נשים בצד את ההיתר. נניח לא אשפה חדשה. תאמר שברגע שכבר יש משהו באשפה, אתה כבר לא צריך להיות כל כך עסוק איך אתה עושה את העצמות מהדג, כי יש לך אשפה שלמה.

אני לא מבין מה אתה צריך את זה. הבעיה של העצמות מהדג היא שזה מונח על השולחן, לא באשפה.

דובר 2:

טוב. אתה צריך להזיז את זה מהשולחן.

קושיה: מפה וגרף של רעי

דובר 1:

ובקרוב הולכים להוריד את המפה יחד עם הרבה דברים טובים שאינם מוקצה ודברים שהם כן מוקצה בבת אחת, והולכים לשים את זה באשפה.

דובר 2:

עם המפה?

דובר 1:

אם זה נקרא אלדד דברכה, יש ענין שזה נעשה גרף של רעי, כי מלכלכים את המפה במהלך הסעודה, ואחרי הסעודה הולכים לזרוק אותה. האם זה לא אלדד דברכה.

קושיה: דברים מותרים באשפה

דובר 1:

אני מתכוון שבדרך כלל היום עם השפע שלנו, באשפה תמיד יש דברים אסורים ודברים מותרים. שמים גם דברים טובים באשפה שהם ראויים למאכל בהמה, ראויים למאכל אדם.

דובר 2:

אתה עושה כזה קלקולא דתקנתא, אתה אומר שזורקים דברים טובים לאשפה זה עושה את זה מותר לטלטל? הם לא...

דובר 1:

כן, סיפרת שהם היו מאוד כועסים שהכניסו דברים טובים לאשפה, אבל ככה זה הולך. מורידים חצאי צלחות, כן, מגישים כבר, לא כולם אוכלים את כל הדבר. אז יש דברים טובים שהם ראויים למאכל אדם, למאכל בהמה.

תירוץ-הצעה: ברגע שבאשפה זה נעשה רעי

דובר 1:

אני מתכוון שברגע ששמים את זה באשפה זה נעשה בחינת רעי, וזה לא נעשה דבר טוב.

דובר 2:

לא מוצא חן בעיני... זה לא יותר גרוע מבשר חיה, בשר תפל, כל הדברים האלה שאתה אומר שזה ראוי לסרווייבר. מותר, זה שיש בעלי חיים מצויים. לא בגלל ששמו את זה כבר באשפה, אף אחד לא מוציא מהאשפה, זה משנה את המציאות שלו. מוציאים את זה כבר טכנית, אבל זה עדיין דבר שמותר בטלטול.

מסקנה מעשית: המנהג

דובר 1:

זו טירחה יתירה, נכון. כי אנחנו צריכים להיות מאוכזבים שהחמור לא עובד עם זה. לא החמור, לא השור. השור לא רצה לאכול, ולא החמור. זה סתם גורם.

דובר 1:

מעניין. למדנו שאבל אם זה מוקצה, בעל החי מוקצה, לא אכפת לנו אם בעל החי עוד יאכל בשבת. זה לא שאם אתה יודע שהשור כבר לא יאכל, זה מוקצה לכולם. זה לא איסור מוקצה. הוא לא אומר, הגמרא לא אומרת למה לא עושים את זה.

סטייה: "כלחוד השור את ירק השדה"

דובר 1:

השבוע לומדים את פרשת בלק, "כלחוד השור את ירק השדה". אה, כלחוד זה הלוקיה, הרוק. הוא לא משאיר לאף אחד. אפילו החמור לא יאכל מזה אחר כך. תתאר לך.

לחיים. לחיים.

עלים שריחן רע – מוקצה מחמת גופו

דובר 1:

"עלים שריחן רע ומאוס, ואין בהמה אוכלתן, אסור לטלטלן." עלים שמריחים רע, ובהמה לא אוכלת אותם, אסור לטלטל אותם. אפילו זה מאותו מין שמותר, כמו עלים שהם סוג של מאכל בהמה, אבל העלים רעים, זה מוקצה מחמת גופו.

"ולפיכך, תלי של דגים..." אני מניח שמתכוונים למצודה של דגים, משהו שאפשר להשתמש בו כדי לתפוס דגים, אבל שעשוי מעשבים ומדברים שהם ראויים למאכל בהמה. הוא לא אומר, תלי פירושו תולים? בקיצור, איזה דבר שמשמשים בו לדגים. דגים מסריחים, כולם יודעים. ממילא, את הדבר שמשמשים בו לדגים אסור לטלטל. אבל "ושל בשר מותר", כי בשר סתם מבהמה לא כל כך מסריח. זה מורגש. וכן כל כיוצא בזה.

פשוט, תלי פירושו הדברים שתולים עליהם את הדגים כדי לייבש או מה. זה גם של דגים, אסור לטלטל בגלל הריח. ושל בשר מותר. וכן כל כיוצא בזה. כל דבר שמאוס שלא משתמשים בו, אפילו בהמה לא משתמשת בו אולי, אז אם בהמה משתמשת בזה מותר לטלטל אותו לבהמה. אבל כל דבר שמאוס ולא משתמשים בו, אסור לטלטל אותו.

חידוש: מאכל בהמה צריך להיות ממש ראוי

דובר 1:

בסדר, עכשיו נלמד הלכות מת. אני מניח שאפשר לומר כך, שהדברים שנאמרו להתיר כמאכל בהמה זה לא היתר גורף שכל מין. זה צריך גם להיות ממש ראוי למאכל בהמה. אני מתכוון זה מה ש...

דובר 2:

כן? לא, כבר. אני מבין, אבל... אה, אתה אומר... מה שברור למעלה הדבר... כשהוא אומר שזה לא ברור, היינו חושבים שכל דבר נקרא מאכל בהמה, אפילו אם הדבר נעשה מלולך.

דובר 1:

כבר, אבל לא, זה צריך להיות ממש ראוי למאכל בהמה. מה שזה אכן לא, הבהמה לא תאכל את זה, אני מבין.

דובר 2:

שאתה אומר שזה לא קשור למין, שכל דבר שהוא המין הוא ראוי, אז... צריך כן לדעת אם הדבר נעשה מלולך. זה דבר אחר.

הלכות מת – היתרים בטלטול

דובר 1:

ונלמד עוד על מת. כבר למדנו שמת הוא מוקצה, נכון? עכשיו נלמד היתרים מסוימים שמותר לעשות עם מת, או איך מותר לעשות. בעיקר ההיתרים,

הלאה לומדים על טיפול במאכל בהמה, בעיקרון. אז, יש מקום שנקרא פטם, שם זה המקום שבו דוחסים את הבהמה. אז, ויש שם לכלוך, יש שם אוכל שהבהמה אכלה קצת וכן הלאה, והוא רוצה לטאטא. אסור, "אין גורפין מאכלין מלפני הפטם", לא עוסקים בטיאטוא,

פרק כו: פרטים בדיני טלטול – טיפול במאכל בהמה ומת בשבת

רשימת דברים תלויים ובלתי תלויים

דובר 1:

זו רשימה של דברים, כמו קודם, דברים שתלוי מה הכנת, יש דברים שלא תלויים, יש דברים שתלויים.

טיפול במאכל בהמה – אין גורפין מלפני הפטם

דובר 1:

הלאה לומדים על טיפול במאכל בהמה בעיקרון. אז, יש מקום שנקרא פטם, שם זה המקום שבו דוחסים בהמה, ויש שם לכלוך, יש שם אוכל שהבהמה אכלה קצת, וכן הלאה, והוא רוצה לטאטא את זה, אסור.

תרגום לעברית

אין גורפין מאכל מלפני הפטם, אין מסלקים, מנקים את המזון מלפני הבהמה שממריאים, שמפנטמים. בין באבוס של כלי, בין באבוס של קרקע, אין הבדל אם את המזון מניחים בקערה, או באבוס המחובר לקרקע, או סתם קערה שהיא כלי. אין מסלקים שם.

למה? זו אחת מ... הוא אומר, ואין מסלקין לצדדין, גם לא דוחים את התבן והשעורה לצד כדי שלא יתלכלכו בגללי בעל החי, גזירה שמא ישוה גומות. כל הדברים האלה, הן בגורפין והן במסלקין, העניין הוא גזירה שמא ישוה גומות, שהמקום אינו מרוצף, אבל חוששים שמא ישוה גומות.

נותנין מלפני החמור ולפני השור – אבל לא להיפך

דובר 1:

הוא אומר, ונותנין מלפני החמור ולפני השור, מותר לקחת מזון מצד אחד ולתת לצד השני, לתת לשור, מחמור לשור, אבל להיפך לא. זה חשוב, כי חוששים שהשור יבוא לשם והוא לא ידע אם זה מוכן לחמור או לשור, והוא ימות ברעב. כן, היה נדון אותו חמור המסכן שלא... בסדר.

אבל, אין נותנין מלפני השור ולפני החמור. להיפך לא עושים, לא לוקחים מהשור לתת לחמור. זה מאוד מעניין, הוא אומר דבר. חז"ל יודעים בדיוק את טבע בעלי החיים. לחמור ולשור יש הרגלי אכילה שונים. החמור עדין מאוד, השור לא מתורבת. "שאין מאכילין לפני השור מיטנף ברירו", הדרך שבה השור אוכל היא שהכל מתלכלך ברוקו. בעלי חיים אחרים הם בני אדם טובים יותר והם לא ירצו לאכול את זה.

אבל ראוי למאכל בהמה אחרת. אז, אפילו הוכן זה לשור, לא אומר שזה לא ראוי לבהמה אחרת. אז זה לא נעשה מוקצה, כי זה עדיין נקרא ראוי למאכל בהמה. אבל לקחת זאת לחמור, זה לא טירחה על מה ש...

דיון: למה זה לא גרף של רעי?

דובר 2:

למה זה לא נעשה כמו גרף של רעי? זה נעשה מוקצה בשבת.

דובר 1:

מוקצה זה לא נעשה, כי השור עצמו עדיין יכול לאכול את זה, זה מאכל בהמה.

דובר 2:

אה, זה נכון.

דובר 1:

בסדר, אבל אכן, זו טירחה יתירה.

דובר 2:

אדרבה, מה שזה לא מת, אתה עושה לדבר שאין לו צורך. הטלטול... והמרדכי קטן הם דברים שלא... אתה מניח תחת המת, אתה עושה... פוקקין את נקביו שלא יכנס בהם רוח. לאדם יש נקבים נקבים, וכשסותמים את הנקבים שלא יכנס בהם רוח.

עוד דבר? וקושרים את לחייו, מותר לסגור, לקשור, אממ... לקשור את פניו, לא שיעלה, לא שיפחד, כי אז הוא מקיים את "ונשמרתם". הוא לא שיעלה, הוא מעוות מאוד, מה שזה כבר אפילו יותר, אסור להפחיד, מה שאסור להפחיד, אבל לקשור אפשר, כי זה כבר אפילו יותר, זה מקיים.

וגם יש מי שאומר שאחד בשבת, כי שבת זה בכל מקרה היה קודם, אסור לגעת באבר, אסור גם לגעת בעפעף.

זה בדרך כלל המנהג ש

דיני טלטול מת בשבת

מת המוטל בחמה – כיכר או תינוק

הרמב"ם אומר: מת המוטל בחמה – מניח עליו כיכר או תינוק ומטלטלו. וכן, אם נפלה דליקה בחצר שיש בו מת – מניח עליו כיכר או תינוק. ואם אין שם כיכר ולא תינוק – מצילין אותו מן הדליקה מכל מקום. ולא התירו לטלטל בכיכר או תינוק אלא למת בלבד, לפי שאדם בהול על מתו.

דובר 1: אסור להזיז, כי אז מותר. למדנו שאסור להזיז, כי אז הוא לא יהיה מעוות, שלא יפתח יותר. אסור להזיז, כי אסור להזיז. אבל לקשור כדי שלא יפתח יותר, זה מותר.

וגם יש עניין, שמי שמת בשבת, מאותה סיבה כמו שדיברנו קודם שאסור לגעת באבר, אסור גם לגעת בעפעף. בדרך כלל המנהג הוא שסוגרים את עיני המת, אבל לא עושים זאת בשבת.

מת המוטל בחמה, מת המוטל בחמה והוא יסריח. עד עכשיו דיברנו כשאין משבר, אפשר לשרוד את עשרים וארבע השעות עם כלים קרים ועם שכיבה על החול. אבל אם הוא מוטל בחמה, זו בעיה, כבוד המת, הוא יסריח, אז מניחין עליו כיכר או תינוק ומטלטלין אותו. מותר להניח כיכר או תינוק ומותר לטלטל אותו על ידי דבר אחר. כמו שלמדנו על דבר אחר יחד עם עוד דבר שיהיה היתר. ההיתר כאן נעשה המוקצה. בדרך כלל אסור לטלטל שני דברים ביחד, חוץ מדברים שצריכים מאוד, ראינו מקרים שכן היה מותר. אבל כאן אצל מת מותר על ידי כיכר או תינוק.

וכהאי גוונא, אם נפלה דליקה בחצרו שיש בו מת, והאדם די עצבני, הוא לא רוצה שהמת ישרף, גם מניחין עליו כיכר או תינוק ומוציאים אותו עם זה. ואם אין כיכר ולא תינוק, אז מצילים אותו מן הדליקה מכל מקום. אז מותר. זה אומר, לכתחילה צריך לעשות זאת עם היתר של כיכר או תינוק, אבל אם לא צריך בכל מקרה להציל. למה? כי אם לא, אם לא יתנו לו להציל, זה יטריד אותו כל כך שהמת ישרף, ויהרג ואל יעבור לכבודו, "שיהא בהול על מתו שלא יסרח". הוא לא רוצה שמתו ישרף, הוא בהול על מתו, כי כאן התירו לו להציל אפילו דיברו כך.

חידוש: כבוד המת עצמו אינו סיבה מספקת

זה לא שהאיסור נבלה מת עצמו לא עמדה חכמים בפני איסור טלטול בשבת. זה שיש איסור. זה שיש איסור כמו לשרוף מת, אתה יודע בעצמך. לא כך, אבל מצד האדם, אדם בהול על מתו. אדם בהול על מתו, התירו יותר בגלל חשש בהלכות שבת, לא בגלל חשש ישיר בהלכות כבוד המת.

אבל האדם בהול על מתו זה לא סתם שיעגון, האדם צודק להיות בהול על מתו. אדם צריך אכן לדאוג למת שלו... לא, אבל אני אומר, זה מעניין, כי היינו יכולים לשמוע כאן שזה מין דבר מצווה, זה מין עניין של כבוד המת, שעל זה החכמים התירו במקרה שיש חשש שריפה. לא אומרים כך, אומרים רק כדי שלא יבוא לחלל שבת. כבוד המת לא היה מספיק לבדו סיבה.

לא, יוצא נפקא מינה גדולה יותר. זה שכשזה לא האדם נתון האדם, אין שום חשש אדם בהול על מתו, לא היו מתירים על נבלה מת לבדו. זה מעניין.

דיון: למה לא הדין כבוד המת עצמו מספיק?

למדנו קודם שזה מוקצה, ועד כאן, עד סוף הפרק, הן עצות איך מותר להתעסק עם מת, ולהתעסק אולי בדרכים מסוימות, או לכסות, נראה כבר.

דיון: האם למדנו קודם על מת?

דובר 1:

אבל שאסור לטלטל את המת בשבת, למדנו את זה קודם? שאם רוצים לשאת אותו למקום כלשהו, מותר לעשות זאת רק עם גוי, או איך היה לנו את זה? מה מותר ולא מותר לעשות עם מת היה לנו קודם בפרק?

דובר 2:

מותר רק בגלל כבוד הבריות, אז למדנו שמותר.

דובר 1:

כן. אני זוכר, ראיתי שהיה כתוב "המת אינו זז ממקומו". זה כן היה כתוב אפילו קודם, אני זוכר, משהו שמותר לעשות עם מת.

דובר 2:

כן, שם היה כתוב בשבועות, לא? מותר להכשיר לדחין למת או לכלה, אתה זוכר? זה עוד דבר. היה כתוב עוד קודם שמת מותר, אם זה כבוד הבריות, זוכר? למדנו על כבוד הבריות של המת.

דובר 1:

כן, כן. אם הוא יסריח מותר לעשות יותר.

אבל עכשיו מדובר על הוצאה, נכון? עכשיו מדובר על איסור הוצאה. לא דיברנו על מוקצה באותה, באותה הלכה, כמה שאני זוכר. זוכר איך זה היה כתוב?

דובר 2:

אני לא זוכר ברגע זה, בוא נמשיך.

סכין אותו ומדיחין אותו – אבל שלא יזיז בו אבר

דובר 1:

בסדר. עכשיו נלמד כך על טלטול, נכון? על מוקצה. שמת בעצם הוא מוקצה. מה מותר לעשות? מה מותר לעשות עם טלטול? אז, אפילו שאסור לטלטל מת בשבת, אבל סכין אותו ומדיחין אותו, מותר לנקות ולמרוח שמן וכדומה, אבל ובלבד שלא יזיז בו אבר.

למה? כי הזזת אבר היא עניין של טלטול? לכאורה כן. אני מתכוון כן. שטלטול לא רק אסור כשמרימים אותו ונושאים אותו, אפילו רק להזיז קצת גם אסור, הוא צריך לחכות.

מעניין. אסור להזיז את האבר, אלא הוא מתכוון להרים את הידיים, להניח את הידיים בשעת סיכה וכדומה.

שומטין את הכר מתחתיו – כדי שיעמוד לו לחול

דובר 1:

ומה מותר לעשות? כן, שולחן ערוך אומר בסעיף קטן מ"ט, כדי שיעמוד לו לחול, אם המת שוכב על כר והוא נעשה חם יותר, מת מתחיל אחרי זמן מה, אין לו את המנגנון שמקרר את האדם, הוא נעשה חם ומתחיל להסריח, אז אם הוא שוכב על כר מותר להוריד את הכר מתחתיו. זה אפילו טלטול כזה של דבר אחר. מותר לעשות זאת אם עושים זאת מהסיבה כדי שיעמוד לו לחול, כדי שיחכה עד שיטפלו בו, שיחכה אחרת על הרצפה הקרה במקום על כלים חמים, מותר לעשות זאת.

כוונתי בעצם היתה מובן שמותר, מה ההבדל על הדבר אחר? בסדר, הם למדו קודם טלטול דבר אחר מותר אפילו על מת.

עוד עצות טובות למת

דובר 1:

ומביאים במקור קטן במרדכי קטן, "ומניחין לו על כריסו כדי שלא תפוח", ומביאים, נראה שכל הדברים נראים כעצות טובות, כי אני לא רואה שיהיה איסור שלא יהיה מותר להביא כלים קרים ולהניח עליו, בדים קרים, סמרטוטים קרים.

מביא אותה לעצמו. מיטה אינה כלי שמלאכתו לאיסור. כלומר אפילו אם זה אסור כי זה כבוד מאוד, הוא צריך לעשות כאן היתר של הבאת מיטה.

זה מביא מטתו ויושב עליו, זה מביא מטתו ויושב עליו. ההיתר הוא לעשות מחיצה. אבל החלק של מחיצה אני מבין, אבל המיטה עדיין לא צריכה להיות חמה להם. מיטה אפשר להביא סתם כך לכבוד המת. למה לא יהיה מותר? זה כלי שמלאכתו להיות, מיטה. תשמע את זה. אולי מדבר הוא באופן שהמיטה היא באופן כשגוררים אותה על ארבע אמות.

דיון: למה צריכים את המיטה?

דובר 2: אנחנו רוצים לשחק משחק, נכון? אנחנו משחקים משחק. אני מבין את המשחק בחלק השני, שצריך לעשות אוהל. הסבר את המשחק.

דובר 1: לא, המשחק הוא שהוא הביא את המיטה לעצמו, ובדיוק נתן הרמה על המיטה שתהיה מורמת. אם הוא לא צריך את המיטה לעצמו, לא מתחיל כל המשחק. אני לא מבין, הוא הביא את המיטה למה? כדי לעשות מחיצה? אי אפשר לעשות מחיצה למת. אבל המיטה היא עדיין לא שום דבר מחיצה. המחיצה נעשית במחצלת. מה מחצלת?

אוקיי, חמה להם מלמעלה. יהיה שניהם. חמה להם מלמעלה. המיטה... הוא יושב על המיטה, הוא יושב על הרצפה, הרצפה קרה, מביא הוא מיטה, ספסל, whatever, והוא יושב על זה. שני יהודים משני הצדדים, כן. **חמה להם מלמעלה, מביא מחצלת ופורש על גביו.** מניח הוא מחצלת שטוחה על המיטה, לעשות לו קצת צל. והאדם השני עושה אותו דבר, **וזה מביא מחצלת ופורש על גביו.** ואחר כך, איך עושים מזה אוהל? אם שניהם הולכים ללכת, והם הולכים לעשות שתי המחצלות ישענו אחת על השנייה, יהיה אוהל.

וזה זוקף מטתו ואינו נשען עליה, הוא מעמיד את מיטתו שתהיה... המיטה תהיה כמו מחיצה שעליה אפשר לישען, כן, זוקף פירושו הוא מעמיד אותה. אני לא מבין בדיוק איך זה ארוך כאן בגמרא.

וזה זוקף מטתו ואינו נשען עליה. יש לו מיטה, והמיטה כשהוא יושב אינה גבוהה מספיק שהמחצלות ישענו עליה. אבל הוא יכול להניח, לפני שהוא הולך הוא יכול להעמיד את המיטה, המיטה תהיה מיטה חזקה כזו. הוא מניח אותה, כן, כך שהיא יכולה להישען עליו כשהוא יושב שם.

ונמצאת המחיצה עשויה מאליה, כשהמחצלות נשענות אחת על השנייה, והמיטות מחזיקות אותן גבוה יותר. **שהרי מחצלה זו ומחצלה זו גגיהם סמוכין זה לזה.** שתי המחצלות הן הגג שלהם קרוב אחד לשני. אני חושב שזה קשור לזה שכמו שלמדנו קודם שאם יש שיעור טפח היה השיעור, אז זה נקרא אוהל. אבל אם זה משולש כזה למעלה בקצה זה ממש לא, זה לא נקרא אוהל שלם, זה נקרא רק חלק אוהל.

דובר 2: אתה לומד את ההלכה של אוהל היום?

דובר 1: כן, אבל הרמב"ם לא בא להסביר את ההלכה, הרמב"ם בא להסביר איך זה עובד. אתה חותך את זה לתוך הקרקע ואתה חותך את זה לאמת. אתה שואל שאלה אחרת, למה זו המיתה? קודם לגבי מה זו המיתה. מה שהרמב"ם תיאר הוא המציאות. כל אחד הביא לעצמו מיטה. את המיטה עצמה אולי לא צריכים בכלל כאן. את המיטה צריכים רק כדי שהאנשים יהיה להם על מה לשבת כאילו. ואחר כך, כש... מה עושה המחיצה עם מיטה? המיטה לא עושה כלום.

הוא אומר גם "זוקף מטתו". הוא הולך. לא, הוא אומר "זוקף מטתו" פירושו משהו, הוא מעמיד את המיטה באופן שהמחצלות... הוא אומר משהו, הוא אומר משהו, הוא מעמיד את המיטה... הוא הולך, זה פירושו. הוא הולך. הוא לא צריך לעשות כלום, המיטה לא צריכה להישאר שם. לא כתוב כלום ברמב"ם שהוא עושה anything למת. יש לגבי זה מפרשים שמפרשים את זה אחרת, אבל אני לא רואה בלשון הרמב"ם את זה. מה שהוא אומר הוא הולך. "זוקף מטתו" זה איזה לשון כשהולכים מהמיטה, אני לא יודע. הוא הולך.

דובר 1: יש עניין, אני מחפש תמיד איך אי אפשר. למה אני לא מחפש איך אפשר? לא, אני לא מחפש איך אי אפשר, אני שואל אותך כאן שאלה למדנית טובה. למה לא הדין כבוד המת עצמו סיבה מספקת? אין דין כזה כבוד המת. הם למדו, כל הדינים הם, חושבים שהם כבוד המת, אבל הם למדו קודם, גם על המת המוטל בחמה הוא לא היה. מה קורה אם אין כיכר או תינוק? הוא לא אמר שמותר. נכון, רק על דליקה הוא אמר שמותר שוב כיכר או תינוק. אני יכול להבין, כי כשזה בחמה, זה יארך עוד חצי שעה, ימצא כיכר או תינוק. אבל דליקה זה time of the essence, כי השריפה כבר מתחיל לשרוף.

דובר 2: אני רוצה להראות לך, כן? אנחנו כן למדנו. אה, כאן נלמד, אנחנו עוד לא למדנו את זה? אנחנו נלמד את זה בקרוב. בוא נראה. זה היה כתוב שוב קודם, חשבתי. בסדר, אני לא יודע. אני חושב שיש סיבה טובה יותר, כי זו לא ראייה.

דובר 1: כן, אבל אני אומר לך, כשכבר מקילים כי תינוק לא עולה על המת מוטל בחמה. אני יכול להגיד לך שאני יודע למה. אתה כבר תראה, אתה כבר תראה. אני יכול להגיד לך שאני יודע למה. אבל הם עוד לא סיימו את כל ההלכה. זה כתוב בפירושי, בוא נאמר, בוא נאמר, כי שם יש יותר משהו אחר מעניין שאפשר לעשות, לעשות אוהל. אבל אני חושב ש... בסדר. זה לא כל כך פשוט. מת מוטל בחמה לא אומרים בלי תינוק, כי בכל מקום מוצאים איזה דבר שמתיר בטלטול. אצל שריפה יש איזו בהלה, חוששים שכל המנורות תידלק השריפה. אז מותר כי האדם בהול על מתו. אבל קודם תמיד יש העצה של כיכר או תינוק, כל עוד אין שריפה שמתחילה לבעור. הגיוני.

הוא אומר, **"ולא התירו לטלטל בכיכר או תינוק אלא למת בלבד, לפי שאדם בהול על מתו."** אה, אתה רואה כן. שוב, בהול על מתו זו הסיבה למה מותר להשתמש עם כיכר או תינוק. לא, לא. הם אומרים דבר כזה. בהול על מתו היא תירוף טוב. כאן שיש מת מוטל בחמה, לא בהול על מתו, קודם אתה יכול אפילו לקחת עם טלית בלי כיכר או תינוק. אבל אני חושב שאתה צודק שאין טלית, אז צריך כאן כיכר או תינוק. טוב. כן, מה שאני מתכוון הוא שצריך להיות דווקא כיכר או תינוק, צריך להיות דווקא כלי שמלאכתו להיות, כן.

מת המוטל בחמה – עשיית אוהל

הרמב"ם אומר: היה מת מוטל בחמה ואין לו מקום לטלטלו, או שאין רוצה להזיזו ממקומו – באים שני בני אדם ויושבים משני צדדיו. הם להם מלמטה – זה מביא מטתו ויושב עליו, וזה מביא מטתו ויושב עליו. הם להם מלמעלה – מביא מחצלת ופורש על גביו, וזה מביא מחצלת ופורש על גביו. וזה זוקף מטתו ונשען, וזה זוקף מטתו ונשען – ונמצאת המחיצה עשויה מאליה, שהרי מחצלה זו ומחצלה זו גגיהם סמוכין זה לזה.

המשך דיון: מנורות שהודלקו ערב שבת

דובר 1: אוקיי. מה עוד יש עצה, נכון? אז כך, הנרות הגיעו לשם, הנרות לא הדליקו את עצמם מעצמם. אני רואה שהתמונה, העובדה אינה בתמונה. **"היה מת מוטל בחמה ואין לו מקום לטלטלו"** – המת מוטל בחמה, אין להם מקום שיש צל ואפשר להחזיק אותו. **"או שאין רוצה להזיזו ממקומו"** – מה זה "לא רוצה"? לא רוצים. לא כתוב למה, לא רוצים. אוקיי.

שלא, אולי זה לא בריא, אולי זה יכול להסריח אותו יותר. יכול להיות reason, לא רוצים. אוקיי, יכול להיות reason. אומר הוא היתר מעניין שהחכמים עשו במיוחד למת. מה עושים? **"באים שני בני אדם ויושבים משני צדדיו"** – הם יושבים מסביב משני הצדדים, והם הולכים לשבת בחמה ליד מת, הולכים להתחמם איפשהו. **"הם להם מלמטה, זה מביא מטתו ויושב עליו"**, הוא גרר מיטה. בדרך כלל, למה תגרור מיטה? למת, למיטה. למת אולי אי אפשר, אבל לאדם עצמו מותר. לאדם. אומרים אפילו אם זו מיטה כבדה מאוד, ויש את הענין של ארבע אמות. הנקודה היא, הוא

הוא גם הולך להסריח. קודם למדנו הלכות איך הוא גם הולך להסריח, רק מגינים עליו קצת. עכשיו לומדים כך, הוא מסריח. הבעיה היא שזה לא מתאים למת, אבא של האדם, עכשיו הולך משהו לידו והוא סוגר את האף כשהוא עובר. זו בושה לו, בינו לבינם זו בושה. אני לא יודע בדיוק איפה הבושה.

גדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה

במילא, **מת להוציאו לכרמלית** מותר, ואי אפשר בדרך כלל להוציא, מהתורה לא היו מתירים. אבל לשאת לכרמלית זה דרבנן, רק התירו. למה? כי "**גדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה**". פירוש, אף על פי שכרמלית היא דרבנן, ודרבנן תמיד גובל במשהו לא תעשה שבתורה. שהרי הרמב"ם אומר, שהרי כל לאו דרבנן, **כל דבריהם אשר יגידו לך**, פירושו הרמב"ם אומר שכל מי שעובר על דרבנן עובר על התורה של לא תסור. הרמב"ם באמת סובר כך, הוא אומר את זה בפירוש. אבל זה לא דוחה. הרמב"ם אומר כך, ואחד ממקורותיו הוא הגמרא שאומרת את זה. כתוב שכבוד הבריות... זה עוד קצת רבואת למי שמבין קצת גמרא. בגמרא כתובה אמרה כוונתו, "**גדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה**". זה אומר שבשביל כבוד הבריות לוקחים את התורה? לא, לוקחים את הדרבנן. אבל הדרבנן הם גם "**לא תעשה שבתורה**". צריכים להתאמץ הלומדים, אם זה "**לא תעשה שבתורה**" זה עדיין תורה. נראה שיש איזה חילוק בין דרבנן לתורה, ואחר כך יש "**לא תעשה**". בכל אופן, זה דוחה.

דיון: האם כבוד הבריות היא מצווה? האם יש מצווה של כבוד המת?

דובר 2:

אתה זוכר משהו? אני מעולם לא למדתי. אבל, יש הלכות של כבוד המת שהן מצווה דרבנן?

דובר 1:

נראה שכל הדבר הוא רק כבוד הבריות. אם היה משהו ענין של מצווה של כבוד המת, היינו יכולים לומר שהמצווה של כבוד הבריות היא בדיוק חשובה כמו המצווה של כרמלית. נראה שזה לא כך, כי כבוד הבריות לא קשור למצווה. כבוד הבריות פירושו כשאתם מתבייש. אבל אם יש משהו ענין, מצווה של כבוד המת...

דובר 2:

מה זה עושה יותר גרוע?

דובר 1:

כאן כתוב שכבוד הבריות גדול יותר ממצווה דרבנן. אתה שואל אותי, אולי יש גם מצווה לעשות כבוד המת? כן, אבל האם מצווה גדולה יותר ממצווה להיות כבוד הבריות? נכון? כבוד הבריות גדול יותר ממצווה, בוודאי גדול יותר ממצווה דרבנן. כבוד הבריות היא משהו כזה אונס כזה... מה פירוש אונס? לא, כבוד הבריות היא אונס. אי אפשר לעצור את האדם.

דובר 2:

לא, לא, למה אתה מסתכל כך? אבל אם יש מצווה של כבוד המת...

דובר 1:

כבוד הבריות היא מצווה! מה אתה מדבר? כבוד הבריות היא דבר חשוב ביותר, זה כל כך חשוב, זה דוחה לא תעשה. כבוד הבריות אינה דבר חופשי, זו לא בעיה.

אמרת לי שאולי כבוד הבריות היא ענין כזה של אונס. לא, לא, לא, יש שיעור כמה אפשר לדרוש מאדם. אם יש כבוד הבריות, אי אפשר לדרוש מאדם שם. מת מצווה, כל הדברים האלה, זה כבוד הבריות. כבוד הבריות היא מצווה. זה דבר חשוב ביותר, זה דבר טוב. אני לא יודע איך לקרוא לזה. זה כל כך חשוב, זה גדול יותר מכל מצווה... לא כל, זה גדול יותר ממצווה דרבנן. אני יכול להוכיח לך את זה בדיוק כך, שזו מצווה דרבנן.

דובר 2:

זה גם נוגע, למשל, שלא יבזו את החיים.

או שהנקודה היא שהמחצלאות, שעד עכשיו היו כך, אני לא מבין בדיוק איך המחצלאות היו עד עכשיו. נראה שהמחצלאות היו איכשהו כך... כל אדם היה גבוה ממנו. איך? באוויר? אז הוא יושב על מיטה, הוא מניח את המיטה לידו, והוא נשען על גבו, שיעשה לו קצת צל.

דובר 2: אני לא יודע מה זה מחצלת בשלב הזה. מה זה מחצלת?

דובר 1: מחצלת היא חתיכת סכך, חתיכה סרוגה של סחורה קשה. שטיח קשה. שטיח קשה. כן. זה קשה או זה סחורה? סחורה קשה. זה לא סחורה. הוא עשה עסקה עם כולם.

פרק כ"ו: מת שהסריח בבית — כבוד הבריות דוחה לא תעשה שבתורה

הלכה כ"ג: מחצלת — המנגנון של המחיצה

דובר 1:

מחצלת היא דיסטורט. מה זה מחצלת? מחצלת היא חתיכת סכך, חתיכה סרוגה של סחורה קשה. שטיח קשה, כן. זו סחורה קשה. זה לא סחורה, זה דבר קשה. זה דבר קשה. זה לא סחורה, זה דבר קשה.

שוב, אתה יכול לעמוד מעצמך, נכון? מחצלת היא משהו שאתה יכול לעשות עם זה אוהל. מחצלת היא משהו שהוא ארוג, זו סחורה קשה עבה. אתה שואל אם זה יכול לעמוד לבד? כן, נראה כך. אבל כאן זה עומד על המיטה שזכו בה. לא כתוב, כתוב "**תחילה על הקרקע**". לא כתוב כלום על המיטה, נכון?

מחצלת היא איזה דבר שיש לו גג. אני לא יודע מה זה אומר. עכשיו זה נעשה גג כי זה מונח בתורת גג. בקיצור, הנקודה היא, באים שני אנשים, כל אחד משתמש במחצלת שלו, איכשהו הם הולכים, ונופל אחת מהמחצלאות. מניחים אחת על השנייה. לא מניחים, עשוי ממילא. או שאתה יכול להניח, יכול לכתחילה להניח. וכשהאנשים נמצאים שם אין אוהל, זה לא על גבי המת, נכון? זה ממילא קרה. אני לא יודע מה, בקיצור, המציאות כאן לא ברורה לי.

השאלה של המיטה

גם החלק של המיטה מאוד לא ברור. מה חסר את המיטה? מה ההיתר? למה יהיה היתר לזה? אני לא מבין מה האנשים... למה הוא אומר לי את זה? הוא רוצה כאן לומר חידוש של המחצלת. מיטה מותר סתם לגרור, מיטה היא דבר המיטלטל, מותר תמיד לגרור מיטה.

אם הפשט "זוקף מיטתו" פירושו שאחר כך מניחים את המחצלת על המיטה, אני יכול להבין למה המיטה חסרה כאן, כאילו כי עושים אוהל עם שני הדברים, עם המיטה עם המחצלת ביחד. אבל אם המחצלת עצמה עושה את המחיצה, כמו שנראה בלשון הרמב"ם ששניהם עומדים על הקרקע, חייב להיות שאיכשהו, כאילו כשהאנשים הולכים, ממש ממילא נשארה המחיצה, אבל זה לא כאילו מכוון. זה כל המשחק ששהם משחקים. הם הביאו לעצמם שני אנשים נוספים, לא אדם אחד, אדם אחד עדיין לא מספיק, שני אנשים נוספים. אני יודע, זה טריק ברזל. צריך לכתחילה לנסות לא להיות במצב כזה עם מת שמסריח. היום אין את הבעיה, יש אייר קונדישן עם דברים, יודעים. סביב מת מניחים חזק... מניחים תמיד פנס, עושים בטוח שיש קור. אוקיי, מביאים גוי. יש עוד עצות גם. לא על העצה, זו עצה שזה מצב שכבר אין שום עצה אחרת.

הלכה כ"ד: מת שהסריח בבית — כבוד של מי?

דובר 1:

רגע, **מת שהסריח בבית**, מת כן התחיל להסריח, "**נמצא מתבזה בין החיים והחיים מתבזים ממנו**". הוא מתבזה בין החיים, והם מתביישים ממנו. מה זה קשור לכבוד? מה זה, אתה מחכה לכבודו או לכבוד של החיים? שניהם. זה העיקר, הכבוד של החיים. שניהם, הם מתביישים והוא מתבייש. כן, אבל המתבזה... "**מתבזה בין החיים**" רק נוגע כש"**החיים מתבזים ממנו**". פירושו כשהוא מסריח בבית, ואין שם... אין זוהמה, אין כלום, אף אחד לא רואה את זה, אין בעיה. הבעיה היא, יש אדם אחד, יש אדם אחד, אבל יש אדם שרואה את זה, או ששומע את זה. הוא עכשיו הולך להסריח ברחוב,

דובר 1:

אני לא יודע מה אתה מדבר, אז זה לא המקרה. אם לא תבזה את החיים, אבל עדיין יש ענין של כבוד המת, לא? זה כבוד הבריות, גם נקרא כבוד הבריות. מה הבעיה? אני אומר, זה שמת לא יסריח, ואין אדם מסוים, יש שם בן אחד שהוא יכול ללכת לחדר אחר, הוא לא מתבייש.

דובר 2:

לא, לא, לא, אין בעיה.

דובר 1:

לא, אבל כאן יש ענין של כבוד המת, שלא יבוא על המת, שהמת לא יסריח.

דובר 2:

לא, לא, יש ענין של כבוד המת.

דובר 1:

לא, לא, זה כבר כך. המת, זה לא מציל אותו מלהסריח. הוא עדיין מסריח. החידוש כאן הוא שמזיזים אותו מאנשים, זה הכל, נכון? לא פותרים את ההסרחה עכשיו, רק מזיזים אותו שזה לא מתאים. מניחים אותו במקום אחר. לכן מניחים אותו אפילו ב... למה קוברים אותו?

הראיה מ"ואם הוליכוהו למקום אחר"

"ואם הוליכוהו למקום אחר, צועז לו, אם בני אדם יכולים ללכת למקום אחר, צועז לו, ואם לאו, אין מוציאים אותו, ומניחים אותו במקומו ויוצאים הם". אה, כאן מאוד ברור שזה לא הכבוד של המת, זה רק הכבוד של האנשים מסביב.

דובר 2:

אני שואל אם יש ענין של כבוד המת מצד עצמו, שיקברו אותו לפני שהוא מתחיל להסריח.

דובר 1:

לקבור אי אפשר בשבת. אבל באופן כללי, אחד נפטר ביום שלישי ירוק, והבן אומר שלא אכפת לי, אבא שלי יכול לשכב כאן כמה ימים, אני יכול לקבור אותו בשבוע הבא כשיש לי רק הזדמנות. למה הוא? יש מצווה לקבור מת.

דובר 2:

אוקיי, אז אני שואל, יש משהו ענין? לא למדנו לאחרונה הלכות כבוד המת, אני לא יודע.

דובר 1:

אבל נראה כאן שכל הענין הוא הכבוד הבריות מסביב. אני שואל אם יש כבוד המת. למה מדברים כאן? לא מדברים כאן על משהו אחר. יש מצווה לקבור מת, זו מצווה אחרת. אני חושב שיש מצווה כזו ברמב"ם, בקיצור נחלת שבעה, אני לא זוכר. כן, כן, נחלת שבעה, בסוף הרמב"ם, מדברים שם על הארבעה מסביב, כן. שם בא הסוף.

סיום פרק כ"ו

אוקיי, עד כאן פרק... מה זה נקרא? כ"ו? סיימנו עם גדול כבוד הבריות. טוב מאוד.